

Noter konsern

Note 1	Overordnet informasjon	→
Note 2	Grunnlag for utarbeidelsen av konsernregnskapet	→
Note 3	Presentasjon av regnskapet	→
Note 4	Estimater og forutsetninger ved utarbeidelse av konsernregnskapet	→
Note 5	Salg og kjøp av virksomhet og betydelige eiendeler	→
Note 6	Investeringer regnskapsført etter egenkapitalmetoden	→
Note 7	Segmenter	→
Note 8	Geografisk fordeling av anvendt kapital, investeringer og antall årsverk	→
Note 9	Inntektsføring	→
Note 10	Varekostnader	→
Note 11	Lønnskostnader	→
Note 12	Pensjoner	→
Note 13	Andre driftskostnader	→
Note 14	Andre inntekter og kostnader	→
Note 15	Renter og andre finansposter	→
Note 16	Skatter	→
Note 17	Resultat pr. aksje	→
Note 18	Nedskrivningsvurderinger	→
Note 19	Immaterielle eiendeler	→
Note 20	Varige driftsmidler	→

Note 21	Leieavtaler	→
Note 22	Andre finansielle eiendeler (langsiktige)	→
Note 23	Varelager og beholdning av eiendom under utvikling	→
Note 24	Fordringer og finansielle eiendeler (kortsiktig)	→
Note 25	Likvide midler	→
Note 26	Avsetninger og annen langsiktig gjeld	→
Note 27	Kortsiktig gjeld	→
Note 28	Kapitalstyring og finansiering	→
Note 29	Rentebærende gjeld	→
Note 30	Finansiell risiko	→
Note 31	Derivater og sikringsforhold	→
Note 32	Aksjekapital	→
Note 33	Minoriteter	→
Note 34	Kraftproduksjon og kraftkontrakter	→
Note 35	Pant og garantier	→
Note 36	Nærstående parter	→
Note 37	Betingede forpliktelser og andre forhold	→
Note 38	Kontantstrøm Orkla-format	→
Note 39	Hendelser etter balansedagen	→

NOTE 1 OVERORDNET INFORMASJON

Overordnet informasjon gir oversikt over hvilket regnskap som avlegges, hvem som godkjenner det og hvor selskapet er notert på børs. I tillegg beskrives alternative resultatmål (APM), enkelthendelser som er spesielle i årets regnskap og eventuelle endringer i regnskapsprinsipper sammenlignet med tidligere avlagte regnskaper.

Generelt

Konsernregnskapet for Orkla ASA, inklusive noter, for året 2020 ble godkjent av styret i Orkla ASA 15. mars 2021. Orkla ASA er et allmennaksjeselskap med kontoradresse Drammensveien 149, Oslo (Norge). Organisasjonsnummer for Orkla ASA er NO 910 747 711. Aksjene omsettes på Oslo Børs. Orklakonsernet har virksomhet hovedsakelig innen merkevarer, fornybar energi og eiendom. Forretningsområdene er beskrevet i segmentinformasjonen i note 7.

Regnskapet for 2020 er avlagt i henhold til gjeldende International Financial Reporting Standards (IFRS), som godkjent av EU.

Regnskapsprinsipper og estimatusikkerhet er i stor grad inkorporert i de enkelte notene. Regnskapsprinsippene er skilt ut med «**P**», og estimatusikkerhet er skilt ut med «**E**». Estimatusikkerheten vil være av ulik grad, og de områdene hvor estimer vil ha størst betydning vil være omtalt både i note 4 og i de aktuelle notene med krysshenvising. I tillegg er enkelte bærekraftselementer presentert i aktuelle noter med «**B**».

Konsernet har ikke endret presentasjon, regnskapsprinsipper eller tatt i bruk nye standarder som vesentlig påvirker regnskapsrapporteringen eller sammenligningen med tidligere perioder. For opplysninger angående endringer i regnskapsstandarder fremover, se note 4.

Alternative resultatmål (APM)

Orkla benytter EBIT (adj.) både i resultatoppstilling og i presentasjon av segmentresultater. EBIT (adj.) er definert som «Driftsresultat før andre inntekter og kostnader». «Andre inntekter» og «Andre kostnader» er poster som krever særskilt forklaring og er kun i begrenset grad er utsagnskraftige til å kunne måle konsernets løpende lønnsomhet. Poster presentert på disse to regnskapslinjene er omtalt i note 14.

Resultat pr. aksje (adj.) viser resultat pr. aksje korrigert for «Andre inntekter» og «Andre kostnader» etter estimert skatt. Dersom det oppstår andre poster av spesiell karakter under selskapets driftsresultat, vil disse også bli korrigert for. Se note 17 for ytterligere omtale av resultat pr. aksje (adj.).

Orkla benytter begrepene «Organisk vekst», «Underliggende EBIT (adj.)-endring» og «Underliggende EBIT (adj.)-margin utvikling» for å forklare utviklingen i driftsinntekter og EBIT (adj.). Dette er ikke regnskapsbegreper, men benyttes blant annet i årsberetningen og i segmentinformasjonen i note 7. Organisk og underliggende utvikling er justert for valuta-omregningseffekter samt oppkjøpte og solgte selskaper.

Konsernet skiller i investeringsbeslutninger mellom «Fornyelsesinvesteringer» og «Ekspansjonsinvesteringer». Begrepene er benyttet i note 38 «Kontantstrøm Orkla-format» og note 7 «Segmenter».

Netto rentebærende gjeld er konsernets viktigste styringsparameter for finansiering og kapitalallokering og benyttes aktivt i konsernets finansielle risikostyringsstrategi, se note 29. Kontantstrøm i Orkla-format (note 38) gjøres av den grunn opp på konsernnivå i endring netto rentebærende gjeld.

Se definisjoner av de ulike alternative resultatmålene (APM) på side 253.

Salg og kjøp av selskaper

Oppkjøp og salg av selskaper er presentert i note 5. De største oppkjøpene i 2020 er kjøpene av varemerket Havrefras og aksjene i Norgesplaster Holding AS.

Spesielle forhold i 2020

2020 har vært påvirket av koronapandemien. Hovedfokus for Orkla har vært å ta vare på ansatte og hindre smitte, sikre vareflyt i alle markeder og å opprettholde god kontantstrøm og sterk balanse. Orkla har så langt gjennom koronapandemien lyktes med å opprettholde tilnærmet normal drift i verdikjeden. Utviklingen og smittesituasjonen følges nøye opp av selskapene og sentrale konsernressurser. Det er utarbeidet detaljerte planer for ulike scenarioer. Det er i hovedsak virksomheter innenfor Orkla Food Ingredients og Out of Home-segmentet som er negativt påvirket av koronapandemien. For øvrig fremgår pandemiens påvirkning på de ulike virksomhetene i Orkla av konsernets årsberetning.

Konsernet har hatt store «Andre kostnader» i 2020. Netto utgjør regnskapslinjene «Andre inntekter» og «Andre kostnader» 930 mill. kroner. Den største posten vedrører nedskrivning og kostnadsføring knyttet til konsernets ERP-prosjekter på tilsammen 437 mill. kroner. Det er i tillegg foretatt nedskrivninger knyttet til goodwill og varemerker i PRG Finland og goodwill i

Gorm's. Det har vært kostnader knyttet til oppkjøp og integrasjon samt kostnader relatert til flere forbedringsprosesser og restruktureringer i konsernet. Gevinster knytter seg til salg av eiendom og merkevarer, blant annet merkevarene SaritaS og Vestlandslefsa samt fabrikkeiendommer i Romania og Ishøj, Danmark. Se for øvrig note 14 for omtale av «Andre inntekter» og «Andre og kostnader».

Den norske kronen har svekket seg mot EUR, SEK og DKK i 2020. Dette gir netto 1.114 mill. kroner i positive omregningsdifferanser mot egenkapitalen.

Andre forhold

Konsernet har ingen låneavtaler med krav til finansielle nøkkeltall (financial covenants).

B BÆREKRAFTSELEMENT

God interessentdialog er viktig for å ivareta Orklas ansvar overfor ulike interessentgrupper, tilpasse seg endringer i samfunnet og for å skape tillit til virksomheten. Orkla har en aktiv dialog med kunder, leverandører, ansatte, eiere, myndigheter og samfunnsaktører, og ønsker å gi innsyn i hvordan konsernet håndterer forhold av betydning for virksomheten og viktige interessentgrupper. Orkla rapporterer om fremdriften i arbeidet med miljørelaterte og sosiale forhold gjennom en bærekraftsrapport, som inngår som en egen del i Orklas årsrapport. Kriteriene for rapporteringen er nærmere omtalt på side 61.

NOTE 2 GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSEN AV KONSERNREGNSKAPET

Det er avgjørende for forståelsen av det avlagte regnskapet at de grunnleggende prinsippene for regnskapsføring og sammenstilling av konsernet er kjent.

Eiendelene i balansen regnskapsføres med utgangspunkt i anskaffelseskost og denne vil i stor grad være førende for videre behandling. Normalt vil anskaffelseskost være den høyeste verdien en eiendel kan føres opp til. Avvik fra dette er behandling av finansielle eiendeler og regnskapsmessige sikringer, som blir løpende regnskapsført til virkelig verdi. Eiendeler som ikke lenger forsvarer sin verdi, blir skrevet ned til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av bruksverdi og salgsverdi fratrasket salgskostnader.

Som underliggende forutsetning for regnskapsføringen er fortsatt drift. Fortsatt drift kan overordnet begrunnes i Orklas soliditet med en egenkapitalandel pr. 31. desember 2020 på 59,8 % og finansielle reserver som mer enn dekker konsernets forpliktelser i kommende 12 måneder, se note 29.

Eiendeler og gjeld er klassifisert som kortsiktige når de er en del av et normalt varekretsløp, når de er holdt primært for handelsformål, når de på balansedagen er likvide midler eller når en ikke har en ubetinget rett til å utsette betaling i minst 12 måneder. Andre poster er langsiktige. Utbytte blir først gjeld når det er formelt vedtatt av generalforsamlingen. Ikke videreført virksomhet og eiendeler holdt for salg blir skilt ut på egne linjer som kortsiktige poster.

Alle beløp er i mill. NOK dersom ikke annet er angitt. Tall i parentes er kostnader eller utbetalinger (kontantstrøm). Morselskapets (Orkla ASA) funksjonelle valuta er NOK, og konsernets presentasjonsvaluta er NOK.

Avsnittene i *kursiv* foran resultatregnskap, balanse, kontantstrøm og noter er vist for å gi en mer utfyllende forklaring til de ulike presentasjonene.

Konsolidering og innregning av selskaper i konsernet

Konsernregnskapet viser det samlede økonomiske resultatet og den samlede finansielle stillingen når morselskapet Orkla ASA og selskaper der konsernet alene har kontroll (datterselskaper) presenteres som én økonomisk enhet. Alle selskapene som innregnes har benyttet konsistente prinsipper, og alle interne forhold mellom selskapene er eliminert. I tillegg blir tilknyttede og

felleskontrollerte selskaper presentert i henhold til egenkapitalmetoden, mens eventuelle mindre eiendeler i andre selskaper innregnes til virkelig verdi med verdiendring ført som andre poster i totalresultatet.

Eierandeler i selskaper der konsernet alene har kontroll (datterselskaper), er konsolidert 100 % linje for linje i konsernregnskapet fra den dagen konsernet har kontroll, og er konsolidert til den dagen slik kontroll opphører. Kontroll vil foreligge når konsernet har makt til å styre datterselskapet, er eksponert for, eller har rettighet til variabel avkastning fra datterselskapet og kan påvirke størrelsen på avkastningen i datterselskapet. Dersom konsernet har kontroll, men eier mindre enn 100 % av datterselskapene, blir selskapene fortsatt innregnet linje for linje med 100 %, mens minoritetenes andel av resultat etter skattekostnad og andel av egenkapitalen blir presentert på egne linjer. Pr. 31. desember 2020 er det ingen selskaper som er konsolidert i konsernet med bakgrunn i reglene om å ha «de facto kontroll», som betyr at konsernet har <50 % eierskap, men i kraft av eiersammensetningen i realiteten likevel har kontroll.

Resultatet fra tilknyttede og felleskontrollerte selskaper blir løpende presentert som en del av konsernets resultat. Disse presenteres begge etter egenkapitalmetoden. Dette gjelder eierandeler i selskaper der konsernet sammen med andre har bestemmende innflytelse (felleskontrollerte selskaper), og eierandeler i selskaper hvor konsernet har betydelig innflytelse (tilknyttede selskaper). Begge disse kategoriene er presentert i note 6.

Mindre eierandeler i andre selskaper er presentert i note 22. Disse finansielle investeringene er balanseført til virkelig verdi og både verdiendring og eventuelle gevinster/tap er ført som andre poster i totalresultatet.

Dersom en vesentlig del av konsernets virksomhet er solgt, avtalt solgt, eller ved tap av kontroll/ betydelig innflytelse, presenteres denne virksomheten som «Ikke videreført virksomhet» på egen linje i resultatregnskapet og balansen. Med «vesentlig» menes et eget segment, eget geografisk område eller en betydelig eiendel. Dette medfører at alle andre presenterte tall er eksklusiv den «Ikke videreførte virksomheten». Sammenligningstallene i resultatet blir omarbeidet og presentert med den «Ikke videreførte virksomheten» samlet på én linje. Sammenligningstall for balansen og kontantstrømoppstillingen blir ikke tilsvarende omarbeidet. Dersom virksomheter eller eiendeler som utgjør mindre enn ett segment, blir avtalt solgt, skilles eiendeler og gjeld ut på egne linjer i balansen som «Holdt for salg». Resultatregnskap og kontantstrøm omarbeides ikke.

Prinsipper for omregning av utenlandsk valuta

Inntekter og kostnader i datterselskaper med annen funksjonell valuta enn morselskapet omregnes pr. måned til månedens gjennomsnittskurs og omregningsdifferanser akkumuleres. Balanseposter i datterselskaper med annen funksjonell valuta omregnes til kursen på balanse-dagen. Omregningsdifferanser oppstår fra to ulike forhold. Det første skyldes at resultatregnskap med annen funksjonell valuta enn morselskapet blir omregnet til månedens gjennomsnittskurs, mens egenkapitalen blir omregnet til sluttkurs. Det andre skyldes at åpningskurs og sluttkurs på egenkapitalen er forskjellig. Når gjennomsnittskurs i resultatet og åpningskurs på egenkapitalen er ulik sluttkurs, oppstår det omregningsdifferanser i forklaring av utviklingen i egenkapitalen. Omregningsdifferanser regnskapsføres som andre poster i totalresultatet.

Omregningsdifferanse knyttet til inn- og utlån i annen funksjonell valuta utpekt som netto-investering, regnskapsføres også som andre poster i totalresultatet. Denne er vist som egen post.

Alle kurser er hentet fra Norges Bank.

Viktigste valutakurser ved konsolidering mot norske kroner

	Gjennomsnitt av månedskursene		Sluttkurs pr. 31.12.	
	2020	2019	2020	2019
EUR	10,73	9,85	10,47	9,86
SEK	1,02	0,93	1,04	0,94
DKK	1,44	1,32	1,41	1,32

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnskapsføres til dagskurs på transaksjonstidspunktet. Finansielle fordringer og gjeld i valuta måles til kursen på balansedagen, og eventuell gevinst/tap resultatføres som finansposter. Andre pengeposter i valuta (for eksempel kunde-fordringer og leverandørgjeld) presenteres til kursen på balansedagen, og gevinst/tap resultatføres som driftsposter.

NOTE 3 PRESENTASJON AV REGNSKAPET

Sentrale regnskapsprinsipper utdyper de anvendte prinsipper og beskriver hvorledes enkeltposter i regnskapet er behandlet. Alle prinsipper er forankret i gjeldende IFRS, men det må likevel gjøres valg, tolkninger og tilpasninger som i større eller mindre grad kan påvirke regnskapsavleggelsen.

Beskrivelse av regnskapsprinsippene er, som nevnt innledningsvis, presentert i hver aktuell note. Dette er gjort for at brukerne av regnskapet skal få så god oversikt som mulig ved oppslag på den aktuelle noten.

Oppstillingsplanene

De totale oppstillingsplanene er resultatregnskap, totalresultat, balanse, kontantstrømoppstilling og oppstilling over endringer i egenkapitalen. Oppstillingsplanene viser ett sammenlignbart år.

Resultatregnskapet som viser konsernets ordinære resultat, er inndelt i ulike resultatlinjer og ender opp i konsernets årsresultat. Orkla har valgt en tradisjonell artsinndeling av resultatregnskapet.

Totalresultatet tar utgangspunkt i konsernets årsresultat og viser andre poster som føres mot egenkapitalen, men som ikke inngår i periodens ordinære resultat. Estimatavvik på pensjoner og gevinst/tap/verdiregulering av aksjeinvesteringer blir ført mot egenkapitalen med permanent virkning, mens de øvrige postene er midlertidige egenkapitalføringer, som vil resirkuleres ved salg eller oppgjør av de relaterte eiendelene/postene. Tilsvarende poster i tilknyttede og felleskontrollerte selskaper regnskapsføres på samme måte.

Balansen er tradisjonell, med start på langsiktige eiendeler og ender opp i likviditet på eiendelsiden. Rentebærende fordringer utover likvide midler er ikke skilt ut på egne linjer ut fra et vesentlighetssyn. De rentebærende postene fremkommer i noter. På egenkapital- og gjeldssiden er det skilt mellom egenkapital, rentebærende og ikke rentebærende lang- og kortsiktige poster.

Kontantstrømoppstillingen er satt opp i henhold til den indirekte metoden og viser kontantstrøm fra henholdsvis operasjonelle, investerings- og finansieringsaktiviteter og forklarer periodens endring i «Likvide midler».

Orkla presenterer i tillegg en kontantstrøm i Orkla-format i årsberetningen og i note 38. Denne summerer seg til endring i netto rentebærende gjeld. Segmentinformasjonen refererer til denne, da det er slik konsernets kontantstrømmer rapporteres og styres. Kontantstrøm fra driften er en viktig styringsparameter i Orkla, se note 7.

Oppstilling over endringer i egenkapitalen viser alle poster som går mot egenkapitalen, inklusiv totalresultatet. De postene som kommer i tillegg til totalresultatet, er transaksjoner mot eierne, slik som utbytte, kjøp og salg av egne aksjer samt minoritetstransaksjoner.

NOTE 4 ESTIMATER OG FORUTSETNINGER VED UTARBEIDELSE AV KONSERNREGNSKAPET

Avleggelse av regnskap medfører at ledelsen på avslutningstidspunktet må ta beslutninger som bygger på den kunnskap og det skjønnnet som eksisterer på den gitte datoen. Dette kan gjelde estimater og forutsetninger for regnskapsposter eller andre forhold som også kan ha vesentlig innflytelse på verdsetting av selskapet. Vesentlige endringer i verdier fra 31. desember og helt frem til styret vedtar årsregnskapet, vil være reflektert enten i regnskapet eller i noter.

Områder med størst estimatusikkerhet

Ledelsen har benyttet estimater og forutsetninger ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Dette gjelder for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og tilleggsopplysninger knyttet til betingede forpliktelser.

Virkelige verdivurderinger påvirkes av estimat på avkastningskrav. Avkastningskrav fastsettes gjennom kapitalverdimodellen og påvirkes av estimat på risikofri rente og risikopåslag.

De fleste balanseposter vil i noen grad være påvirket av estimatusikkerhet. Denne er beskrevet og inngår i omtalen pr. note. Noen områder er betydelig påvirket av estimatusikkerhet, og de områdene hvor estimater vil ha størst betydning vil være:

Beløp i mill. NOK Regnskapspost	Note	Estimat/forutsetninger	Bokført verdi
Goodwill	18, 19	Nåverdi fremtidig kontantstrøm/NSV ¹	17 365
Varemerker med ubestemt levetid	18, 19	Nåverdi fremtidig kontantstrøm/NSV ¹	6 226
Varige driftsmidler	18, 20	Nåverdi fremtidig kontantstrøm/NSV ¹	14 983
Leieavtaler	21	Leieperiode, forlengelsesopsjoner og nåverdi fremtidig kontantstrøm	1 291
Rabatter, nedprising sesongvarer o.l.	9, 27	Beregnet avsetningsbehov i henhold til avtaler	1 745
Avsetninger for forpliktelser og annen langsiktig gjeld	26	Beregnet avsetningsbehov ut fra pådratte forpliktelser og estimert eksponering	630

¹NSV: Netto salgsverdi

Områdene med størst risiko for vesentlige endringer er balanseført goodwill og varemerker med ubestemt levetid. Dette gjelder både fordi beløpene er betydelige og fordi eiendelens verdi er basert på innregningsprinsipper fra kjøpsverdiallokeringer som etterfølgende kan påvirkes av verdiendring. Vurderinger rundt disse langsiktige eiendelene er omtalt i note 18. Egenutviklede varemerker er ikke balanseført og medfører således ikke noen balansemessig risiko. Enkelte av Orklas virksomheter er påvirket av koronapandemien og situasjonen følges nøye i forhold til nedskrivningsindikasjoner.

Verdsetting av og estimert utnyttbar levetid for varige driftsmidler bygger på fremtidsinformasjon og vil alltid være beheftet med en viss grad av usikkerhet. Spesielt i en situasjon hvor konsernet planlegger store endringer i produksjonsstruktur og antall produksjonssteder, vil vurderinger knyttet til ulike produksjonsanlegg komme i ekstra fokus. De ulike produksjonsstedene er løpende vurdert ut fra en fortsatt drift tankegang, men i en situasjon hvor endret organisering kan bety at enkelte anlegg vil bli lagt ned eller reorganisert, vil disse vurderingene løpende måtte endres og kan føre til at både mer- og mindreverdier avdekkes.

Konsernets beslutning om å investere i en felles ERP-plattform for Orkla Foods, Orkla Confectionery & Snacks og Orkla Care samt en felles ERP-plattform for Orkla Food Ingredients, vil kunne medføre at enkelte gjeldende IT-systemer vil måtte endre økonomisk levetid eller nedskrives. En verdsettelse av de gjeldende IT-systemene ville finne sted på det tidspunktet de ulike selskapene vedtar sin investering i nytt ERP-system. Det er i 2020 foretatt nedskrivning og kostnadsføring knyttet til ERP-plattformene som er utviklet på 437 mill. kroner. Dette er omtalt i note 14.

Innen merkevarevirksomheten utgjør rabatter betydelige beløp. Rabattene fremkommer ikke direkte av regnskapet. Det er netto omsetning etter rabatter som presenteres som konsernets driftsinntekter. Størstedelen av rabattene avregnes på fakturaene. Det gjøres avsetninger for den delen av rabatter som ikke blir løpende avregnet. Rabatter det gjøres avsetning for, rapporteres som kortsiktig gjeld og beløper seg til 1,7 mrd. kroner pr. 31. desember 2020. Avsatte rabatter er knyttet til avtalefestede forhold som i hovedsak er basert på kjedeavtaler og rapportert salg. Rabattstrukturen er kompleks og beregnes ut fra ulike rabattmatriser og avtaler, og innebærer iboende risiko for estimatavvik.

Andre salgsinntektsreduksjoner som nedprising av sesongvarer o.l., må estimeres med bakgrunn i at data fra eksterne kilder ikke vil være tilgjengelige før etter avleggelse av regnskapet.

Ordningene innebærer en iboende risiko for estimatavvik. Det har ikke vært vesentlige avvik mellom avsatte og virkelig rapporterte salgsinntektsreduksjoner de siste årene.

Etter salget av andelen i Sapa i 2017 har Orkla beholdt visse forpliktelser relatert til sitt tidligere eierskap. Dette gjelder i hovedsak forpliktelser knyttet til avgitte garantier og skadesløsholdelses-erklæringer til Norsk Hydro. Gjenstående avsetning pr. 31. desember 2020 anses tilstrekkelig i forhold til Orklas gjenværende forpliktelser, se note 26.

Andre estimer og forutsetninger er omtalt i de ulike notene, og det som ikke naturlig inngår i andre noter, fremkommer i note 37.

Endringer fremover

Fremtidige hendelser og endringer i rammebetingelser kan medføre at estimer og forutsetninger må endres. Orklas samarbeidsavtaler med kunder inngås, i likhet med bransjen for øvrig, i hovedsak for avgrensede tidsperioder. Rammene for samarbeidet blir dermed normalt reforhandlet med jevne mellomrom. Disse forhandlingene kan medføre endringer i både betingelser og posisjoner som omfattes av den enkelte samarbeidsavtale. Det er Orklas selskaper (business units) som normalt inngår avtaler med den enkelte kunde.

Nye standarder, uttalelser og tolkninger av gjeldende standarder kan medføre at valg av prinsipper og presentasjon vil bli endret. Slike endringer vil bli regnskapsført når nye estimer blir utarbeidet og nye krav til presentasjon eventuelt foreligger.

Ved avleggelse av årsregnskapet for 2020 foreligger det ikke endringer i standarder, tolkninger av standarder, utstedt, men ennå ikke effektive standarder, som forventes å påvirke konsernets regnskap vesentlig.

Utøvelse av skjønn

Valg av presentasjonsform, regnskapsprinsipper og utøvelse av skjønn vil kunne påvirke regnskapet. Dette gjelder for eksempel poster som kun i begrenset grad er utsagnskraftige til å kunne måle konsernets løpende inntjening. Disse postene blir presentert som «Andre inntekter» og «Andre kostnader» i resultatregnskapet. Postene inngår i konsernets driftsresultat, men er ikke med i det segmentfordelte EBIT (adj.).

Vurderinger ved innregning av leieavtaler vil også kunne medføre utøvelse av skjønn. Dette gjelder for eksempel vurderingen av om forlengelsesopsjoner skal innregnes samt avgrensninger mot tjenesteavtaler.

Resultat fra tilknyttede og felleskontrollerte selskaper er presentert etter driftsresultatet da disse selskapene følges opp som en investering.

ⓑ

BÆREKRAFTSELEMENT

De globale utfordringene knyttet til klimaendringer, ressursknapphet, ernæring og helse påvirker Orklas virksomhet i form av risiko for endringer i råvaretilgang, kostnader, forbrukerpreferanser og politiske rammebetingelser. Konsernet følger utviklingen nøye gjennom aktiv interessedialog og løpende analyser. Orklas bærekraftsstrategi omfatter de temaene som vurderes som spesielt viktige for konsernet ut fra et kombinert bærekrafts- og forretningsperspektiv. Ambisjonen for Orklas bærekraftsarbeid er å bidra til de globale bærekraftsmålene, sikre god risikohåndtering og utnytte bærekraftsrelaterte muligheter til å skape vekst, tillit og langsiktig lønnsomhet. Den forretningsmessige risikoen for Orkla knyttet til de globale bærekraftsutfordringene er nærmere beskrevet i bærekraftsrapporten.

NOTE 5 SALG OG KJØP AV VIRKSOMHET OG BETYDELIGE EIENDELER

Solgte og kjøpte selskaper påvirker sammenligningen med året før, og endringen i de ulike notene må ses i lys av dette. Kjøpte selskaper er presentert i regnskapet fra det tidspunktet konsernet har kontroll. Solgte selskaper, som ikke blir omfattet av reglene om «Ikke videreført virksomhet», går ut på det tidspunktet konsernet ikke lenger har kontroll.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Salg av selskaper

Når en virksomhet blir solgt, måles gevinsten som forskjellen mellom salgssum og virksomhetens bokførte egenkapital, redusert med eventuelle gjenstående merverdier knyttet til virksomheten. Pådratte salgsutgifter vil redusere gevinsten/øke tapet. Akkumulerte omregningsdifferanser og eventuelle sikringsreserver knyttet til den solgte virksomheten, vil bli resultatført som en del av gevinsten/tapet med tilsvarende motpost ført som andre poster i totalresultatet. Gevinsten vil bli rapportert før skatt, og virksomhetens tilhørende skatt vil bli resultatført på skattelinjen. Summen av gevinst og skatt speiler den reelle gevinsten. Dersom den solgte virksomheten kvalifiserer for å bli ført som «Ikke videreført virksomhet», vil alle effektene rundt gevinsten samles på linjen for «Ikke videreført virksomhet» i resultatregnskapet.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger er regnskapsført ved bruk av overtagelsesmetoden. Ved oppkjøp av datterselskap foretas en virkelig verdianalyse, og eiendeler og gjeld blir vurdert til virkelig verdi ved oppkjøpet. Residualverdien i oppkjøpet vil utgjøre goodwill. Oppkjøpet blir regnskapsført fra det tidspunktet konsernet har kontroll. Kontrolltidspunktet er normalt det tidspunktet avtalen trer i kraft og alle offentlige godkjenninger foreligger, og vil normalt være etter avtaletidspunktet. Dersom det er minoritetsinteresser i det oppkjøpte selskapet, vil disse få sin andel av henførte eiendeler og gjeld, med unntak av goodwill. Transaksjoner med minoriteter vil bli regnskapsført mot egenkapitalen. I selskaper der konsernet allerede hadde eierinteresser før konserndannelsen, vil verdiendring på tidligere eierandeler resultatføres. Konsernets egenkapital vil således bli påvirket av at eiendelene réprises som om hele kjøpet ble gjort på dette tidspunktet. Samme prosedyre vil i prinsippet bli gjennomført ved etablering av et felleskontrollert selskap og ved et kjøp av et tilknyttet selskap. Dette er imidlertid ikke å anse som virksomhetssammenslutninger, fordi konsernet ikke oppnår kontroll. Oppkjøps-kostnader (M&A) og påfølgende integrasjonskostnader føres som «Andre kostnader».

Salg av selskaper

Orkla Care Polen har i 4. kvartal 2020 solgt selskapets hudpleievirksomhet i Polen. Formålet med salget er å forenkle porteføljen og å konsentrere Orklas polske virksomhet om kategoriene helse, sårpleie og personlig pleie. Avtalen omfatter salg av merkevarene Soraya og Dermika, 145 ansatte tilknyttet virksomheten samt produksjonsfasilitetene i Radzymin inkludert produksjons-utstyr. Orklas polske hudpleievirksomhet ble en del av Orkla Care Polen gjennom oppkjøpet av Cederroth i 2015. Orklas netto salgsinntekter fra virksomheten som avhendes var PLN 56 mill. (ca. 144 mill. kroner) i 2019. Salget er godkjent av relevante konkurransemyndigheter og ble gjennomført 31. desember 2020. Det er ingen vesentlig resultateffekt knyttet til dette salget.

Det ble også i desember 2020 inngått avtale om salg av den danske pizzarestaurantkjeden Gorm's som innebærer reduksjon av Orklas eierandel fra 66,67 % til 19,99 %. Totalt er det kostnadsført 89 mill. kroner i nedskrivning og omregningsdifferanser knyttet til Gorm's i 2020 på linjen for «Andre kostnader», se for øvrig omtale i note 14.

I juli 2020 solgte Orkla Foods Norge varemerket Vestlandslefsa. Formålet med salget er å forenkle porteføljen og å konsentrere produksjonen på Stranda om pizza. Avtalen omfatter avhendelse av merkevaren Vestlandslefsa, inkludert oppskrifter og produksjonsutstyr. I tillegg inngår varemerket Li-Klenning. Orklas netto salgsinntekter fra lefseproduktene som avhendes var omtrent 20 mill. kroner i 2019. Avtalen trådte i kraft fra 6. juli 2020. Transaksjon har medført en gevinst på 16 mill. kroner og er resultatført som «Andre inntekter», se note 14.

Orkla Foods Norge har i tillegg solgt merkevaren SaritaS til det nyopprettede selskapet Indian Gourmet AS i mars 2020. Avtalen omfattet 100 % avhendelse av merkevaren SaritaS, som inkluderer en produktportefølje bestående av sauser og ferdigretter. Avtalen trådte i kraft 2. mars 2020. Transaksjonen medførte en gevinst på 5 mill. kroner som ble resultatført på linjen «Andre inntekter», se for øvrig note 14.

Orkla solgte i desember 2020 sin aksjepost (51 %) i Italiensk Bakeri AS uten vesentlig resultateffekt.

Orkla har i 2020 solgt en andel (20 %) av selskapet Sandakerveien 56 til en samarbeidspartner. Som følge av at dette var et salg av en minoritetsandel, fremkommer denne transaksjonen bare som en egenkapitaltransaksjon.

Orkla Eiendom har solgt aksjene i de tilknyttede selskapene Alkärrsplans Utvecklings AB og Andersen & Mørck AS, se note 6.

Kjøp av selskaper

Orkla Foods har signert og gjennomført en avtale med PepsiCo, Inc. («PepsiCo») om kjøp av varemerket Havrefras, inkludert Rug Fras og Mini Fras, som har en sterk markedsposisjon i Skandinavia innen sunne frokostblandinger. Orkla har vært distributør av Havrefras-produktene på vegne av PepsiCo i Norge, Sverige og Danmark. Havrefras-produktene er markedsledende innen sunne frokostblandinger i Danmark og Sverige og er nummer to i Norge. Kjøpet av Havrefras er i tråd med Orklas strategi om å videreutvikle en portefølje med en sterk helseprofil. Avtalen inkluderer ingen medarbeidere eller produksjonsfasiliteter. Avtalen hadde effekt fra 1. juni 2020.

Orkla Care har kjøpt 100 % av aksjene i Norgesplaster Holding AS («Norgesplaster»). Selskapet har gode markedsposisjoner innen sårpleie og førstehjelpsutstyr, og med kjøpet av Norgesplaster styrker Orkla Wound Care sin tilstedeværelse i apotekkanalen og i markedet for førstehjelpsprodukter. Produktporteføljen markedsføres hovedsakelig under merkevarene Norgesplaster og Snøgg, og selges primært i apotekkanalen, bedriftsmarkedet, gjennom distributører og som eksport. Virksomheten har 66 ansatte. Selskapet ble konsolidert inn i Orklas regnskap fra 1. april 2020.

Orkla Food Ingredients har kjøpt 70 % av aksjene i Win Equipment («Win»), en ledende leverandør av softismaskiner i Nederland. Win tilpasser og selger maskiner for produksjon av softis, milkshake og frossen yoghurt til blant annet kafeer, restauranter, bakerier, kiosker og bensinstasjoner. Selskapet har 30 ansatte. Selskapet ble konsolidert i Orklas regnskap fra 1. februar 2020.

Orkla Food Ingredients har kjøpt 100 % av aksjene i salgs- og distribusjonsselskapet Gortrush Trading Ltd. («Gortrush»). Gortrush er en veletablert leverandør av iskremingredienser og -tilbehør til grossister, iskremutsalg og distributører i Irland, Nord-Irland og resten av Storbritannia. Selskapet har 13 ansatte. Selskapet ble konsolidert i Orklas regnskap fra 1. desember 2020.

Orkla Food Ingredients har i tillegg kjøpt de resterende 15 % av aksjene i det britiske salgs- og distribusjonsselskapet Orchard Valley Foods. Orkla kjøpte 85 % av aksjene i 2017, og inngikk samtidig en opsjonsavtale om kjøp av den resterende andelen på 15 %, se for øvrig note 14.

Det er for øvrig foretatt noen mindre kjøp og salg av eierandeler i selskaper som inngår Orklas ventureportefølje, se note 22.

Orkla har i 2020 kjøpt en 24,9 % eierandel i råvareprodusenten Arctic Seaweed AS som en del av Orklas satsning på tang og tare, se note 6 for mer informasjon om tilknyttede selskaper.

Øvrige forhold knyttet til merverdianalysene

Balanseført goodwill knyttet til oppkjøpene inneholder synergier, verdier knyttet til ansatte, andre immaterielle eiendeler som ikke kvalifiseres til egen balanseføring, fremtidig merinntjening samt det forhold at utsatt skatt i henhold til IFRS ikke skal neddiskonteres.

For oppkjøpene gjennomført i 2020 er merverdianalysen for Win Equipment ferdigstilt. Øvrige merverdianalyser er ikke endelig ferdigstilt pr. 31. desember 2020 på grunn av usikkerhet knyttet til enkelte verdsettelsesforhold. Det er ikke noe variabelt vederlag knyttet til noen av oppkjøpene gjennomført i 2020.

Merverdianalysene for alle selskaper som ble kjøpt i 2019, er sluttført i 2020. Det er ikke gjort noen vesentlige endringer i merverdianalysene.

Driftsinntekter og EBIT (adj.) for de største oppkjøpte selskapene, før og etter oppkjøpet, er oppgitt i tabellen på neste side.

Det er totalt ført 78 mill. kroner (94 mill. kroner i 2019) i oppkjøpskostnader i 2020.

Orkla har inngått avtaler om kjøp av selskaper som ikke er gjennomført pr. 31. desember 2020. Disse kjøpene er beskrevet i note 39 «Hendelser etter balansedagen».

Ⓔ ESTIMATUSIKKERHET

I virksomhetsovertagelser blir overtatte eiendeler verdsatt til virkelig verdi på kjøpstidspunktet. De ulike eiendelene blir verdsatt ut fra forskjellige modeller, og goodwill blir residualen i en slik verdiallokering. Feil i estimer og forutsetninger kan føre til at splitten av verdien på de ulike eiendelene kan bli feil, men summen av totale merverdier vil alltid være i tråd med betalt kjøpesum.

Oppkjøpte selskaper

Beløp i mill. NOK	Anskaffelse			Allokering av mer-/mindreverdier					Driftsinntekter		EBIT (adj.)	
	Innregnings- tidspunkt	Eierandel etter kjøp	Anskaffel- seskost	Vare- merker	Drifts- midler	Annet	Utsatt skatt	Goodwill	Etter overtagelse	Før overtagelse	Etter overtagelse	Før overtagelse
2020												
Havrefras varemerke, Orkla Foods	juni	100 %	350	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Norgesplaster, Orkla Care	april	100 %	241	32	-	-	(6)	159	114	47	11	4
Win Equipment, Orkla Food Ingredients	februar	70 %	38	-	-	-	-	32	48	1	3	(1)
Gortrush, Orkla Food Ingredients	desember	100 %	30	-	-	-	-	21	3	54	0	11
Orchard Valley Foods (resterende 15 % andel), Orkla Food Ingredients	januar	100 %	46	-	-	-	-	-				
Sum kjøp gjeldfri basis			705	32	0	0	(6)	212				
Kjøp tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (se note 6)			5									
Kjøp øvrige aksjer			23									
Segmentfordelt oppkjøp, gjeldfri basis (se note 38)			733									
Rentebærende gjeld oppkjøp			(33)									
Kontantstrømeffekt oppkjøp¹			700									
2019												
Kotipizza Group, Orkla Consumer Investments	februar	100 %	1 547	431	-	(8)	(85)	1 146	982	83	82	5
Easyfood, Orkla Foods	mai	90 % ²	398	-	-	(1)	-	310	293	141	18	9
Kanakis, Orkla Food Ingredients	april	80 %	191	-	-	-	-	104	174	46	22	4
Anza Verimex, Orkla Consumer Investments	oktober	100 %	168	-	-	-	-	274 ³	43	140	9	30
Vamo, Orkla Food Ingredients	september	100 %	148	-	4	(2)	-	102	44	84	5	10
Confection By Design, Orkla Food Ingredients	juli	100 %	131	-	-	-	-	108	33	36	9	12
Risberg, Orkla Food Ingredients	juni	100 %	112	-	-	(2)	-	98	44	33	10	7
Øvrige oppkjøp			227	10	-	(7)	(5)	56				
Sum kjøp gjeldfri basis			2 922	441	4	(20)	(90)	2 198				
Kjøp tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (se note 6)			115									
Kjøp øvrige aksjer			26									
Segmentfordelt oppkjøp, gjeldfri basis (se note 38)			3 063									
Rentebærende gjeld oppkjøp			(205)									
Kontantstrømeffekt oppkjøp¹			2 858									

¹Tilsvarende vederlag for egenkapitalen korrigert for likvide midler. Likvide midler i oppkjøpte selskaper utgjør 30 mill. kroner i 2020 (275 mill. kroner i 2019).

²Selskapet er innregnet 100 % som følge av opsjonsavtaler inngått ved oppkjøpet.

³Inkluderer goodwill som var bokført i selskapet før oppkjøpet av de resterende 50 % av aksjene i Anza Verimex.

Sum balanser fra oppkjøpte selskaper

Beløp i mill. NOK	Total 2020 Virkelig verdi	2020 Norgesplaster	Total 2019 Virkelig verdi
Varige driftsmidler	15	10	385
Immaterielle eiendeler	383	33	474
Varelager	50	32	239
Fordringer	55	42	347
Eiendeler	503	117	1 445
Avsetninger	(7)	(7)	(92)
Langsiktig gjeld, ikke rentebærende	24	-	(85)
Kortsiktig gjeld, ikke rentebærende	(47)	(28)	(311)
Minoriteter	(3)	-	45
Netto eiendeler	470	82	1 002
Goodwill	213	159	2 198
Total anskaffelseskost gjeldfri basis	683	241	3 200
Betalt mer enn avsatt kjøpesum	22	-	-
Tidligere andel i oppkjøpte selskaper	-	-	(278)
Anskaffelseskost gjeldsfri basis 2020	705	241	2 922

ⓑ BÆREKRAFTSELEMENT

Orkla investerte i 2020 i selskaper som øker konsernets evne til å fremme bærekraftig forbruk. Gjennom kjøpet av Norgesplaster styrker Orkla Wound Care sin posisjon innenfor sårpleie og førstehjelpsprodukter. Gjennom etableringen av selskapet Orkla Ocean og kjøpet av en eierandel i råvareprodusenten Arctic Seaweed AS bidrar Orkla til utviklingen av tang og tare som en ny bærekraftig vekstnæring, se note 6. Tang og tare binder store mengder CO₂ og kan være med å løse klimautfordringene. Det kan også være et viktig bidrag til å øke verdens matvareproduksjon, samtidig som det er naturlig rikt på gunstige næringsstoffer. Orkla Ocean vil være et kompetansesenter for utvikling, forskning og kommersialisering av tang og tare i det europeiske markedet.

NOTE 6 INVESTERINGER REGNSKAPSFØRT ETTER EGENKAPITALMETODEN

Investeringer i tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (joint ventures) representerer investeringer i selskaper hvor konsernet har betydelig, men ikke bestemmende innflytelse alene. For å tilkjennegi den økonomiske utviklingen i slike selskaper blir de énlínjekonsolidert i resultat og balanse ved bruk av egenkapitalmetoden.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Egenkapitalmetoden

Investeringer i tilknyttede selskaper representerer investeringer i selskaper hvor Orkla-konsernet gjennom sin eierposisjon har betydelig innflytelse. Vanligvis gjelder dette selskaper som er eiet 20–50 %. Felleskontrollerte selskaper (joint ventures) representerer investeringer i selskaper hvor konsernet, sammen med andre, har bestemmende innflytelse. Både tilknyttede selskaper og felleskontrollerte selskaper regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. Konsernet presenterer sin andel av selskapenes resultater etter skatt og minoriteter på en egen linje i resultatregnskapet, og akkumulerte bokførte resultater blir tillagt andelen på én linje i balansen. Eventuelle merverdier som skal avskrives, fratrekkes resultatet etter samme prinsipper som for selskaper som konsolideres. Goodwill avskrives ikke. Mottatt utbytte føres mot andelen i balansen og oppfattes som tilbakebetaling av kapital. Balanseverdien representerer opprinnelig kostpris tillagt akkumulerte resultater frem til dags dato, fratrullet eventuell avskrivning av merverdier og akkumulert mottatt utbytte. I tillegg er andelen av eventuelle omregningsdifferanser og andre egenkapitaltransaksjoner hensyntatt. En eventuell nedskrivning av andelens verdi vil bli presentert på samme linje.

Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper

Orklas 42,6 % eierandel i Jotun er presentert som tilknyttet selskap, se eget avsnitt. Utover de selskapene som er kommentert under har Orkla bare noen mindre tilknyttede selskaper.

Orkla vil utvikle tang og tare som en ny bærekraftig vekstnæring og har etablert selskapet Orkla Ocean. Gjennom det nye selskapet har Orkla kjøpt en 24,9 % eierandel i råvareprodusenten Arctic Seaweed AS. Selskapet ble etablert i 2016 og har utviklet og patentert en teknologi som nå gradvis settes i drift ved flere anlegg langs Vestlandskysten.

Orkla Eiendom har solgt aksjene i de tilknyttede selskapene Alkärrsplans Utvecklings AB og Andersen & Mørck AS i 2020. Det blitt inntektsført gevinster på henholdsvis 14 mill. kroner og 15 mill. kroner knyttet til disse to transaksjonene.

Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som ikke selv rapporterer etter IFRS, blir omregnet før innregning i konsernet. Orkla har ingen betingede forpliktelser, verken alene eller sammen med andre investorer, i tilknyttede og felleskontrollerte selskaper.

Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper

Beløp i mill. NOK	Jotun	Øvrige	Sum
Balanseført verdi 1.1.2019	3 530	319	3 849
Tilgang/avgang	-	(177)	(177)
Andel resultat	625	34	659
Utbytte	(182)	(2)	(184)
Poster belastet egenkapitalen	29	-	29
Balanseført verdi 31.12.2019	4 002	174	4 176
Tilgang/avgang	0	(62)	(62)
Andel resultat	970	1	971
Gevinst ved salg	-	29	29
Utbytte	(233)	-	(233)
Valutaeffekter ved omregning	-	9	9
Poster belastet egenkapitalen	(91)	-	(91)
Balanseført verdi 31.12.2020	4 648	151	4 799
Kostpris pr. 31.12.2020	189		
Eierandel	42,6 % ¹		

¹Stemmerettsandel i Jotun utgjør 38,4 %.

Jotun

Jotun er en av verdens ledende produsenter av maling og pulverlakker, med 58 datterselskaper, tre felleskontrollerte selskaper og fem tilknyttede selskaper. Jotun har 38 produksjonsanlegg, fordelt på alle kontinenter. Virksomheten omfatter utvikling, produksjon, markedsføring og salg av ulike malingsystemer til hjem, skipsfart og industri. Jotun er organisert i fire segmenter: Decorative Paints, Marine Coatings, Protective Coatings og Powder Coatings.

Kostpris for Jotun er 189 mill. kroner, mens bokført verdi etter egenkapitalmetoden er 4.648 mill. kroner. Orklas eierandel på 42,6 % er utgangspunkt for føring etter egenkapitalmetoden, mens stemmerettsandel er 38,4 %. Orkla eier 42.203 A-aksjer og 103.446 B-aksjer i selskapet. Én A-aksje gir ti ganger så mange stemmer som én B-aksje.

Jotun er et familiekontrollert konsern, og Orkla har gjennom ca. 50 år vært en aktiv minoritetseier i Jotun. Verdien av Orklas andel av Jotun må ses i lys av dette. En gjennomført intern verdivurdering av Jotun underbygger at det er betydelige merverdier i Orklas Jotun-investering i forhold til bokførte verdier.

Nedenfor vises 100 %-tall for Jotun.

Resultat og balanseposter

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Driftsinntekter	21 070	19 652
Driftsresultat	3 489	2 320
Resultat etter skatt og minoriteter	2 280	1 468
Totalresultat etter minoriteter	2 044	1 487
Langsiktige eiendeler	9 762	9 137
Kortsiktige eiendeler	10 812	9 998
Sum eiendeler	20 574	19 135
Langsiktige forpliktelser	3 675	3 939
Kortsiktige forpliktelser	5 771	5 613
Sum gjeld	9 446	9 552

Avstemming egenkapital Jotun mot Orklas andel

Egenkapital i Jotun	11 128	9 584
Minoritetsinteresser	326	280
Majoritetens egenkapital	10 802	9 304
Orklas andel av egenkapital (42,6 %)	4 648	4 002

NOTE 7 SEGMENTER

Segmentinformasjonen fordeler salgsinntekter, organisk vekst, resultat, kontantstrøm og kapitalforhold samt driftsmargin og antall årsverk på de forskjellige forretningsområdene. Salgsinntektene er også fordelt geografisk basert på kundens beliggenhet.

Merkevarevirksomheten

Orkla Foods tilbyr kjente lokale merkevarer til forbrukere i Norden, Baltikum, Sentral-Europa og India. Forretningsområdet har ledende markedsposisjoner innen en rekke kategorier, blant annet dypfryst pizza, ketchup, supper, sauser, påleggsprodukter og ferdigretter. En stadig større andel av omsetningen kommer fra plantebaserte matvarer. Orkla Foods selger produktene sine hovedsakelig gjennom dagligvarehandelen, men har også sterke posisjoner innen storhusholdning, kiosker og bensinstasjoner. Norge og Sverige er de to største markedene i Orkla Foods.

Orkla Confectionery & Snacks har sterke nummer én- og nummer to-posisjoner innenfor kategoriene godteri, kjeks og snacks, med kjente lokale merker og smaker i Norge, Sverige, Danmark, Finland, Latvia og Estland. Forretningsområdet utvikler også produkter innen kli- og knekkebrød, samt sunne og energirike mellommåltid. Omsetningen kommer i all hovedsak fra de nordiske og baltiske markedene. Norge er det største enkeltmarkedet.

Orkla Care består av forretningsenheter med hjemmemarkeder i Norden, Baltikum, Polen og Spania samt betydelig eksport utenfor hjemmemarkedene. De to største forretningsenheterne er Orkla Home & Personal Care, med ledende posisjoner innenfor personlig pleie og vaskemidler, og Orkla Health, med sterke merkevarer innenfor kosttilskudd, sportsernæring og vektkontroll. I tillegg er Orkla Care godt posisjonert i flere europeiske land med Orkla Wound Care innenfor sårpleie og førstehjelpsutstyr. HSNNG driver netthandelsportalene Gymgrossisten og Bodystore, og er den største netttaktøren i Norden innen helse og sportsernæring.

Orkla Food Ingredients produserer, selger og distribuerer ingredienser og produkter til bakeri- og iskremmarkedet i 23 land. Norden utgjør om lag halvparten av salget. Salg av bakeri- ingredienser til blant annet håndverksbakerier og industrielle bakerier representerer den største kundegruppen med om lag 65 % av salget. Salg av iskremingredienser utgjør ca. 15 %, og omtrent 20 % er salg direkte til forbrukere gjennom kjente merkevarer. De største produktgruppene er margarin og smørblandinger, bakehjelpemidler og bakemikser til brød og kaker, gjær, marsipan og iskremingredienser.

Orkla Consumer Investments består av Orklas virksomheter innen malerverktøy (Orkla House Care), basistekstiler (Pierre Robert Group), profesjonell rengjøring (Lilleborg) og restaurantvirksomhet (Kotipizza Group). Virksomhetene driver primært i de nordiske landene, men for Orkla House Care er i tillegg Storbritannia et viktig marked. Orkla Consumer Investments er en del av forretningsområdet Orkla Consumer & Financial Investments.

Hovedkontoret (HK)

Aktiviteten ved HK inkluderer konsernets øverste ledelse samt stabs- og fellesfunksjonene Group HR, Compensation & Benefits, Corporate Communications & Corporate Affairs, Orkla Services, Internal Audit, Legal & Compliance, EHS, Group Finance, Orkla IT, Strategy and M&A, Group sales, Digital sales & Amazon Lead Team, Orkla Marketing & Innovation og Orkla Group Procurement. HK er presentert som eget segment, men blir summert sammen med merkevarevirksomheten. Størstedelen av aktiviteten ved hovedkontoret kan henføres til merkevarevirksomheten.

Industrial & Financial Investments

Orkla har investeringer utenom merkevarevirksomheten, som er organisert under Industrial & Financial Investments. Forretningsområdet omfatter Hydro Power og Financial Investments. I tillegg inngår det tilknyttede selskapet Jotun (eierandel 42,6 %), se note 6. Industrial & Financial Investments er en del av forretningsområdet Orkla Consumer & Financial Investments.

Hydro Power består av heleide kraftverk i Sarpsfoss og leide kraftverk gjennom Orklas 85 % eierandel i AS Saudefaldene. Kraftvirksomheten i Sauda er regulert av en leieavtale med Statkraft som løper til 31. desember 2030. Energivirksomheten produserer og leverer strøm til det nordiske kraftmarkedet og har en samlet årlig gjennomsnittsproduksjon (2011–2020) på 2,5 TWh, hvorav omtrent 1,1 TWh er en fast leveranseforpliktelse med null i resultateffekt. Se for øvrig note 34.

Financial Investments består av Orkla Eiendom og Orkla Ventures. Orkla Eiendom er konsentrert om investering, utvikling og salg av eiendommer primært fra Orklas virksomhet. De drifter også konsernets nye hovedkontor som ble ferdigstilt i februar 2019. Orkla Ventures ble etablert i 2017 for å nå ut til et voksende univers av gründervirksomheter og oppstartsselskaper. Hensikten med Orkla Ventures er å investere i teknologi, konsepter og forretningsmodeller som kan være relevante for Orklas virksomheter. I tillegg til å tilby risikokapital stiller Orkla med både kompetanse

og samarbeid langs relevante deler av verdikjeden. Investeringene vil i utgangspunktet være knyttet til Norden og Baltikum, i tråd med Orklas øvrige kjernevirksomhet.

Nærmere om de enkelte forretningsområdene:
For fullstendig virksomhetsoversikt, henvises det til side 289.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Orkla har forretningsområder som rapporteringssegmenter, og rapporteringssegmentene sammenfaller med den måten konsernledelsen (chief operating decision maker) i konsernet får innrapportert tall fra forretningsområdene på, dog begrenset til et hensiktsmessig antall. Se for øvrig kommentarer knyttet til forretningsområdene Orkla Foods og Orkla Consumer & Financial Investments i denne noten.

Salgsinntektene er fordelt på geografiske markeder med utgangspunkt i kundens plassering. Regnskapsprinsippene for segmentrapportering er de samme som for konsernregnskapet for øvrig.

Prising av transaksjoner mellom ulike segmenter er gjort på markedsmessige vilkår. Orkla ASA yter tjenester til konsernselskapene, og disse tjenestene blir fakturert etter omtalte prinsipper.

Nærmere om segmentinndelingen
Orkla har forretningsområder som rapporteringssegmenter. Internt har rapporteringssegmentet Orkla Foods blitt rapportert som to segmenter, Orkla Foods Nordic & Baltics og Orkla Foods International. Eksternt har imidlertid disse to forretningsområdene blitt presentert som ett rapporteringssegment ut fra reglene om likeartede rapporteringssegmenter. Orkla Foods Nordic & Baltics og Orkla Foods International er i hovedsak lokalisert i Europa og innenfor EU/EØS regi-me. Dette betyr at rammebetingelsene i stor grad er like. Både produkter, produksjonsprosesser og kundetyper er overordnet like, og distribusjon av varer foregår på samme måten. Marginer og fremtidige økonomiske forutsetninger vil variere i ulike markeder og ulike produkter, men over-ordnede økonomiske kriterier i et regulert marked i Europa, forventes i hovedsak å ha en langsik-tig likeartet finansiell utvikling. Fra og med januar 2021 slås Orkla Foods Nordic & Baltics og Orkla Foods International sammen til én enhet også internt.

Forretningsområdet Orkla Consumer & Financial Investments er delt i tre rapporteringssegmenter. Orkla Consumer Investments består av merkevarevirksomheter som rapporteres inn i merkevare-virksomheten. Industrial & Financial Investments er investeringer utenfor merkevarevirksomheten og omfatter rapporteringssegmentene Hydro Power og Financial Investments.

Resultatpostene i segmentinformasjonen
Tabellene for segmentinformasjon viser omsetning fordelt på geografiske markeder, basert på kundenes beliggenhet. Hvilke produkter og tjenester som inntektene stammer fra, fremkommer i beskrivelsen på forrige side. Orkla har tre kunder som hver for seg utgjør 6–8 % av omsetningen i merkevarevirksomheten.

Driftsresultatet i segmentinformasjonen er lik driftsresultatet i resultatoppstillingen for konsernet. Driftskostnadene i segmentpresentasjonen er lik summen av varekostnader, lønnskostnader og andre driftskostnader. Orklakonsernet har en sentralisert finansfunksjon, og finansieringen av de ulike segmentene gjenspeiler ikke nødvendigvis den reelle soliditeten knyttet til hvert enkelt segment. Finansposter er derfor presentert for konsernet samlet. Det samme gjelder for skatte-kostnader. Tall knyttet til kontantstrømmen er hentet fra Orkla-format, se note 38. Fordeling av minoritetenes andel av periodens resultat, fremgår av note 33.

Balansepostene i segmentinformasjonen
Balanseposter som inngår i Orklas definisjon av anvendt kapital blir fordelt på segmenter i denne noten. Anvendt kapital representerer netto balanseført arbeidende kapital i de ulike segmentene. Dette er en viktig måleparameter i Orkla i forhold til kapitalfordelingen på de ulike segmentene. Netto driftskapital følges tett opp i forhold til å redusere kapitalbindingen i konsernselskapene, se for øvrig her beskrivelse av finansielle mål på side 8.

Netto driftskapital er definert i egen oppstilling under.

Spesifisering av netto driftskapital merkevarevirksomheten inkl. HK		
Beløp i mill. NOK	2020	2019
Kunde- og andre handelsfordringer	6 237	6 062
Andre kortsiktige fordringer	711	729
Varelager	6 530	5 868
Leverandør- og annen handelsgjeld	(6 512)	(5 573)
Skattetrekk, offentlige avgifter	(982)	(845)
Annen kortsiktig gjeld	(2 105)	(1 975)
Netto driftskapital	3 879	4 266

I tillegg er tall for geografisk fordeling av anvendt kapital, investeringer i eide driftsmidler samt antall årsverk presentert, se note 8.

Segmentinformasjon 2020

Beløp i mill. NOK	Orkla Foods	Orkla Confectionery & Snacks	Orkla Care	Orkla Food Ingredients	Orkla Consumer Investments	HK	Elimin- eringer	Merkevare- virksomheten inkl. HK	Hydro Power	Financial Investments	Elimin- eringer	Orkla
SALGSINNTEKTER/RESULTAT												
Norge	4 791	2 111	2 228	1 139	1 250	7	-	11 526	493	-	-	12 019
Sverige	5 133	1 562	1 601	1 764	239	1	-	10 300	-	1	-	10 301
Danmark	1 421	651	612	1 963	150	-	-	4 797	-	-	-	4 797
Finland og Island	1 096	1 261	681	706	1 288	-	-	5 032	-	-	-	5 032
Baltikum	571	1 166	79	381	15	-	-	2 212	-	-	-	2 212
Øvrige Europa	3 863	358	1 200	4 374	872	16	-	10 683	-	-	-	10 683
Øvrige verden	1 276	50	446	126	17	3	-	1 918	-	-	-	1 918
Sum salgsinntekter	18 151	7 159	6 847	10 453	3 831	27	-	46 468	493	1	-	46 962
Andre driftsinntekter	11	5	31	21	7	19	-	94	26	55	-	175
Internsalg	139	7	27	222	9	598	(982)	20	-	68	(88)	-
Driftsinntekter	18 301	7 171	6 905	10 696	3 847	644	(982)	46 582	519	124	(88)	47 137
Organisk vekst (merkevarevirksomheten)	3,7 %	2,0 %	9,2 %	-5,9 %	2,1 %			1,6 %				
Driftskostnader	(14 943)	(5 653)	(5 714)	(9 855)	(3 272)	(904)	982	(39 359)	(344)	(86)	88	(39 701)
Avskrivninger	(717)	(315)	(172)	(341)	(171)	(67)	-	(1 783)	(133)	(28)	-	(1 944)
EBIT (adj.)	2 641	1 203	1 019	500	404	(327)	-	5 440	42	10	-	5 492
Andre inntekter og kostnader	(214)	36	(48)	(86)	(217)	(388)	-	(917)	-	(13)	-	(930)
Driftsresultat	2 427	1 239	971	414	187	(715)	-	4 523	42	(3)	-	4 562
KONTANTSTRØM (se note 38)												
Kontantstrøm fra driften	2 506	1 296	1 022	709	504	(686)	-	5 351	88	(1)	-	5 438
Herav fornyelsesinvesteringer	(759)	(433)	(262)	(511)	(139)	(147)	-	(2 251)	(57)	(23)	-	(2 331)
Ekspansjonsinvesteringer	(297)	(22)	(9)	(141)	(10)	-	-	(479)	-	-	-	(479)
ANVENDT KAPITAL												
Netto driftskapital	1 609	207	801	1 137	237	(112)	-	3 879	18	67	-	3 964
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper	78	-	-	-	29	37	-	144	-	4 655	-	4 799
Immaterielle eiendeler	9 318	5 279	4 727	2 363	2 475	28	-	24 190	19	-	-	24 209
Varige driftsmidler	5 419	2 326	1 088	2 508	560	693	-	12 594	1 967	1 713	-	16 274
Netto pensjonsforpliktelser	(1 012)	(267)	(364)	(202)	(16)	(663)	-	(2 524)	(17)	(3)	-	(2 544)
Utsatt skatt henførte merverdier	(420)	(427)	(150)	(10)	(130)	-	-	(1 137)	-	(4)	-	(1 141)
Anvendt kapital	14 992	7 118	6 102	5 796	3 155	(17)	-	37 146	1 987	6 428	-	45 561
NØKKELTALL												
Driftsmargin EBIT (adj.)	14,4 %	16,8 %	14,8 %	4,7 %	10,5 %	-	-	11,7 %	8,1 %	-	-	11,7 %
Antall årsverk pr. 31.12.	7 468	2 711	1 927	3 650	1 228	346	-	17 330	45	13	-	17 388

Note 7 forts. ➡

Segmentinformasjon 2019

Beløp i mill. NOK	Orkla Foods	Orkla Confectionery & Snacks	Orkla Care	Orkla Food Ingredients	Orkla Consumer Investments	HK	Elimin- eringer	Merkevare- virksomheten inkl. HK	Hydro Power	Financial Investments	Elimin- eringer	Orkla
SALGSINNTEKTER/RESULTAT												
Norge	4 706	1 878	1 986	1 065	1 164	7	-	10 806	794	4	-	11 604
Sverige	4 466	1 378	1 263	1 619	219	-	-	8 945	-	1	-	8 946
Danmark	1 256	693	519	1 900	186	-	-	4 554	-	-	-	4 554
Finland og Island	978	1 097	560	715	1 156	-	-	4 506	-	-	-	4 506
Baltikum	521	1 155	67	366	11	-	-	2 120	-	-	-	2 120
Øvrige Europa	3 608	354	1 126	4 322	609	12	-	10 031	-	4	-	10 035
Øvrige verden	1 130	43	312	102	28	1	-	1 616	-	-	-	1 616
Sum salgsinntekter	16 665	6 598	5 833	10 089	3 373	20	-	42 578	794	9	-	43 381
Andre driftsinntekter	9	8	23	20	5	24	-	89	32	113	-	234
Internsalg	102	6	31	183	7	534	(846)	17	-	60	(77)	-
Driftsinntekter	16 776	6 612	5 887	10 292	3 385	578	(846)	42 684	826	182	(77)	43 615
Organisk vekst (merkevarevirksomheten)	1,8 %	4,6 %	0,0 %	0,6 %	-3,4 %			1,3 %				
Driftskostnader	(13 860)	(5 225)	(4 874)	(9 379)	(2 946)	(879)	846	(36 317)	(393)	(151)	77	(36 784)
Avskrivninger	(640)	(293)	(158)	(287)	(142)	(61)	-	(1 581)	(141)	(21)	-	(1 743)
EBIT (adj.)	2 276	1 094	855	626	297	(362)	-	4 786	292	10	-	5 088
Andre inntekter og kostnader	(159)	(73)	(196)	(85)	(223)	(56)	-	(792)	-	231	-	(561)
Driftsresultat	2 117	1 021	659	541	74	(418)	-	3 994	292	241	-	4 527
KONTANTSTRØM (se note 38)												
Kontantstrøm fra driften	2 649	1 061	902	568	348	(730)	-	4 798	276	(141)	-	4 933
Herav fornyelsesinvesteringer	(504)	(318)	(172)	(389)	(180)	(368)	-	(1 931)	(162)	(194)	-	(2 287)
Ekspansjonsinvesteringer	(424)	(26)	(17)	(164)	-	-	-	(631)	-	-	-	(631)
ANVENDT KAPITAL												
Netto driftskapital	1 600	344	847	1 425	323	(273)	-	4 266	4	62	-	4 332
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper	78	-	-	-	27	37	-	142	-	4 034	-	4 176
Immaterielle eiendeler	8 765	4 974	4 236	2 125	2 547	60	-	22 707	19	1	-	22 727
Varige driftsmidler	5 027	2 121	1 028	2 164	610	764	-	11 714	2 042	1 646	-	15 402
Netto pensjonsforpliktelser	(907)	(233)	(322)	(178)	(34)	(632)	-	(2 306)	(17)	(3)	-	(2 326)
Utsatt skatt henførte merverdier	(421)	(403)	(132)	(8)	(100)	-	-	(1 064)	-	(4)	-	(1 068)
Anvendt kapital	14 142	6 803	5 657	5 528	3 373	(44)	-	35 459	2 048	5 736	-	43 243
NØKKELTALL												
Driftsmargin EBIT (adj.)	13,6 %	16,5 %	14,5 %	6,1 %	8,8 %	-	-	11,2 %	35,4 %	-	-	11,7 %
Antall årsverk pr. 31.12.	7 488	2 825	1 839	3 541	1 352	580	-	17 625	47	20	-	17 692

NOTE 8 GEOGRAFISK FORDELING AV ANVENDT KAPITAL, INVESTERINGER OG ANTALL ÅRSVERK

Anvendt kapital, investeringer og antall årsverk er fordelt på geografiske markeder, basert på selskapenes beliggenhet. Notene viser i hvilket omfang og i hvilke land/områder Orklakonsernet fysisk er til stede.

Beløp i mill. NOK	Anvendt kapital		Investeringer ¹		Antall årsverk	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Norge	18 247	17 573	651	1 148	2 784	2 841
Sverige	7 763	6 708	660	462	3 406	3 339
Danmark	5 920	5 783	405	262	1 500	1 632
Finland og Island	4 615	4 448	130	111	810	824
Baltikum	2 192	2 023	248	158	1 603	1 797
Norden og Baltikum	38 737	36 535	2 094	2 141	10 103	10 433
Øvrige Europa	5 992	5 829	454	356	5 547	5 511
Øvrige verden	832	879	42	30	1 738	1 748
Sum	45 561	43 243	2 590	2 527	17 388	17 692
Sammenheng mellom segmenter og «Investeringer»:						
Netto fornyelsesinvesteringer fra segmenter (se note 7)			2 331	2 287		
Salg av driftsmidler (se kontantstrøm)			80 ²	54		
Ekspansjonsinvesteringer (se note 7)			479	631		
Investeringer leieavtaler (se note 21 og 38)			(283)	(450)		
Endring leverandørgjeld for investeringer			(17)	5		
Sum			2 590	2 527		

¹Gjelder ikke anleggsmidler tilkommet via oppkjøpte selskaper.
²Det er i tillegg solgt driftsmidler for 81 mill. kroner presentert som kontanteffekt fra andre inntekter og kostnader i Orklas interne kontantstrøm, se note 38.

Anvendt kapital representerer netto balanseført arbeidende kapital i foretaket og er definert i segmentnoten som netto av segmenteiendeler og segmentgjeld. Goodwill, immaterielle eiendeler og varige driftsmidler utgjør en stor andel av anvendt kapital.

Investeringer er summen av fornyelses- og ekspansjonsinvesteringer i eide driftsmidler.

Antall årsverk er antall ansatte justert for stillingsprosent i gjeldende rapporteringsperiode. Se note 7 for segmentinformasjon.

B

BÆREKRAFTSELEMENT

Mange av Orklas selskaper er viktige arbeidsgivere, og både medarbeidere og ledere rekrutteres i all hovedsak fra det landet der virksomheten er lokalisert. Ved å utvikle lønnsomme arbeidsplasser skaper Orkla positive ringvirkninger for samfunnet i form av kompetanseutvikling, arbeidsplasser hos leverandører og i offentlig sektor, og gjennom betaling av skatter og avgifter. For å skape langsiktig konkurransedyktig virksomhet har Orkla i 2020 gjennomført flere større forbedrings- og ekspansjonsprosjekter knyttet til produksjon og virksomhetssystemer. Dette har ført til betydelige investeringer i blant annet Norge, Sverige, Danmark, Latvia, Slovakia og Storbritannia.

NOTE 9 INNETKTSFØRING

Tidspunktet for og etter hvilke prinsipper inntekter blir innregnet vil være avgjørende for å bestemme periodens resultat. På samme måte vil både prinsipper for og hva som legges i begrepet salgsinntektsreduksjoner (rabatter o.l.) være med på å avgjøre driftsinntektenes totale størrelse.

REGNSKAPSPRINSIPPER

IFRS 15 «Driftsinntekter fra kontrakter med kunder» etablerer et teoretisk rammeverk for innregning og måling av konsernets inntekter i merkevarevirksomheten og i Hydro Power. Inntektsføringstidspunkt bestemmes gjennom en femstegsmodell hvor hovedpunktene er identifisering av en kundekontrakt, identifisering av separate leveringsforpliktelser, fastsettelse av transaksjonspris, allokering av transaksjonsprisen på separate leveringsforpliktelser og inntektsføring ved oppfyllelse av leveringsforpliktelsene. Med innregning menes når et beløp skal tas til inntekt og med måling hvor mye som skal inntektsføres. Et foretak oppfyller en leveringsforpliktelse ved å overføre kontroll av den avtalte varen eller tjenesten til kunden og inntekt blir inntektsført på tidspunktet for oppfyllelse av leveringsforpliktelsen.

Salgsinntekter fra merkevarevirksomheten er presentert etter fradrag for rabatter, merverdiavgift og andre typer offentlige avgifter som f.eks. sukkervareavgift. Konsernet omsetter varer og tjenester i mange ulike markeder. Salgsinntekter fra Hydro Power består av salg av elektrisk kraft som inntektsføres ved levering.

Driftsinntekter fra Financial Investments utgjør i all hovedsak leieinntekter fra utleie av eiendom. Inntektene innregnes løpende over leieperioden.

Fordeling av eksterne driftsinntekter

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Merkevarevirksomheten	46 516	42 623
HK	46	44
Merkevarevirksomheten inkl. HK	46 562	42 667
Hydro Power	519	826
Financial Investments	56	122
Industrial & Financial Investments	575	948
Sum eksterne driftsinntekter	47 137	43 615

Se note 7 Segmenter for ytterligere fordeling av inntektene i merkevarevirksomheten samt driftsinntektene fordelt på geografiske områder.

Driftsinntekter merkevarevirksomheten

Eksterne driftsinntekter i merkevarevirksomheten fordelt på salgskanaler:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Dagligvare	26 373	23 515
Spesialisert handel ¹	5 610	5 688
Industri ²	5 573	5 339
Hotell, restaurant og catering	4 075	4 111
Eksport ³	2 894	2 496
Øvrige kanaler	1 991	1 474
Totalt eksternt salg merkevarevirksomheten	46 516	42 623

¹Eksternt salg hvor produktene selges på spesialiserte utsalgssteder.
²Eksternt salg til andre industrielle selskaper eller business-to-business kunder.
³Eksternt salg utenfor hjemmemarkedet.

Salg er i all hovedsak vurdert som en enkeltstående leveringsforpliktelse som er oppfylt og inntektsføres ved overføring av varer til motpart. Inntektsføring skjer enten ved avgang fra konsernets fabrikklokale eller ved ankomst på kundens eiendom. Salg inntektsføres til den forventede verdien av vederlaget etter fradrag for ytelser til kunder herunder estimerte bonusvederlag, rabatter og nedprisning av sesongvarer. Det er pr. 31. desember 2020 satt av 1,7 mrd. kroner i totale rabatter (1,5 mrd. kroner i 2019) presentert under «Leverandør- og annen handelsgjeld» i balansen, se note 27. Dette er i hovedsak årsrabatter som vil betales ut i påfølgende år. Konsernet har for øvrig ikke vesentlige balanseførte leveringsforpliktelser knyttet til salgsinntekter.

Driftsinntekter Industrial & Financial Investments

I Hydro Power blir eksternt salg av elektrisk kraft inntektsført basert på pris avtalt med kunde ved levering. Elektrisk kraft selges i hovedsak fra kraftverkene i Saudefaldene og Sarpsfoss.

Innenfor Financial Investments blir husleieinntekter inntektsført løpende. Vederlag knyttet til boligprosjekter som selskapet har resultatansvar for, inntektsføres ved overlevering. Dette betyr at det kan gå lang tid fra oppstart av et byggeprosjekt til inntektene kommer i regnskapet. I mellom-

fasen føres påløpte prosjektutgifter som varelager. Eventuelle salg av selskaper, inntektsføres når avtalen er gjennomført.

Ⓔ ESTIMATUSIKKERHET

Estimatusikkerhet vedrørende salgsinntektsreduksjoner i merkevarevirksomheten er omtalt i note 4.

Ⓑ BÆREKRAFTSELEMENT

Orkla har som mål å utvikle en bedriftskultur preget av godt skjønn og god evne til å håndtere regelverk og etiske utfordringer. Konsernet har nulltoleranse for korrupsjon, avtaler om prissamarbeid, markedsdeling, eller tiltak som begrenser den frie konkurransen, se for øvrig note 37. Det gjennomføres regelmessig intern opplæring og oppfølging av konsernets selskaper for å redusere risikoen for regelverksbrudd.

NOTE 10 VAREKOSTNADER

Varekostnader er den klart største kostnadsposten i resultatregnskapet og utgjør nærmere 50 % av driftsinntektene. Varekostnader er knyttet til alle råvarer, handelsvarer, emballasje o.l. som går med for å kunne selge den mengde varer som er innregnet i salgsinntektene.

Ⓟ REGNSKAPSPRINSIPPER

Varekostnader påløper i takt med solgte varer etter en prismessig «først inn først ut» tilnærming. Endringer i beholdning av egenproduserte varer vil være tilnærmet resultatnøytral ut fra en fullkostprising. Vareforbruket er korrelert til salget, og periodisering av vareforbruket skjer gjennom endringer i varelager. Dette gjelder både for innkjøpte råvarer og for handelsvarer. Innkjøpte varer er ikke en kostnad, det er først når varene settes i produksjon at vareforbruket oppstår.

Vareforbruket beregnes og innregnes i hovedsak gjennom standardkostsystemer. Varer på lager kontrolltelles minst én gang pr. år. Endringen i beholdning av egenproduserte ferdigvarer er av vesentlighetshensyn presentert på linjen for varekostnader.

De største produktgruppene i 2020 er (tall i parentes er tilsvarende rangering i 2019):

1. (1.) Emballasje	7. (3.) Kornbaserte produkter
2. (5.) Tilsetningsstoffer	8. (10.) Fukt og bær
3. (2.) Vegetabilsk olje og margarin	9. (11.) Sukker
4. (4.) Meieriprodukter	10. (12.) Kakao og sjokolade
5. (6.) Grønnsaker	11. (13.) Kjemikalier
6. (7.) Animalsk kjøtt	12. (9.) Nøtter

Ⓑ BÆREKRAFTSELEMENT

Utfordringene knyttet til klimaendringer og råvareknapphet medfører risiko for økning i råvarekostnader, redusert tilgang på enkelte råvarer og brudd på Orklas etiske leverandørkrav. Orkla bidrar til å sikre ansvarsfull produksjon av råvarer gjennom leverandøroppfølging, sertifiseringsordninger, deltakelse i bransjeinitiativ og samarbeidsprosjekter med myndigheter og ekspertorganisasjoner. Konsernet jobber målrettet for at de råvarene som inngår i Orklas produkter skal være bærekraftig produsert innen 2025. For å redusere risikoen for knapphet på råvarer, har konsernet alternative leverandører av risikoråvarer.

Orkla vil forhindre plastforurensning og oppnå effektiv ressursutnyttelse ved å bidra til sirkulære verdikjeder for emballasjematerialer. Arbeidet omfatter økt bruk av resirkulerte emballasjematerialer, utvikling av emballaseløsninger som kan gjenvinnes og samarbeid med andre aktører i verdikjeden om tiltak for økt gjenvinning. Kostnadene knyttet til dette arbeidet vurderes som viktige for å kunne tilby produkter som møter forventningene fra kunder og forbrukere.

NOTE 11 LØNSKOSTNADER

Lønnskostnader utgjør totale kostnader forbundet med avlønning av personell i konsernet, inklusiv godtgjørelser til konsernets tillitsmenn. Kostnadene gjelder bare konsernets egne ansatte, ikke innleid arbeidskraft.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Lønn omfatter alle typer godtgjørelser til egne ansatte i konsernet og kostnadsføres når den opptjenes. Ordinær lønn kan være både fastlønn og timebasert lønn og opptjenes og utbetales løpende. Ferielønn opptjenes på basis av ordinær lønn og utbetales normalt i feriemånedene etterfølgende år. Eventuelle bonuser opptjenes og beregnes på bakgrunn av ulike resultatmål, og utbetales etterskuddsvis. Arbeidsgiveravgift beregnes og kostnadsføres for alle lønnsrelaterte kostnader og betales normalt etterskuddsvis annenhver måned. Pensjoner opptjenes i henhold til egne regler, se note 12. Øvrige lønnskostnader omfatter i hovedsak godtgjørelse til styret, og opptjenes løpende ut fra egne avtaler godkjent av generalforsamlingen.

BÆREKRAFTSELEMENT

Orkla ønsker å være en attraktiv arbeidsgiver med gode arbeidsforhold og rettferdige og konkurransedyktige betingelser for alle ansatte. Lønnsfastsettelsen skjer lokalt basert på konsernets overordnede retningslinjer og ved hjelp av eksterne verktøy for benchmarking av lønn og betingelser. Alle heltidsansatte skal som et minimum, motta lønn og tilleggsgoder som er tilstrekkelige til å dekke deres grunnleggende behov.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Lønn	(7 146)	(6 540)
Arbeidsgiveravgift	(1 270)	(1 155)
Pensjonskostnader ¹	(505)	(467)
Øvrige godtgjørelser mv.	(50)	(40)
Lønnskostnader	(8 971)	(8 202)
Gjennomsnittlig antall årsverk	17 656	17 622

¹Pensjonskostnader er nærmere omtalt i note 12.

Generelt om godtgjørelse i Orkla

Orkla har en belønningspolicy som ligger til grunn for de ulike elementene i konsernets totalkompensasjon. Policyen har til hensikt å sikre at Orkla kan rekruttere, utvikle og beholde nødvendig kompetanse for å skape resultater og aksjonærverdier. Orklas belønningspolicy vedtas av styret og forvaltes av styrets kompensasjonsutvalg. Orklas belønningspolicy er i henhold til de retningslinjer som gis av «Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse» (NUES).

Orkla driver virksomhet i 34 forskjellige land og kompensasjonselementer organiseres lokalt i tråd med lokal praksis slik at ordningene er konkurransedyktige, men ikke ledende. For selskapene i de ulike landene gjelder prinsippene i Orklas belønningspolicy, som legger til grunn en medianbetraktning på faste godtgjørelser og over median på variable godtgjørelser.

(i) Fastlønn

Orkla bruker internasjonalt anerkjente systemer for stillingsvurderinger for å finne «riktig» stillings- og kompensasjonsnivå. Stillingene måles mot sitt lokale marked (land), og det benyttes et spenn på pluss/minus 20 % i forhold til medianen. Den enkeltes ansvarsområde, resultater og prestasjoner avgjør størrelse på kompensasjonen. Fastlønn i Orkla skal være konkurransedyktig i de ulike landene konsernet har virksomhet.

(ii) Bonusordninger

Orkla har bonusordninger i de ulike landene som reflekterer lokal praksis for å sikre konkurransedyktighet. Orkla praktiserer variable belønningsordninger med mulighet for tildelinger på nivåer over markedsmedian. De ulike landenes årsbonusordninger baseres på retningslinjer slik at de understøtter konsernets strategi og reflekterer Orklas sentrale årsbonusordning for ledende ansatte og senior ledere/nøkkelpersoner.

a) Orklas sentrale årsbonusordning

Orkla har en årsbonusordning for ca. 160 ledere og nøkkelpersoner i konsernet (2020).

Hensikten med Orklas sentrale årsbonusordning er å:

- Belønne årlige prestasjoner som bidrar til Orklas verdiskaping
- Belønne ønsket atferd i tråd med Orklas ledelsesprinsipper
- Sikre at organisasjonen leverer på definerte og prioriterte mål for de ulike virksomheter og roller i Orkla
- Sikre konkurransedyktig belønning for sentrale ledere

Den sentrale årsbonusordningen kan maksimalt gi bonus tilsvarende 100 % av årslønn. Oppnåelse av ambisiøse forhåndsdefinerte mål skal kunne gi bonusoppnåelse på ca. 50 % av fastlønn pr. 31. desember i opptjeningsåret. Historisk utfall har i snitt vært ca. 31 % i perioden 2016–2019.

Elementene i Orklas sentrale årsbonusordning for året 2020 (til utbetaling i 2021)

Årsbonusordningen gjeldende fra året 2020 (til utbetaling i 2021) ble endret fra tidligere års prinsipp om måling av fremgang fra året før til å måle oppnåelse i forhold til definerte ambisiøse mål for året for de ulike finansielle elementene.

Bonusutfall beregnes ved at oppnåelse lik det definerte målet gir halvparten av maksimal bonus for angjeldende finansielle bonuselement. Det vil være et likt utfallsintervall under og over det definerte målet. Startpunktet for utfallsintervallet under det definerte målet er startpunktet for bonusoppnåelse, mens sluttpunktet for utfallsintervallet over det definerte målet gir maksimal bonus for angjeldende finansielle bonuselement.

Samtidig er ordningen fra året 2020 (utbetaling i 2021) splittet fra tidligere år fra å være lik for alle til å bli tilpasset ulike funksjoner i Orkla. Det betyr følgende fra 2020:

- en ordning for merkevarevirksomheten, eksklusive Orkla Consumer & Financial Investments, inklusive de i konsernledelsen som er forretningsområdeansvarlige,
- en ordning for forretningsområdet Orkla Consumer & Financial Investments,
- en ordning for Corporate Functions inklusive medlemmer av konsernledelsen som ikke er forretningsområdeansvarlige, herunder konsernsjefen.

Siden bonusordningen kan gi maksimalt 100 % av årslønn betyr det at vektingen for hvert element i den etterfølgende beskrivelsen tilsvarer maksimal bonus (i % av årslønn) for angjeldende element.

Årsbonusordningen for merkevarevirksomheten, eksklusive Orkla Consumer & Financial Investments, består av fem elementer:

- Finansielle kvantitative mål (vektet 80 %):
 - Organisk vekst¹ «eget nivå»² (vektet 40 % for forretningsområdenes ledergrupper, 25 % for ledere i selskapene)
 - Organisk vekst «nivå over»³ (vektet 0 % for forretningsområdenes ledergrupper, 20 % for ledere i selskapene)
 - Dekningsgrad⁴ oppnåelse «eget nivå» (vektet 20 % både for forretningsområdenes ledergrupper og ledere i selskapene)
 - EBIT (adj.)⁵ oppnåelse «eget nivå» (vektet 20 % for forretningsområdenes ledergrupper, 15 % for ledere i selskapene)

- Fleksibelt element (vektet 20 %) der minimum halvparten skal være individuelle mål og inntil halvparten kan være andre finansielle mål enn de som er nevnt tidligere i noten. Eventuelle finansielle mål settes av leder og godkjennes av leders leder. Slike finansielle mål kan være forskjellige mellom de ulike forretningsområdene og selskapene, men skal være likt for alle innenfor et forretningsområde og selskap.

Når det gjelder individuelle mål, skal det defineres 2–4 mål for den enkelte deltager. De individuelle målene skal utformes slik at de gjenspeiler den enkelte deltagers muligheter til å bidra til Orklas utvikling og vekst. Målene kan enten være forretningsmessige mål (med angivelse av effekt og utfall), eller atferdsmål (hvordan handle i tråd med Orklas ledelsesprinsipper og/eller verdier), eller en kombinasjon. Orklas styre godkjenner disse målene for konsernsjefen, leder for øvrige deltagere.

Årsbonusordningen for selskapene innen forretningsområdet Orkla Consumer & Financial Investments består av følgende elementer:

- Finansielle kvantitative mål (vektet 80 %):
 - Organisk vekst «eget nivå» (vektet 40 %)
 - Dekningsgrad oppnåelse «eget nivå» (vektet 20 %)
 - EBIT (adj.) oppnåelse «eget nivå» (vektet 20 %)
- Fleksibelt element (vektet 20 %) håndteres tilsvarende som beskrevet over for merkevarevirksomheten.

¹Organisk vekst – definisjon under alternative resultatmål (APM), se side 253.

²«Eget nivå» er det selskapsnivået den enkelte leder inngår i. Dette vil være avhengig av de forskjellige deltagere i bonusordningen, og kan være et operativt selskap, et forretningsområde eller den samlede merkevarevirksomheten på konsernnivå.

³«Nivået over» er rapporteringsnivået over det rapporteringsnivået den enkelte leder inngår i. For deltagere ansatt i et operativt selskap vil det være forretningsområdet det operative selskapet er del av. For deltagere på forretningsområdene vil «nivået over» være den samlede merkevarevirksomheten. For deltagere i ordningen på konsernnivå er det ikke et «nivå over», men man vil bli målt på en lik vekting av utviklingen i underliggende EBIT (adj.) i forretningsområdene innen merkevarevirksomheten.

⁴Dekningsgrad – definert som dekningsbidrag i prosent av driftsinntekter. Dekningsbidrag er salgsinntekter fratrasket variable kostnader. Variable kostnader er kostnader som er direkte knyttet til produsert og solgt volum. Gjelder i første rekke innsatsvarer slik som råvarer, emballasje, lønnskostnader (som varierer med produsert volum) samt energikostnader. For varer produsert av tredje part er dekningsbidrag salgsinntekter fratrasket innkjøpskostnader på solgte varer.

⁵EBIT (adj.) – definisjon under alternative resultatmål (APM), se side 253.

For ledergruppen i forretningsområdet vil bonus bli beregnet etter en vekting av bonusoppgåelsen i selskapene i forretningsområdet samt et fleksibelt element tilsvarende selskapsledernes.

Årsbonusordningen for Corporate Functions (inkluderer konsernsjef) består av følgende elementer:

- Finansielle kvantitative mål (vektet 50 %):
 - Organisk vekst for merkevarevirksomheten (vektet 25 %)
 - EBIT (adj.) oppnåelse for merkevarevirksomheten inkl. HK (vektet 25 %)
- Et element knyttet til avkastning på Orkla-aksjen (vektet 25 %):
 - Beregnes ved at et grunnbeløp tilsvarende 5 % av årslønn tillegges avkastningen på Orkla-aksjen for året, beregnet ved å se på gjennomsnittlig aksjekurs i 4. kvartal målt mot gjennomsnittlig aksjekurs i 4. kvartal året før, tillagt utbetalt utbytte. Avkastningen på Orkla-aksjen multipliseres med en faktor på 1 for medlemmer av konsernledelsen og en faktor på 0,5 for øvrige i Corporate Functions. Bonusutfallet for dette elementet i prosent av årslønn blir da 5 % tillagt avkastningen (positiv eller negativ) multiplisert med nevnte faktor. Dette bonuselementet kan maksimalt utgjøre 25 % av årslønn.
- Individuelle mål (vektet 25 %):
 - Individuelle mål (vektet 25 %) håndteres tilsvarende som beskrevet tidligere for merkevarevirksomheten.

Etter at bonus er initialt beregnet i henhold til de finansielle kvantitative mål og individuell måloppnåelse, skal den enkelte overordnede leder foreta en diskresjonær avsluttende vurdering av medarbeidernes samlede bonusoppgåelse hvor den initiale beregningen vurderes opp mot selskapets (hvor medarbeideren inngår) samlede utvikling for året. Denne avsluttende diskresjonære vurderingen kan da gjøre at endelig bonus blir økt eller redusert i forhold til den initiale beregningen. Denne avsluttende diskresjonære vurderingen gjelder for bonusordningen knyttet til merkevarevirksomheten, Orkla Consumer & Financial Investments og Corporate Functions.

Endringer i Orklas sentrale årsbonusordning gjeldende fra året 2021 (utbetalt i 2022)
Årsbonusordningen gjeldende for året 2021 blir noe justert i forhold til ordningen for 2020.

Ordningen for merkevarevirksomheten endres til følgende elementer og vekting:

- Finansielle kvantitative mål (vektet 80 %):
 - Organisk vekst «eget nivå» (vektet 40 % for forretningsområdenes ledergrupper, 25 % for ledere i selskapene)
 - Organisk vekst «nivå over» (vektet 0 % for forretningsområdenes ledergrupper, 20 % for ledere i selskapene)
 - EBIT (adj.) oppnåelse «eget nivå» (vektet 40 % for forretningsområdenes ledergrupper, 35 % for ledere i selskapene)
- Fleksibelt element (vektet 20 %), som beskrevet ovenfor for 2020.

Ordningen for forretningsområdet Orkla Consumer & Financial Investments endres til følgende elementer og vekting:

- For selskapene innen forretningsområdet:
 - EBIT (adj.) oppnåelse «eget nivå» (vektet 50 %)
 - Finansielle og/eller operasjonelle kvantitative elementer (vektet 30 %)
Her kan det defineres ulike elementer for de forskjellige selskapene. For hvert element skal det defineres ambisiøse mål knyttet til bonusoppgåelse.
 - Individuelle mål (vektet 20 %), som beskrevet ovenfor for 2020
- For ledergruppen i forretningsområdet:
 - EBIT (adj.) oppnåelse «eget nivå» (vektet 50 %)
 - Portefølje vekst og strukturell agenda – kvalitative elementer (vektet 30 %)
 - Individuelle mål (vektet 20 %), som beskrevet ovenfor for 2020

Bonusutfallet vil bli beregnet etter tilsvarende logikk som beskrevet tidligere for 2020, det vil si at oppnåelse av det definerte målet gir halvparten av maksimal bonus for angjeldende finansielle og kvantitative bonuselement. Det vil være et likt utfallsintervall under og over det definerte målet.

Den avsluttende diskresjonære vurderingen av samlet bonusoppgåelse ved den enkelte overordnede leder, som beskrevet tidligere for 2020, videreføres for 2021.

b) Langtidsinsentivordning (LTI-ordningen)

Orkla innførte i 2020 en aksjeopsjonsbasert LTI-ordning til erstatning for tidligere kontantbaserte LTI-ordning. Hensikten med LTI-ordningen er å:

- Belønne langsiktig verdiskapning og verdiskapning på tvers i konsernet
- Etablere et langsiktig interessefellesskap med aksjonærene
- Bidra til å beholde nødvendig kompetanse (ledere/nøkkelpersoner)
- Opprettholde konkurransedyktige totalkompensasjonsvilkår for ledere/nøkkelpersoner

Deltagere nomineres årlig til aksjeopsjonsordningen og etter godkjenning av konsernsjefen. Antall nominerte skal ligge på tilsvarende nivå som for de seneste årene, det vil si ca. 90 sentrale ledere og nøkkelpersoner. I tillegg nomineres 10–15 yngre talenter. Det skal ikke være noen form for automatikk i at man blir nominert, så nominering ett år betyr ikke nødvendigvis at man vil bli nominert påfølgende år. Konsernsjefen har fullmakt til å utvide antallet deltagere forutsatt at dette ikke øker den totale kostnadsrammen for ordningen.

Tildeling av opsjoner baseres delvis på stilling (beregnet opsjonsverdi tilsvarende 15 % av grunnlønn), delvis basert på diskresjonær vurdering av måloppnåelse for forhåndsdefinerte langsiktige målsettinger (beregnet opsjonsverdi maksimalt tilsvarende 15 % av grunnlønn), samt en diskresjonær vurdering av måloppnåelse av målsettinger knyttet til bærekraft (beregnet opsjonsverdi maksimalt tilsvarende 5 % av grunnlønn). Målsettinger knyttet til bærekraft settes og evalueres av styret. Utfall for deltagerne vil basert på dette være en opsjonsverdi i intervallet 15 % til 35 % av lønn avhengig av måloppnåelse. Opsjonsverdi beregnes i henhold til Black-Scholes modellen.

Dersom konsernsjefen benytter anledningen til å utvide gruppen med deltagere fra de nevnte 100–105, må nevnte tildelinger reduseres forholdsmessig for hele eller deler av gruppen.

Forhåndsdefinerte langsiktige målsettinger skal fortrinnsvis knyttes mot:

- Lønnsom organisk vekst
- Innovasjon og økte markedsandeler
- Bærekraft som vekstfaktor
- Strukturell vekst innenfor prioriterte kategorier og geografier
- Etablere kostnadseffektiv organisasjon og realisere synergier
- Utvikling av medarbeidere og samarbeidsforhold

Tildeling av opsjoner vil skje én gang pr. år og første gang i 2021 for de som ble nominert i 2020. Tildeling vil skje med basis i aksjekurs dagen etter generalforsamling. Styret innstiller for tildeling til konsernledelsen, mens tildeling til øvrige godkjennes av konsernsjefen. Den samlede opsjons-tildelingen for året kan utøves med 20 % etter ett år, nye 20 % etter to år, og de resterende 60 % etter tre år. For konsernledelsen kan imidlertid ikke noen opsjoner utøves før etter tre år. Siste utøvelse kan senest skje fem år etter tildeling hvor etter opsjonene utløper. Innløsningskurs settes til markedskurs på tildelingstidspunktet med en øking på 3 % p.a. i opptjeningsperioden. Innløsningskursen justeres for utbytte. Ved eventuell fratredelse bortfaller alle opsjoner som ikke er utøvd.

Basert på en gjennomsnittsbetraktning der opsjonsverdi utgjør 30 % av deltagernes årslønn, vil behovet for aksjeopsjoner være ca. 5.500.000 opsjoner ved tildelingen i 2021. Generalforsamlingen godkjente at styret og konsernsjefen får en samlet ramme på 5.500.000 aksjeopsjoner for tildeling i 2021. Det foreslås at styret og konsernsjefen får en tilsvarende ramme for tildeling i 2022, det vil si en samlet ramme på 5.500.000 opsjoner og at generalforsamlingen godkjenner denne rammen. Antall opsjoner tilsvarer ca. 0,55 % av utestående aksjer.

Gevinst fra ett års tildelte opsjoner kan maksimalt utgjøre seks ganger verdien av tildelte opsjoner på tidspunktet for tildeling beregnet i henhold til Black-Scholes modellen. Får en deltager tildelt opsjoner med en beregnet opsjonsverdi tilsvarende 30 % av grunnlønn, vil gevinst i dette tilfellet maksimalt kunne utgjøre 180 % av grunnlønn.

Konsernledelsen må benytte 25 % av brutto gevinst ved opsjonsutøvelse til å kjøpe Orkla-aksjer og kjøpte aksjer skal ilegges en bindingstid på tre år. For øvrige deltagere forventes det at en andel av brutto gevinst benyttes til å kjøpe Orkla-aksjer.

Utbetaling fra LTI-ordningen i 2020 er i henhold til den tidligere kontantbaserte ordningen. Tildeling til deltagerne i den tidligere ordningen ble gjort siste gang i mai 2020 med utbetaling av 1/3 i 2022, 1/3 i 2023, og 1/3 i 2024. Tildelt beløp reguleres med utviklingen i Orklas aksjekurs fra dagen etter generalforsamling i 2020 og frem til utbetaling.

(iii) Andre kompensasjonselementer

Aksjer med rabatt til ansatte

Konsernet har i flere år gjennomført en ordning hvor de ansatte får anledning til å kjøpe et begrenset antall aksjer med en rabatt i forhold til børskurs. For 2020 ble det tilbudt tre ulike kjøpsalternativer: 30.000, 15.000 og 10.000 NOK (beløp før rabatt). Rabatten var i 2020 25 % i forhold til børskurs. Bindingstiden for kjøpte aksjer er tre år. Kostnadene for aksjespareordningen i 2020 var ca. 18 mill. kroner.

Styret legger opp til å videreføre aksjeordningen for 2021, med samme kjøpsalternativer som i 2020, dvs. 30.000, 15.000 og 10.000 NOK (beløp før rabatt). Rabatten opprettholdes på 25 % og bindingstid opprettholdes på tre år.

Aksjebaserte insentivordninger

Ⓟ REGNSKAPSPRINSIPPER

Salg av aksjer til ansatte til under markedsverdi regnskapsføres ved at differansen mellom markedsverdi på aksjene og kjøpspris blir lønnskostnad.

Orkla har hatt en LTI-ordning med siste tildeling på generalforsamlingen i 2020. Denne var kontantbasert og samtidig koblet til utviklingen i aksjekursen (se egen beskrivelse i denne noten). Regnskapsføringen gjenspeilte opptjeningstiden og kostnadsføring startet etter gjennomført tildeling.

Som beskrevet i noten vil Orkla fra og med generalforsamlingen i 2021 innføre en opsjonsbasert LTI-ordning. Opsjoner til ledende ansatte verdsettes basert på opsjonens virkelige verdi på tildelingstidspunktet. Ved verdsettelse benyttes Black-Scholes modellen. Kostnaden ved opsjonen periodiseres over den periode de ansatte opptjener rett til å motta opsjonene. Opsjonskostnadene kostnadsføres som lønn med motpost i egenkapitalen. Arbeidsgiveravgift på aksjeopsjonsordninger relatert til differansen mellom utstedelseskurs og markedspris på aksjen ved årets slutt, er avsatt i forhold til hva som er opptjent.

NOTE 12 PENSJONER

Konsernet har både innskudds- og ytelsesbaserte pensjonsplaner. I en innskuddsbasert ordning har selskapet kun ansvar for å betale løpende innskudd til den ansattes pensjonsordning, mens den ansatte selv har risikoen for fremtidig verdiutvikling på egne pensjonsmidler. I en ytelsesbasert ordning vil selskapet ha fullt ansvar og risiko knyttet til å betale en fremtidig pensjon til den ansatte, målt i forhold til sluttlønn. Majoriteten av Orklas pensjonsplaner er innskuddsplaner.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

I en **innskuddsbasert pensjonsplan** har foretaket ansvaret for å yte et avtalt tilskudd til den ansattes pensjonsbeholdning. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonssparingen. Når innskuddene er betalt gjenstår ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og det foreligger ingen forpliktelse å balanseføre. Pensjonskostnaden for innskuddsplaner vil være lik periodens innskudd til de ansattes pensjonssparing.

I en **ytelsesbasert pensjonsplan** har foretaket gitt de ansatte et løfte om et fremtidig pensjonsnivå, normalt angitt i prosent av sluttlønn ved pensjonstidspunktet. Foretaket har ansvaret for størrelsen på den fremtidige pensjonsytelsen, og den økonomiske verdien av denne forpliktelsen må resultat- og balanseføres.

Den påløpte forpliktelsen beregnes etter en lineær opptjeningsmodell, og måles som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsutbetalinger som er opptjent på balansedagen. Den balanseførte nettoforpliktelsen utgjør summen av påløpt pensjonsforpliktelse minus virkelig verdi av eventuelle tilknyttede pensjonsmidler.

Endringer i forpliktelsen for ytelsesplaner som skyldes endringer i pensjonsplaner, resultatføres i sin helhet for de endringene som gir en eventuell umiddelbar fripoliserett. Estimatavvik føres mot egenkapitalen gjennom totalresultatet i perioden de oppstår. Diskonteringseffekten av pensjonsforpliktelsen og forventet avkastning på pensjonsmidler presenteres netto under «Andre finanskostnader» i resultatregnskapet.

Innskuddsplaner

De fleste ansatte i Orklakonsernet er tilknyttet pensjonsordninger definert som innskuddsplaner. Innskuddsplaner omfatter også pensjonsordninger som er felles for flere selskaper, og der pensjonspremien fastsettes uavhengig av demografisk profil i det enkelte selskap (flerforetaksplan).

Orkla har innskuddssatser for selskapene i Norge som er tilpasset de forskriftssatte rammene for innskuddssatser for private tjenestepensjonsordninger. Se note 5 i regnskapet for Orkla ASA.

Ytelsesplaner

Konsernet har noen pensjonsordninger klassifisert som fondsbaserte ytelsesplaner og noen ytelsesplaner som dekkes over selskapenes drift. Konsernets ytelsesplaner finnes i stor grad i Sverige og Norge. Disse landene står for henholdsvis ca. 67 % og 31 % av konsernets netto bokførte pensjonsforpliktelser.

Sverige

Pensjonsplanene i Sverige er «nettoordninger», som ikke knytter konsernets forpliktelser til endringer i den svenske sosialtrygden. Ordningene er i hovedsak bestemt av tariffavtaler. De blir ikke fondert, men avsatt i selskapenes balanse. For sikring av opptjente pensjonsrettigheter har selskapene tegnet en kredittforsikring i forsikringsselskapet PRI Pensionsgaranti, som registrerer og beregner selskapenes pensjonsforpliktelser. Det er tariffestet at alle som er født i 1979 eller senere, skal omfattes av en innskuddsordning, slik at omfanget av de ytelsesbaserte pensjonsplanene etter hvert reduseres.

Det finnes også noen pensjonsordninger, i hovedsak knyttet til ledende ansatte, finansiert gjennom kapitalforsikringer. Disse rapporteres brutto i regnskapet.

Det er hensyntatt lønnsskatt på pensjonsforpliktelsene i Sverige.

Norge

Netto pensjonsforpliktelser i Norge består i hovedsak av usikrede pensjonsordninger for tidligere nøkkelpersoner, førtidspensjonsordninger for konsernledelsen samt bokførte forpliktelser knyttet til innskuddsbasert ordning for ansatte med lønn over 12G.

Pensjonsordningen for ansatte i Norge med lønn over 12G har karakter av en innskuddsbasert ordning, men blir i samsvar med IFRS behandlet som en ytelsesordning. Pr. 31. desember rapporteres de faktiske innskudd og renter som påløper i ordningen.

AFP-ordningen er en flerforetaks ytelsesbasert pensjonsordning, men føres som en innskudds-ordning i tråd med retningslinjer fra Finansdepartementet. Foretak som deltar i AFP-ordningen, er solidarisk ansvarlig for to tredeler av pensjonen som skal utbetales. Majoriteten av Orklas selskaper i Norge er tilknyttet AFP-ordningen. Premien for AFP har i 2020 vært 2,5 % av samlede lønnsutbetalinger mellom 1 og 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp (G).

Forutsetninger ytelsesplaner

Diskonteringsrenten i Norge blir fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Norsk Regnskapsstiftelse legger til grunn at OMF-markedet representerer et tilstrekkelig dypt marked til å kunne brukes ved beregning av diskonteringsrenten. Orkla har valgt diskonteringsrente ut fra gjennomsnittlig løpetid på pensjonene i hvert selskap og i hver pensjonsordning. Der løpetiden er lenger enn 15 år, er OMF-rentekurven ekstrapolert med utgangspunkt i swaprenten.

Diskonteringsrenten er tilpasset rentenivået i de enkelte land. I Norge varierer diskonteringsrenten mellom 0,9 % og 1,5 %, avhengig av løpetid på den enkelte pensjonsplan.

Diskonteringsrenten i Sverige tar utgangspunkt i svenske bostadsobligasjoner og er redusert til 1,0 % for 2020, mot 1,3 % i 2019. I tråd med det lavere rentenivået er også anslaget for forventet inflasjon redusert noe, fra 1,7 % til 1,5 % og forventet lønnsvekst redusert fra 2,4 % til 2,2 %. Endringene vil samlet gi noe høyere forpliktelser med effekt over totalresultatet.

Parametere som lønns- og G-vekst samt inflasjon er fastsatt i tråd med anbefalinger i de enkelte land.

Dødelighetsestimat er basert på mest mulig oppdaterte dødelighetstabeller for de ulike landene. For Norge er det K2013 som tillempes, i Sverige DUS14 og i Storbritannia har man i 2020 brukt sist oppdaterte versjonen av dødelighetstabell, CMI_2019. Estimatavikene føres i totalresultatet og er i hovedsak knyttet til endringer i de økonomiske forutsetningene.

Pensjonsmidler

Pensjonsavtaler med pensjonsmidler finnes nå i det alt vesentlige i Storbritannia. Pensjonsmidlene er i all hovedsak investert i obligasjoner og noe i aksjer. Estimert avkastning vil variere basert på sammensetningen av de ulike aktivaklassene. Sammensetning av pensjonsmidler fremkommer i egen tabell i denne noten. Forventede innbetalinger av pensjonsmidler i 2021 er 3,1 mill. kroner.

Ⓔ

ESTIMATUSIKKERHET

Ytelsespensjoner beregnes ut fra et sett valgte økonomiske og aktuarielle forutsetninger. Endringer i parametere som diskonteringsrente, fremtidig lønnsregulering etc. vil kunne gi til dels store utslag i beregnet pensjonsforpliktelse. På samme måte vil endringer i valgte forutsetninger for avkastning på pensjonsmidler kunne påvirke pensjonsmidlenes størrelse. En rimelig forventet endring i sentrale forutsetninger vil ikke være vesentlig for konsernet. Endringene i disse parameterne vil i hovedsak bli rapportert i totalresultatet. Orkla har fastsatt parametere i tråd med anbefalinger i de enkelte land.

	Norge		Sverige	
	2020	2019	2020	2019
Diskonteringsrente	0,9–1,5 %	2,2–2,3 %	1,00 %	1,30 %
Fremtidig lønnsregulering	2,00 %	2,25 %	2,20 %	2,40 %
G-regulering ¹	2,00 %	2,25 %	2,20 %	2,40 %
Pensjonsregulering	0 %	0 %	1,50 %	1,70 %
Frivillig avgang/turnover	0–5 %	0–5 %	3,00 %	3,00 %
Forventet gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid (år)	6,0	5,9	12,2	12,6

¹1G er pr. 31.12.2020 NOK 101.351.

Sammensetning av netto pensjonskostnader

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Innskuddsplaner	(427)	(398)
Nåverdi av pensjonsopptjening (inkl. arbeidsgiveravgift)	(78)	(69)
Oppgjør pensjonsplaner ¹	(6)	(10)
Pensjonskostnader ført som lønnskostnader	(511)	(477)
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	(55)	(99)
Forventet avkastning på pensjonsmidler	9	13
Pensjonskostnader ført som finanskostnader	(46)	(86)
Netto pensjonskostnader	(557)	(563)

¹Gjelder i hovedsak omdanning av pensjonsordning i LG Harris og er presentert som «Andre kostnader».

Sammensetning av netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Brutto pensjonsforpliktelser fondsbaserte ordninger	(553)	(437)
Pensjonsmidler (virkelig verdi)	547	437
Faktisk netto pensjonsforpliktelse	(6)	-
Pensjonsforpliktelser som dekkes over drift	(2 538)	(2 326)
Balanseførte netto pensjonsforpliktelser	(2 544)	(2 326)
Balanseførte pensjonsforpliktelser	(2 585)	(2 358)
Balanseførte pensjonsmidler	41	32

Endring i brutto pensjonsforpliktelser i løpet av året

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Brutto pensjonsforpliktelser 1.1.	(2 763)	(2 425)
Nåverdi av pensjonsopptjening (inkl. arbeidsgiveravgift)	(78)	(69)
Rentekostnad av forpliktelsene	(55)	(99)
Estimatavvik ført mot totalresultatet	(143)	(319)
Oppkjøp/salg av virksomhet	-	(4)
Avkortning/oppgjør pensjonsplaner ¹	-	(7)
Utbetalinger i løpet av året	121	146
Valutaeffekt	(173)	14
Brutto pensjonsforpliktelser 31.12.	(3 091)	(2 763)

¹Gjelder i hovedsak kostnader knyttet til omdanning av pensjonsordningen i LG Harris.

Endring i pensjonsmidler i løpet av året

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Pensjonsmidler (virkelig verdi) 1.1.	437	436
Forventet avkastning pensjonsmidler	9	13
Avkastningsavvik ført mot totalresultatet	97	50
Oppkjøp/salg virksomhet	-	-
Avkortning/oppgjør pensjonsordning ¹	(5)	(3)
Inn- og utbetaling i løpet av året	(29)	(46)
Valutaeffekt	7	19
Effekt av øvre grense pensjonsmidler (asset ceiling)	31	(32)
Pensjonsmidler (virkelig verdi) 31.12.	547	437

¹Gjelder i hovedsak kostnader knyttet til omdanning av pensjonsordningen i LG Harris.

Sammensetning av pensjonsmidler (virkelig verdi) pr. 31.12.

	2020	2019
Likvide midler og pengemarkedsplasseringer	0 %	4 %
Obligasjoner	95 %	85 %
Aksjer	5 %	11 %
Sum pensjonsmidler	100 %	100 %

Oversikt over netto pensjonsforpliktelser og avvik de fire siste år

Beløp i mill. NOK	2020	2019	2018	2017
Brutto pensjonsforpliktelser	(3 091)	(2 763)	(2 425)	(2 412)
Pensjonsmidler	547	437	436	456
Netto pensjonsforpliktelser	(2 544)	(2 326)	(1 989)	(1 956)
Endring estimat- og planavvik i brutto pensjonsforpliktelser	(143)	(319)	(73)	(67)
Endring avkastningsavvik i pensjonsmidler	97	50	(14)	25

NOTE 13 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Orklakonsernet har valgt en artsinndelt resultatpresentasjon. Hovedsplitten i oppstillingsplanen for driftskostnader er mellom «Varekostnader», «Lønnskostnader», «Avskrivninger» samt «Andre driftskostnader». De viktigste postene i «Andre driftskostnader» er splittet opp nedenfor.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Eksterne salgsfrakter	(1 118)	(1 008)
Energikostnader (produksjon og oppvarming)	(739)	(734)
Reklame	(1 845)	(1 629)
Reparasjons- og vedlikeholdskostnader	(578)	(502)
Konsulenter, rådgivere og andre innleide tjenester	(565)	(598)
Driftskostnader transportmidler	(137)	(156)
Kortsiktig og variabel leasing	(102)	(89)
Annet	(2 216)	(2 170)
Sum andre driftskostnader	(7 300)	(6 886)

Kostnader som inngår i posten «Annet» er blant annet kostnader knyttet til IT, forsikring, reiser, kurs og konferanser.

Ⓟ REGNSKAPSPRINSIPPER

Andre driftskostnader regnskapsføres når de påløper og utgjør kostnadsarter som ikke klassifiseres på linjene for varekostnader, lønnskostnader eller av- og nedskrivninger.

Ⓟ BÆREKRAFTSELEMENT

Orkla har et mål om 30 % reduksjon i energiforbruket for perioden 2014–2025. Erfaringer og beste praksis deles mellom selskaper og fabrikker og er et viktig tiltak for å redusere energiforbruket. Forbruket reduseres gjennom effektiviseringsprosjekter og forbedring av produksjonsprosesser. Justert for oppkjøp av selskaper og økt omsetning, er energiforbruket redusert med 19 % siden 2014.

NOTE 14 ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER

«Andre inntekter» og «Andre kostnader» gjelder poster som bare i begrenset grad er utsagnskraftige for å forklare løpende inntjening. Hovedhensikten med disse linjene er å skille ut poster som krever særskilt forklaring og gjøre driftsutviklingen og sammenlignbarheten på artslinjene presentert i EBIT (adj.) mer relevant for virksomheten.

Andre inntekter og kostnader	2020	2019
Beløp i mill. NOK		
Andre inntekter		
Gevinst ved salg	78	346
Tilbakebetaling offentlige avgifter tidligere perioder	67	-
Inntekt ved overgang fra felleskontrollert selskap til datterselskap	-	33
Sum andre inntekter	145	379
Andre kostnader		
M&A- og integrasjonskostnader	(105)	(130)
Sluttoppgjør i ansettelsesforhold og lignende	(136)	(80)
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(511)	(477)
Andre restruktureringskostnader og andre poster	(323)	(253)
Sum andre kostnader	(1 075)	(940)
Sum andre inntekter og kostnader	(930)	(561)
Herav:		
Nedskrivning varige driftsmidler	(20)	(21)
Nedskrivning immaterielle eiendeler	(491)	(456)

Poster klassifisert som andre inntekter og kostnader tilhører følgende linjer i regnskapet:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Salgsinntekter	67	-
Andre driftsinntekter	78	379
Varekostnader	(6)	(16)
Lønnskostnader	(136)	(80)
Andre driftskostnader	(422)	(367)
Av- og nedskrivninger	(511)	(477)
Sum andre inntekter og kostnader	(930)	(561)

Største poster i andre inntekter og kostnader:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Nedskrivning og kostnadsføring ERP-prosjekter	(437)	-
Nedskrivning og avhendelse Gorm's	(89)	-
Nedskrivning goodwill og varemerker (Pierre Robert Finland)	(86)	-
Sammenslåing Hamé og Vitana (inkl. IT-system)	(67)	-
Gevinst ved salg av Treschows gate 16	-	294
Oppkjøpskostnader (M&A)	(78)	(94)
Nedskrivning goodwill (House Care UK)	-	(238)
Nedskrivning av varemerker (i hovedsak innenfor Orkla Health)	-	(181)
Restruktureringsprosjekt ved Orkla HK	(65)	(49)

REGNSKAPSPRINSIPPER

«Andre inntekter» og «Andre kostnader» er presentert etter konsernets segmentfordelte resultat EBIT (adj.) og inneholder poster som M&A-kostnader (oppkjøpskostnader), restrukturerings- og integrasjonskostnader, eventuelle større gevinster og nedskrivninger på både materielle og immaterielle eiendeler, samt andre poster som kun i begrenset grad er utsagnskraftige til å forklare løpende lønnsomhet.

M&A-kostnader gjelder kostnader ved oppkjøp av selskaper som ikke kan balanseføres sammen med aksjene. Dette gjelder både gjennomførte og ikke gjennomførte oppkjøp. Periodisering av kostnader ved salg av selskap inngår også på denne linjen, inntil endelig salg blir gjennomført. Da vil salgskostnadene bli innregnet i gevinst-/tapsberegningen og presentert sammen med denne.

Inntekter

Det er i 2020 solgt bygninger tilhørende Orkla Care (Danmark) og Orkla Food Ingredients (Romania). Salgene har gitt en samlet gevinst på 53 mill. kroner. Det er også inntektsført 67 mill. kroner knyttet til tilbakebetaling av offentlige avgifter i perioden 2017–2019.

Orkla Foods Norge har i solgt varemerket Vestlandslefsa med en gevinst på 16 mill. kroner. Det er også inntektsført en gevinst på 5 mill. kroner knyttet til salg av varemerket SaritaS. Begge disse transaksjonene er omtalt i note 5.

Nedskrivninger

Det gjennomføres et prosjekt i konsernet med formål å etablere en felles ERP-plattform for Orkla Foods, Orkla Confectionery & Snacks og Orkla Care. ERP-prosjektet med bygging av en felles prosesskjerne, såkalt template, har blitt vesentlig mer komplisert og tidkrevende enn opprinnelig antatt da prosjektet ble igangsatt i 2017, samt at enkelte funksjonaliteter ikke lenger er forventet å bli benyttet. I tillegg har covid-19 medført behov for betydelig re-planlegging, ytterligere utsettelse og derigjennom økt ressursbruk. Det er av den grunn foretatt nedskrivninger og kostnadsføringer relatert til prosjektet på totalt 386 mill. kroner i 2020. Det vil ikke bli aktivert mer i balansen på dette ERP-prosjektet som fortsatt løper med noen aktiviteter inn i 2021. Det forventes å påløpe noe over 100 mill. kroner relatert til det pågående ERP-prosjektet i 2021, som vil bli ført som «Andre kostnader».

Forretningsområdet Orkla Food Ingredients har også et pågående prosjekt for å etablere en felles ERP-plattform. Dette prosjektet er blitt nedskrevet og kostnadsført med 51 mill. kroner i 2020 i hovedsak som følge av at det har blitt mer komplisert og tidkrevende enn opprinnelig forutsatt samt at enkelte funksjonaliteter ikke lenger er forventet å bli benyttet.

Det er også foretatt nedskrivninger av andre IT-systemer på totalt 27 mill. kroner i 2020. Dette er knyttet til konsernprosjekter hvor bruken av systemene ikke har blitt som forutsatt, og systemene anses dermed ikke å ha noen reell verdi.

Utviklingen i Pierre Robert Finland (Orkla Consumer Investments) har vært svakere enn forutsatt siden oppkjøpet, og selskapet er også negativt påvirket av koronapandemien. Markedssituasjonen er fortsatt svært utfordrende for selskapet. Som følge av dette ble det foretatt nedskrivninger av goodwill og varemerker knyttet til virksomheten på henholdsvis 65 mill. kroner og 21 mill. kroner i 3. kvartal. Det er i tillegg blitt nedskrevet et mindre varemerke innenfor Orkla Confectionery & Snacks og en mindre goodwillpost innenfor Orkla Care.

En produksjonslinje i MTR (Orkla Foods) er nedskrevet med 14 mill. kroner i 2020. Produksjonslinjen relaterer seg til en lite vellykket produktlansering.

Det ble i 2. kvartal foretatt en nedskrivning av den danske pizzarestaurantkjeden Gorm's (Orkla Consumer Investments). Orkla kjøpte 67 % av Gorm's i 2018 med opsjon til å øke eierandelen til 100 %. Gorm's har i 2020 vært kraftig negativt berørt av koronapandemien. Det ble vurdert å være for stor risiko knyttet til den resultatutviklingen som krevdes av selskapet for å kunne forsvare Orklas bokførte verdier, og det ble av den grunn foretatt nedskrivning av virksomheten. I desember ble det inngått avtale om salg av en eierandel i Gorm's, noe som innebærer reduksjon av Orklas eierandel ned til 19,99 %. Totalt er det kostnadsført 89 mill. kroner i nedskrivning og omregningsdifferanser knyttet til Gorm's i 2020 på linjen for «Andre kostnader».

Øvrige kostnader

I 2019 ble det startet et prosjekt for å sikre at konsernet er organisert best mulig for å øke den organiske veksten og redusere kompleksitet ved å styrke forretningsområdene og spisse konsernets støttefunksjoner. Dette skal gi store kostnadsbesparelser ved Orklas hovedkontor. Prosjektet ble videreført inn i 2020, og det er kostnadsført ca. 65 mill. kroner knyttet til dette prosjektet i 2020.

Det er gjennomført store restruktureringsprosjekter innenfor henholdsvis Orkla Care og Pierre Robert Group (Orkla Consumer Investments). Totale kostnader knyttet til disse prosjektene utgjør 79 mill. kroner i 2020. I Orkla Care er det gjennomført et restruktureringsprogram som berører alle selskaper som inngår i forretningsområdet. Pierre Robert Group har gjennomført en restrukturering av hele selskapet. I den forbindelse ble virksomheten i Sverige lagt ned fra og med 30. juni 2020. Som følge av denne nedleggelsen, ble det i tillegg til kostnader knyttet til sluttlønn til ansatte, også foretatt nedskrivninger av varelageret i Sverige knyttet til avvikling av kundekontrakter på 6 mill. kroner.

Det pågår også flere samordningsprosjekter innenfor Orkla Foods International, hvor det største er sammensammenslåing av Hamé og Vitana. Det er påløpt 67 mill. kroner knyttet til dette prosjektet i 2020. Øvrige restrukturerings- og samordningsprosjekter som pågår i konsernet er i hovedsak flytting av produksjon fra Felix til Hamé, bygging av en sjokolade- og en kjeksfabrikk i Latvia samt sammenslåings- og flytteprosjekter innenfor Orkla Food Ingredients.

Orkla Food Ingredients kjøpte i 1. kvartal de resterende 15 % av aksjene i det britiske salgs- og distribusjonsselskapet Orchard Valley Foods. Orkla kjøpte 85 % av aksjene i 2017 og inngikk samtidig en opsjonsavtale om kjøp av den resterende andelen på 15 %. Som følge av opsjonsavtalen, ble det ved oppkjøpet avsatt for en gjeld knyttet til det resterende kjøpet av selskapet. Avvik mellom faktisk og estimert kjøpesum på 22 mill. kroner er resultatført i 2020.

ⓑ

BÆREKRAFTSELEMENT

For å skape langsiktig konkurransedyktig virksomhet har Orkla i 2020 gjennomført enkelte større omstillingsprosjekter. Hensikten er å styrke den langsiktige konkurranseevnen gjennom bedre kapasitetsutnyttelse, mer effektiv drift og økt effekt av investeringer i produksjonsutstyr. Ansatte som har mistet arbeidet har i stor grad fått tilbud om annet arbeid internt i Orkla eller støtte til å søke nytt arbeid.

NOTE 15 RENTER OG ANDRE FINANSPOSTER

Finansinntekter og finanskostnader består i hovedsak av renteinntekter og rentekostnader knyttet til konsernets totale finansiering. Videre inngår andre finansposter som ikke kan knyttes til operasjonelle forhold.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Renteinntekter og rentekostnader på lån og fordringer er beregnet etter effektiv rentemetode. Renter knyttet til leieavtaler rapporteres som rentekostnader, mens beredskapsprovisjon og kostnader ved låneopptak rapporteres som «Øvrige finanskostnader». Finanselementet i pensjonskostnadene inngår i «Andre finanskostnader», og er beskrevet i note 12. Lånekostnader for eiendom under oppføring balanseføres sammen med driftsmiddelet. Valutagevinst eller -tap som oppstår fra operasjonelle eiendeler og gjeld, samt sikring av slike, rapporteres under driftsinntekter eller driftskostnader. Annen valutagevinst eller -tap rapporteres netto i finansinntekter og finanskostnader. Valutagevinst eller -tap knyttet til nettoinvestering i utenlandsk virksomhet er omtalt i note 31.

Renteinntekter og rentekostnader

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Renteinntekter	20	18
Rentekostnader	(142)	(151)
Balanseførte rentekostnader	1	2
Virkelig verdijustering rentederivater	(9)	(26)
Rentekostnader ekskl. leieavtaler	(150)	(175)
Rentekostnader, leieavtaler (se note 21)	(32)	(35)
Sum rentekostnader	(182)	(210)
Renter, netto	(162)	(192)

Finansinntekter og finanskostnader

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Gevinster, tap og nedskrivninger aksjer og finansielle eiendeler	0	(9)
Mottatte utbytter	1	21
Netto valutagevinst	4	2
Øvrige finansinntekter	4	1
Sum andre finansinntekter	9	15
Renter pensjoner inklusiv sikring ¹	(29)	(54)
Øvrige finanskostnader	(32)	(24)
Sum andre finanskostnader	(61)	(78)
Sum andre finansposter	(52)	(63)

¹Inkluderer sikring av pensjonsordning for ansatte med lønn over 12G.

Avstemming mot kontantstrøm

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Renter, netto	(162)	(192)
Andre finansposter, netto	(52)	(63)
Sum renter og andre finansposter (A)	(214)	(255)
Poster som vises på andre linjer i kontantstrømmen:		
Gevinster, tap og nedskrivninger aksjer og finansielle eiendeler	0	9
Mottatte utbytter	(1)	(21)
Sum poster som vises på andre linjer i kontantstrømmen (B)	(1)	(12)
Poster uten kontantstrømeffekt:		
Endring i avsatte renter o.l.	(12)	-
Renter pensjoner eksklusiv sikring	46	86
Virkelig verdijustering ført som renteinntekter/rentekostnader	9	13
Virkelig verdijustering ført som finansinntekter/finanskostnader	0	(6)
Sum poster uten kontantstrømeffekt, se kontantstrømoppstilling (C)	43	93
Betalte finansposter kontantstrøm, se note 38 (A+B+C)	(172)	(174)

NOTE 16 SKATTER

Skatter viser myndighetenes beskatning av overskudd i konsernets ulike selskaper og land. Skatter omfatter også kildeskatt, grunnrenteskatt og skatt på utdelinger. Merverdiavgift, arbeidsgiveravgift, eiendomsskatt, særavgifter, toll og lignende indirekte skatter er ikke en del av «Skatter». Skattekostnaden beregnes på grunnlag av regnskapsmessig resultat og splittes i periodeskatt og endring i forpliktelser ved utsatt skatt. Forpliktelser ved utsatt skatt oppstår når regnskaps- og skattemessig periodisering er forskjellig (midlertidige forskjeller).

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Forpliktelser og eiendeler ved betalbar skatt vurderes til det beløpet som forventes betalt til eller mottatt fra skattemyndighetene. Skattesatser og skatteregler som benyttes, er de som er vedtatt eller i hovedsak vedtatt innen slutten av rapporteringsperioden i de landene hvor konsernet opererer og genererer skattepliktige inntekter.

Forpliktelse og eiendel ved utsatt skatt er beregnet for alle midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige verdier i konsernregnskapet og deres skattemessig verdier på eiendels- og gjeldsposter samt på skattemessige underskudd. For beregning av eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt benyttes de nominelle skattesatser som forventes å gjelde når eiendelen realiseres eller forpliktelsen gjøres opp.

Eiendel ved utsatt skatt på skattemessige underskudd og andre skattereduserende midlertidige forskjeller er innregnet i den grad det er sannsynlig at disse kan anvendes mot fremtidige skattepliktige inntekter.

Forpliktelse ved utsatt skatt knyttet til sjablongskatt, kildeskatt og annen skatt på utbytte er ført opp på tilbakeholdte overskudd i tilknyttede selskaper samt utenlandske datterselskaper når det forventes at det vil bli betalt utbytte i overskuelig fremtid.

Forpliktelse ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller knyttet til investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper er ført opp når det er sannsynlig at forskjellen kommer til å bli reversert i overskuelig fremtid. Forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt som oppstår ved førstegangsinnregning av goodwill føres ikke opp.

Forpliktelse og eiendel ved utsatt skatt utlignes kun når det følger av de lokale skattereglene, og konsernet har til hensikt å benytte seg av mulighetene til å konsolidere skatteposisjonene ved hjelp av konsernbidrag eller annen skattekonsolidering.

Skattekostnad

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Resultat før skattekostnad	5 348	4 931
Periodeskatt	(960)	(976)
Endring forpliktelser ved utsatt skatt	34	(57)
Sum skattekostnad	(926)	(1 033)
Skatt i % av «Resultat før skattekostnad»	17,3 %	20,9 %
Skatt i % av «Resultat før skattekostnad» korrigert for tilknyttede selskaper	21,3 %	24,2 %

Orklas effektive skattekostnad korrigert for tilknyttede selskaper er redusert med 2,9 %-poeng, fra 24,2 % i 2019 til 21,3 % i 2020. Den reduserte skattesatsen i 2020 skyldes hovedsakelig en betydelig reduksjon i grunnrenteskatten.

Avstemming av konsernets skatteprosent

Tabellen gir en avstemming av rapportert skattekostnad mot skattekostnad basert på norsk skattesats 22 %. De vesentligste komponentene i skattekostnaden er spesifisert.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Norsk skatteprosent av resultat før skattekostnad	(1 177)	(1 085)
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper	220	145
Utsatt skatt tilbakeholdte overskudd i tilknyttede selskaper	(5)	(5)
Virksomhet med annen skattesats enn i Norge	48	46
Skattelovsendringer	10	5
Nedskrivning aksjer, gevinster/tap og utbytter innenfor fritaksmetoden	1	(1)
Ikke fradragsberettigede kostnader / skattefrie inntekter	(27)	(24)
Ikke fradragsberettigede transaksjonskostnader	(12)	(14)
Innregning av tidligere års ikke innregnede eiendeler	2	15
Ikke innregnede eiendeler ved utsatt skatt	(34)	(24)
Korreksjon tidligere års skatter	(3)	6
Nedskrivning av konserngoodwill (Gorm's/Harris)	(19)	(45)
Reversering netto skatteforpliktelse utland	75	74
Andre betalbare skatter (grunnrente- og kildeskatt)	(5)	(126)
Konsernets skattekostnad	(926)	(1 033)

Orkla har betydelige skattegrunnlag i Norge, Sverige, Danmark og Finland. Ordinær selskapsskatt for selskaper hjemmehørende i Norge og Sverige ble redusert fra henholdsvis 23 % og 22 % i 2018 til 22 % og 21,4 % med effekt fra 2019. Sverige sin selskapsskatt skal ytterligere reduseres til 20,6 % i 2021. Danmark har ordinær skattesats på 22 % og Finland 20 %.

Orklas virksomheter i land med andre skattesatser enn 22 %, bidrar netto til at skattekostnaden blir redusert. I 2020 er effekten av dette en reduksjon på 48 mill. kroner av skattekostnaden, hvorav de baltiske, finske og svenske datterselskapene utgjør henholdsvis 16 mill. kroner, 10 mill. kroner og 10 mill. kroner.

Resultater fra tilknyttede selskaper er innregnet etter skatt og påvirker i utgangspunktet ikke konsernets skattekostnad. Det er imidlertid avsatt for sjablongskatt på tilbakeholdte overskudd i tilknyttede selskaper, til sammen 33 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner er resultatført i 2020.

Endring i ikke innregnede eiendeler ved utsatt skatt på tilsammen 34 mill. kroner gjelder skattemessige underskudd i Polen, Tyskland, Nederland, UK, Spania, Singapore, Finland og Slovakia. Innregning av tidligere års ikke innregnede eiendeler ved utsatt skatt på 2 mill. kroner gjelder selskaper i Orkla Food Ingredients i Romania og Tsjekkia.

Konsernet har aktivitet i kraftbransjen som er underlagt særbeskatning i Norge. Grunnrente-skatten er i 2020 negativ, dvs. konsernet har netto grunnrenteinntekt som utgjør 0,1 %-poeng av den effektive skattesatsen korrigert for tilknyttede selskaper på 21,3 %.

Basert på en vurdering av konsernets samlede skatteeksponering er det innregnet avsetninger i tråd med forventet risiko i forpliktelser ved utsatt skatt i balansen.

ⓑ BÆREKRAFTSELEMENT

Gjennom tilstedeværelse i mange land bidrar Orkla til samfunnet ved betaling av ulike skatter og avgifter, herunder selskapsskatt. Orklas konsernstrategi for skatt beskriver viktige skatteprinsipper som alle selskapene i konsernet skal følge. Disse er basert på ønsket om åpenhet, etterlevelse av regelverk og god risikostyring. Orklas selskaper skal betale skatt i samsvar med lover og regler i de landene hvor de har virksomhet.

Nedenfor listes periodeskatt (betalbar selskapsskatt) i resultatregnskapet for Orklas hovedområder:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Norge	268	361
Sverige	244	219
Danmark	115	124
Finland og Island	119	98
Resten av verden	214	174
Resultatført periodeskatt	960	976

Forpliktelser ved utsatt skatt

Forpliktelser ved utsatt skatt representerer fremtidige betalbare skattemessige forpliktelser for konsernet. Tabellen nedenfor lister opp eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt knyttet til midlertidige forskjeller mellom skattemessig og regnskapsmessig verdi.

Utsatt skatt på midlertidige forskjeller

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Sikringsreserve i egenkapitalen	(64)	(31)
Immaterielle eiendeler	1 218	1 119
Varige driftsmidler	335	328
Netto pensjonsforpliktelser	(336)	(325)
Gevinst og tapskonto o.l.	394	365
Leieavtaler	(43)	(43)
Øvrige langsiktige poster	177	218
Sum langsiktige poster	1 681	1 631
Avsetninger	(60)	(52)
Andre kortsiktige poster	(57)	49
Sum kortsiktige poster	(117)	(3)
Underskudd til fremføring	(137)	(139)
Netto forpliktelser ved utsatt skatt	1 427	1 489
Utsatt skattefordel kraftverkskatt ¹	(20)	(21)
Ikke balanseførte eiendeler ved utsatt skatt	149	124
Netto forpliktelser ved utsatt skatt	1 556	1 592
Endring forpliktelser ved utsatt skatt	36	(59)
Netto utsatt skattefordel ved implementering IFRS 16 leieavtaler	0	(37)
Netto forpliktelser ved utsatt skatt videreført virksomhet	36	(96)
Endring utsatt skatt sikringsreserven ført mot totalresultatet	(33)	17
Endring utsatt skatt estimatavvik pensjoner mot totalresultatet	(4)	(64)
Kjøp/salg av selskaper, omklassifiseringer mv.	97	86
Sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet	(62)	0
Endringer forpliktelser ved utsatt skatt i resultatregnskapet	34	(57)

¹Forpliktelser ved utsatt skatt og eiendel ved utsatt skatt knyttet til kraftverkskatt er ført brutto pr. kraftverk.

Netto forpliktelser ved utsatt skatt presentert i balansen

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Forpliktelser ved utsatt skatt	1 681	1 619
Eiendeler ved utsatt skatt	125	27
Netto forpliktelser ved utsatt skatt	1 556	1 592

Utløpstidspunkt for fremførbare skattemessige underskudd

Skattemessige underskudd til fremføring på 607 mill. kroner utgjør en fordel ved utsatt skatt på 135 mill. kroner, hvorav kun 10 mill. kroner er innregnet. Fremførte skattemessige underskudd som ikke er innregnet, beløper seg til 557 mill. kroner. Av disse er 348 mill. kroner uten forfallstidspunkt, 78 mill. kroner forfaller fra 2027 og fremover, 15 mill. kroner forfaller i perioden 2024–2026, og 116 mill. kroner forfaller i perioden 2021–2023.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
2020	-	26
2021	30	25
2022	55	9
2023	31	72
2024	3	13
2025	12	0
2026	0	68
2027 eller senere	85	0
Uten utløpstidspunkt	391	412
Sum skattemessige fremførbare underskudd	607	625

Eiendel ved utsatt skatt er bare balanseført i den grad det er sannsynlig at det vil oppstå fremtidig skattepliktig overskudd som er stort nok til å utnytte skattefordelen, enten ved at enheten har vist overskudd nylig, eller ved at det er identifisert eiendeler med merverdier. I den utstrekning man ikke kan sannsynliggjøre tilstrekkelige overskudd i fremtiden til å absorbere de skatte-reducerende midlertidige forskjellene, er eiendel ved utsatt skatt ikke innregnet.

Både det norske, svenske og finske skattekonsernet har benyttet alle tilgjengelige skattemessige underskudd til fremføring og er i betalbar skatteposisjon i 2020.

Det er i 2020 tilbakeført netto 75 mill. kroner i utsatt skatteforpliktelse knyttet til virksomhet i utlandet. Det var en tilsvarende reversering på 74 mill. kroner i 2019.

Skattereduserende midlertidige forskjeller med tilhørende eiendel ved utsatt skatt

Beløp i mill. NOK	Skatte- reduserende midlertidige forskjeller	Balanseført eiendel utsatt skatt	Ikke balanseført eiendel utsatt skatt	Sum eiendel utsatt skatt
Skattemessige underskudd til fremføring				
Spania	200	1	49	50
Storbritannia	70	0	13	13
Polen	75	0	14	14
Sveits	42	0	10	10
Finland	41	0	8	8
Øst-Europa ekskl. Polen og Romania	23	0	4	4
Nederland	44	0	11	11
Danmark	30	4	3	7
Andre	82	5	13	18
Sum	607	10	125	135
Andre skattereduserende forskjeller	2 118	442	24	466
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	2 725	452	149	601
Nettoføring av utsatt skatt	(1 538)	(327)	0	(327)
Netto skattereduserende midlertidige forskjeller	1 187	125	149	274

NOTE 17 RESULTAT PR. AKSJE

Resultat pr. aksje er én av flere indikatorer som kan benyttes i finansielle analyser for å vurdere utviklingen i et selskap. Nøkkeltallet viser hvor mye periodens årsresultat etter minoriteter utgjør pr. aksje.

Ⓟ REGNSKAPSPRINSIPPER

Resultat pr. aksje blir beregnet ved å dividere årsresultat etter minoriteter på gjennomsnittlig eksternt eide aksjer gjennom perioden.

Resultat pr. aksje (adj.) viser årsresultat etter minoriteter pr. aksje korrigert for «Andre inntekter» og «Andre kostnader» etter estimert skatt for disse to regnskapspostene. Poster som inngår i «Andre inntekter» og «Andre kostnader» er omtalt i note 14. Dersom det oppstår andre poster av spesiell karakter på regnskapslinjene nedenfor selskapets driftsresultat, vil disse også bli korrigert for.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Majoritetens andel av årsresultatet	4 371	3 838
<i>Korrigeringer i majoritetens andel av resultat pr. aksje (adj.):</i>		
Andre inntekter og kostnader etter skatt	778	508
Gevinst ved salg av tilknyttede og felleskontrollert selskap	(29)	(35)
Reversering av utsatt skatt knyttet til virksomhet i utlandet	(75)	(74)
Majoritetens andel av korrigert årsresultat	5 045	4 237
Vektet gjennomsnittlig eksternt eide aksjer	1 000 460 782	999 929 381
Resultat pr. aksje (NOK)	4,37	3,84
Resultat pr. aksje (adj.) (NOK)	5,04	4,24

Effektiv skatt knyttet til «Andre inntekter» og «Andre kostnader» i 2019 og 2020 er lavere enn konsernets skatteprosent på grunn av ikke fradragsberettigede transaksjonskostnader, nedskrivninger uten skattemessig effekt samt resultateffekt knyttet til kjøp av resterende eierandel av Orchard Valley Foods AS. Effektiv skattesats knyttet til andre inntekter og kostnader for 2020 er 16,3 % (9,5 % i 2019).

Det er i 2020 også korrigert for gevinst ved salgene av de tilknyttede selskapene Andersen & Mørck AS samt Allkjärsplans Utvecklings AB. Gevinstene knyttet til disse selskapene er rapportert på linjen «Resultat fra tilknyttede og felleskontrollerte selskaper», se note 6. I 2019 ble det korrigert for gevinst på 35 mill. kroner knyttet til salg av Oslo Business Park. Det er både i 2020 og i 2019 korrigert for reversering av netto utsatt skatteforpliktelse knyttet til utenlandsk virksomhet, se note 16.

Det er ingen aksjeordninger i konsernet med utvanningseffekt. Det vil imidlertid fra 2021 bli tildelt opsjoner til ansatte som vil kunne gi en utvanningseffekt. Se note 11 for beskrivelse av denne ordningen.

NOTE 18 NEDSKRIVNINGSVURDERINGER

Verdien på langsiktige balanseførte eiendeler vil i stor grad være bygget på skjønn og estimer. Det er viktig at brukerne av regnskapet er kjent med de forutsetningene som gjelder for verdsettingen av disse eiendelene og hvordan konsernet vurderer fremtidig inntjening. Spesiell oppmerksomhet rettes mot eiendeler som i utgangspunktet ikke blir avskrevet. I Orklakonsernets regnskap vil dette i hovedsak gjelde goodwill og varemerker med ubestemt levetid.

Løpende overvåking av langsiktige eiendeler

Orklakonsernet har vesentlige langsiktige eiendeler i form av materielle (varige driftsmidler) og immaterielle eiendeler. Utvidet forklaring og utviklingen i disse eiendelene er presentert i note 19 og 20. I tillegg har konsernet andre langsiktige eiendeler, som i hovedsak gjelder investeringer i selskaper ført etter egenkapitalmetoden. Disse er behandlet i note 6 og inngår ikke i drøftelsen nedenfor.

De balanseførte eiendelene overvåkes løpende, og dersom det er indikatorer på at verdiene av eiendelene ikke lenger er gjenvinnbare, vil det straks bli foretatt verdifallstest for å sjekke om eiendelene fortsatt kan forsvare sine regnskapsførte verdier. Dersom nye estimer konkluderer med at verdiene ikke lenger er gjenvinnbare, foretas nedskrivning av eiendelene til gjenvinnbart beløp, det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi (neddiskontert kontantstrøm).

Verdifallstester og nedskrivninger

Nedskrivninger fordelt pr. forretningsområde:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Orkla Foods	(72)	(31)
Orkla Confectionery & Snacks	(5)	(21)
Orkla Care	(10)	(154)
Orkla Food Ingredients	(51)	(30)
Orkla Consumer Investments	(178)	(238)
HK	(195)	(2)
Merkevarevirksomheten inkl. HK	(511)	(476)
Hydro Power	0	0
Financial Investments	0	(1)
Orkla	(511)	(477)

Merkevarevirksomheten inkl. HK

Konsernet har i tråd med vedtatte prinsipper gjennomført verdifallstester for alle immaterielle eiendeler med ubestemt levetid og for all goodwill før avleggelse av 3. kvartal 2020. Ut fra gjennomførte tester ble det foretatt nedskrivning av goodwill og varemerker i Pierre Robert Finland på henholdsvis 65 mill. kroner og 21 mill. kroner. Det er i tillegg nedskrevet et varemerke innenfor Orkla Confectionery & Snacks og en goodwillpost i Orkla Care i 2020.

Det ble i 2. kvartal 2020 foretatt nedskrivning av goodwill knyttet til den danske pizzarestaurantkjeden Gorm's (Orkla Consumer Investments) på 84 mill. kroner. I desember 2020 er det inngått avtale om salg av en eierandel i Gorm's, noe som innebærer reduksjon av Orklas eierandel ned til 19,99 %. Selskapet ble solgt til nedskrevet verdi.

Det gjennomføres et prosjekt i konsernet med formål å etablere en felles ERP-plattform for Orkla Foods, Orkla Confectionery & Snacks og Orkla Care. Det er foretatt nedskrivninger og kostnadsføringer relatert til dette prosjektet på totalt 386 mill. kroner i 2020. Forretningsområdet Orkla Food Ingredients har også et pågående prosjekt for å etablere en felles ERP-plattform. Dette prosjektet er blitt nedskrevet og kostnadsført med 51 mill. kroner i 2020. Andre IT-systemer er nedskrevet med 27 mill. kroner i 2020.

En produksjonslinje i MTR (Orkla Foods) er i 2020 nedskrevet med 14 mill. kroner. Produksjonslinjen relaterer seg til en lite vellykket produktlansering.

Nedskrivninger foretatt i 2020 er nærmere omtalt i note 14.

I 2019 ble goodwillen knyttet til UK-virksomheten i Orkla House Care skrevet ned med 238 mill. kroner. Det ble i tillegg foretatt nedskrivninger av varemerker med totalt 181 mill. kroner. Nedskrivningene var primært innenfor Orkla Health, og de største nedskrivningene vedrørte Gerimax og Colon C. Det ble også nedskrevet produksjonsmidler på 21 mill. kroner i Orkla Confectionery & Snacks som følge av en planlagt fabrikkflytting, samt at det ble foretatt en nedskrivning knyttet til felles ERP-prosjekt innenfor Orkla Food Ingredients.

Øvrig virksomhet

Det er også gjennomført en oppdatert verdivurdering av kraftverkene i Sauda, og den foretatte vurderingen forsvarer konsernets investering i Saudefaldene. Benyttet WACC reflekterer lavere risiko enn for øvrige konsernselskaper.

Øvrige vurderinger

Det er ellers ikke identifisert mindreverdier knyttet til varige driftsmidler eller immaterielle eiendeler i konsernet. Noen av Orklas virksomheter er påvirket av koronapandemien og situasjonen følges nøye i forhold til nedskrivningsindikasjoner.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Goodwill og immaterielle eiendeler med ubestemt levetid avskrives ikke løpende. Disse eiendelene testes derfor minst årlig for verdifall. I Orkla gjøres dette i 3. kvartal. I tilfelle det foreligger særlige indikasjoner på verdifall, gjennomføres verdifallstester hyppigere. Kontantstrømmer knyttet til eiendelene identifiseres og neddiskonteres. Fremtidig kontantstrøm er basert på gitte forutsetninger (se egen tabell i denne noten) og enhetens vedtatte planer. Dersom neddiskontert verdi av fremtidige kontantstrømmer er lavere enn balanseført verdi av enhetens anvendte kapital, gjennomføres nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Dersom neddiskontert verdi er høyere enn anvendt kapital, betyr dette at verdien av den immaterielle eiendelen eller goodwillen er gjenvinnbar. I de tilfellene neddiskontert verdi overstiger anvendt kapital med mindre enn 20 %, gjøres det en ytterligere sensitivitetsanalyse for å sikre beregningen. Anvendt kapital er definert gjennom presentasjonen av segmenter i note 7. I aktuelle tilfeller gjennomgås forutsetninger og estimater på nytt, og det måles i hvor stor grad investeringen er robust i forhold til disse. Alternativt vil eiendelens salgsverdi beregnes for å se om denne gir støtte til å opprettholde bokført verdi.

Varemerker med ubestemt levetid testes for verdifall ved at estimater på fremtidig salg av det aktuelle varemerket neddiskonteres og måles opp mot varemerkets bokførte verdi. Dette blir gjort ut fra en modell hvor varemerkets neddiskonterte verdi blir kalkulert med en prosent-sats som indikerer varemerkets styrke. Denne styrken ble forutsatt ved kjøpet og videreføres i utgangspunktet ved verdifallstesting.

Kontantstrømgenererende enheter

En kontantstrømgenererende enhet (KGE) er det laveste nivået en kan måle uavhengige kontantstrømmer fra. Det øverste nivået på en KGE vil være et rapportert segment. Ingen av de rapporterte segmentene pr. 31. desember 2020 utgjør en egen KGE.

Orkla Foods og Orkla Confectionery & Snacks har en KGE innenfor hvert land, og testes dermed pr. land. Orkla Care derimot består av merkevarevirksomheter som har virksomheter innenfor flere land. Både innenfor Orkla Foods og Orkla Care er det selskaper som har vært i konsernet i lang tid, og disse selskapene har av den grunn lave eller ingen balanseførte immaterielle eiendeler. Store oppkjøp som kjøpet av Rieber & Søn Norge i 2013 og Cederroth i 2015 er i hovedsak blitt full-integrert i eksisterende virksomhet i Orkla og merverdier ved oppkjøpene forsvares dermed av de nye samlede enhetene.

Orkla Food Ingredients består av mange ulike enheter innenfor bakeri- og iskremingredienser, og disse utgjør i hovedsak egne KGE'er. Disse testes individuelt og utgjør til sammen 23 gjennomførte tester.

Orkla Consumer Investments består av Orkla House Care, Lilleborg, Pierre Robert og Kotipizza. Alle disse enhetene utgjør egne KGE'er med unntak av Orkla House Care. UK-virksomheten innenfor House Care er en selvstendig enhet og testes på individuell basis.

Segmentene er beskrevet i note 7 og oversikt over bokført goodwill og varemerker knyttet til de største KGE'ene pr. forretningsområde er vist i egen oversikt i denne noten.

Varemerker

For varemerker vil ny organisering normalt ikke endre forutsetningene knyttet til måling av de ulike merkenes styrke. Varemerkene lever videre i den nye organisasjonen. Verdien av et varemerke vil være dynamisk, og nye produkter som lanseres under det gitte varemerket, vil være med på å opprettholde merkets verdi.

Forutsetninger

Merkevarevirksomheten er i utgangspunktet relativt stabil i forhold til svingninger i markedene. Beregninger av fremtidig kontantstrøm bygger på en rekke forutsetninger. Dette gjelder både forhold som forutsetninger om den økonomiske utviklingen og forhold som forutsetninger om antatt levetid på viktige varemerker. Fremtidig kontantstrøm er estimert med utgangspunkt i budsjett for kommende år og fire påfølgende prognoseår. Fra og med år seks er det beregnet en terminalverdi. De viktigste faktorene som er lagt til grunn ved verdifallstestene er oppsummert pr. segment i egen tabell i denne noten. KGE'ene opererer i forskjellige markeder, og tabellen er ment å gi en oversikt over de viktigste driverne.

Diskonteringssats

Diskonteringssatsen som benyttes, tar utgangspunkt i konsernets kapitalkostnad, som er beregnet til 5,8 % etter skatt (5,8 % i 2019), basert på et veid gjennomsnitt av avkastningskrav for egen- og fremmedkapital (WACC) for konsernet. Egenkapitalavkastningskravet estimeres ved bruk av kapitalverdimodellen (CAPM). Fremmedkapitalavkastningskravet estimeres ut fra lang-siktig risikofri rente tillagt en kredittmargin utledet av Orklas marginale langsiktige lånerente. Eksterne informasjonskilder benyttes for beregning av egenkapital- og fremmedkapitalkostnad. Diskonteringssatsen justeres for landrisiko, inflasjonsnivå og operasjonell risiko, tilpasset den aktuelle verdiberegning.

Sensitivitet

De største varemerke- og goodwillpostene er knyttet til virksomheter i god utvikling. En sammenligning av bokført anvendt kapital i merkevarevirksomheten med en gjennomsnittsverdi av «Sum Of The Parts» (SOTP) basert på analytikernes verdivurdering av tilsvarende område, viser betydelige merverdier. Merverdier varierer fra område til område, men alle de fem merkevareområdene viser at SOTP er klart høyere enn tilsvarende bokførte verdier.

Det vil kunne være usikkerhet knyttet til varemerke- og goodwillposter i selskaper som nylig er kjøpt. For slike selskaper er planer og forutsatt vekst basert på utviklingen i relativt nye markeder for konsernet. Ut fra de forutsetninger og forventninger som er lagt inn både i oppkjøpscasene og videre planer, forsvaret imidlertid de fleste virksomhetene sine balanseførte verdier. Utviklingen i virksomhetene Health and Sport Nutrition Group (HSNG) og Orkla Confectionery & Snacks Latvia har vært svakere enn forutsatt siden selskapene ble kjøpt opp. Ut fra forventede kontantstrømmer forsvaret virksomhetene bokført verdi, men utviklingen fremover vil bli fulgt opp tett i forhold til forutsatt resultatoppnåelse. I nedskrivningstesten som ble foretatt i 3. kvartal 2020, vil en nedgang fra 0,5 % til 0,0 % vekst i terminalleddet for Orkla Confectionery & Snacks Latvia, gi en nedskrivning på ca. 70 mill. kroner, mens en økning av WACC før skatt på 0,5 %-poeng vil gi en nedskrivning på ca. 90 mill. kroner. For HSNG vil en økning i WACC før skatt på 0,5 %-poeng gi en nedskrivning på ca. 15 mill. kroner i henhold til den gjennomførte nedskrivningstesten. Terminalleddet er todelt for HSNG, og en nedgang på 0,5 %-poeng for hele terminalperioden vil ut fra foretatte beregninger gi en nedskrivning på godt under 10 mill. kroner. Dette bildet vil raskt kunne endre seg da det avhenger av forventet fremtidig resultatutvikling i selskapene.

Goodwill- og varemerkeposter innenfor Orklas forretningsområder er listet i tabellene på de neste sidene.

Sentrale forutsetninger for å beregne fremtidig utvikling

Beløp i mill. NOK	Orkla Foods (OF)					Orkla Confectionery & Snacks (OC&S)						
		Goodwill		Varemerker			Goodwill		Varemerker			
	Enheter	2020	2019	2020	2019	Enheter	2020	2019	2020	2019		
Enheter i segmentet	OF Norge	3 345	3 345	1 260	1 260	OC&S Norge	534	534	201	205		
	OF Sverige	1 644	1 490	422	64	OC&S Sverige	904	818	411	372		
	OF Danmark	440	414	62	58	OC&S Danmark	624	583	428	402		
	OF Finland	107	100	2	2	OC&S Finland	619	584	766	721		
	OF Baltics	62	59	45	43	OC&S Latvia	498	469	221	208		
	MTR Foods	286	302	107	112	OC&S Estland	-	-	58	55		
	OF Central Europe	614	597	505	491							
	OF Øvrige	200	211	0	-							
	Sum	6 698	6 518	2 403	2 030	Sum	3 179	2 988	2 085	1 963		
		2020		2019			2020		2019			
	Anvendt kapital pr. 31.12.		14 992		14 142		Anvendt kapital pr. 31.12.		7 118		6 803	
	EBIT (adj.)		2 641		2 276		EBIT (adj.)		1 203		1 094	
Forhold som påvirker diskonteringsrenten	Opererer hovedsakelig i de nordiske og baltiske markedene samt i Østerrike, Tsjekkia, Slovakia, Russland, Ungarn og India; lav bransjerisiko; budsjetterer i lokal valuta.					Opererer hovedsakelig i de nordiske og baltiske markedene; lav bransjerisiko; budsjetterer i lokal valuta.						
Råvareprisene er estimert ut fra markedsbildet på beregningstidspunktet	Sentrale råvarer: kjøtt, egg, grønnsaker, meieriprodukter, fisk, krydder og andre tilsetningsprodukter, frukt og bær, glass- og metallemballasje.					Sentrale råvarer: sukker, poteter, nøtter, kakao, mel, vegetabilsk olje, krydder, melkepulver og emballasje.						
Produksjonssted	Produksjonen skjer i Norden, Baltikum, Østerrike, Tsjekkia, Slovakia, Russland og India.					Produksjonen skjer hovedsakelig i Norden og Baltikum.						
Bruttofortjeneste basert på historisk utvikling, justert for forventninger fremover	Bruttofortjenesten påvirkes av innovasjoner, produktivitet, kjedeforhandlinger og råvarepriser som i sum forventes å være stabile eller svakt stigende.					Bruttofortjenesten påvirkes av innovasjoner, produktivitet, kjedeforhandlinger og råvarepriser som i sum forventes å være stabile eller svakt stigende.						
Kundetilpasning og evne til å utvikle produkter i samarbeid med kunder	Orkla Foods følger løpende konsumenttrender og jobber kontinuerlig med å søke vekst og utvikling innenfor eksisterende og nye segmenter.					OC&S følger konsumenttrender – vekst forventes innenfor eksisterende segmenter.						
Konjunkturer og markedsutsikter	Det forutsettes normale markeder og omsetning – Orkla Foods er generelt lite konjunkturpåvirket.					Det forutsettes normale markeder og omsetning – OC&S er generelt lite konjunkturpåvirket.						
Terminalverdi	Vekstrate 0,5–5 %.					Vekstrate 0,5 %.						

Sentrale forutsetninger for å beregne fremtidig utvikling

Beløp i mill. NOK	Orkla Care					Orkla Food Ingredients (OFI)				
		Goodwill		Varemerker			Goodwill		Varemerker	
	Enheter	2020	2019	2020	2019	Enheter	2020	2019	2020	2019
Enheter i segmentet	Orkla Home & Personal Care	1 501	1 397	332	333	OFI Sales & Distribution	590	546	-	-
	Orkla Health	1 427	1 346	558	537	Odense-gruppen	100	95	-	-
	Orkla Wound Care	303	130	122	80	Credin-gruppen	225	211	-	-
	HSNG	297	275	102	92	Idun-gruppen	810	737	-	-
						Dragsbæk-gruppen	215	200	4	5
						Sonneveld-gruppen	262	247	-	-
	Sum	3 528	3 148	1 114	1 042	Sum	2 202	2 036	4	5
		2020		2019			2020		2019	
	Anvendt kapital pr. 31.12.	6 102		5 657		Anvendt kapital pr. 31.12.	5 796		5 528	
EBIT (adj.)	1 019		855		EBIT (adj.)	500		626		
Forhold som påvirker diskonteringsrenten	Opererer hovedsakelig i de nordiske markedene samt Baltikum, Polen og Spania; lav bransjerisiko; budsjetterer i lokal valuta.					Opererer i flere land; moderat bransjerisiko; budsjetterer i lokal valuta.				
Råvareprisene er estimert ut fra markeds-bildet på beregningstidspunktet	Viktige råvarer: råolje, fiskeolje, melkeprotein, vitaminer, plastemballasje, plastkomponenter, papp- og papirbasert emballasje og tensider.					Viktige råvarer: vegetabilsk olje, smør, melasse, sukker og mel.				
Produksjonssted	Egenproduksjon i hovedsak i Norden og Malaysia for den delen av Jordan som inngår i Orkla Home & Personal Care (OHPC). Orkla Health har egenpro-duksjon i Norge og Danmark. Sårpleieprodukter produseres i Spania. I tillegg kjøper også Orkla Health, OHPC og HSNG handelsvarer primært fra Europa.					Egenproduksjon hovedsakelig i Skandinavia, men også i Nederland, Polen, Romania samt noen mindre produksjonsenheter i Sentral- og Øst-Europa.				
Bruttofortjeneste basert på historisk utvikling, justert for forventninger fremover	Bruttofortjenesten påvirkes av innovasjoner, produktivitet, kjedeforhandlinger og råvarepriser som i sum forventes å være stabile eller svakt stigende.					Bruttofortjenesten påvirkes av selskapenes konkurransekraft i levering av produkter og tjenester. Evne til å utvikle produkter med høy nytteverdi for kundene hever konkurransekraften. Endringer i råvarekostnad søkes dekket i kundemarkedet.				
Kundetilpasning og evne til å utvikle produkter i samarbeid med kunder	Orkla Care følger konsumenttrender – vekst forventes innenfor eksisterende segmenter.					OFI følger konsumenttrender og har godt samarbeid med sine kunder, som er produsenter og leverandører. OFI har de senere årene økt fokuset på bærekraft, og har en økende andel av eksempelvis plantebaserte produkter i porteføljen.				
Konjunkturer og markedsutsikter	Det forutsettes normale markeder og omsetning – Orkla Care er generelt relativt lite konjunkturpåvirket.					Koronapandemien har rammet markedene og økt usikkerheten i 2020 og inn i 2021. Innenfor den konteksten forventes en relativt trygg etterspørsel som følge av at produktene OFI leverer er «basisvarer» innenfor bakeri og iskrem.				
Terminalverdi	Vekstrate 0,5–1 %.					Vekstrate 0,5 %.				

Sentrale forutsetninger for å beregne fremtidig utvikling

	Orkla Consumer Investments				
Beløp i mill. NOK		Goodwill		Varemerker	
	Enheter	2020	2019	2020	2019
Enheter i segmentet	Pierre Robert Group ¹	41	98	19	38
	Lilleborg	18	18	-	-
	Orkla House Care	518	501	154	154
	Kotipizza	1 243	1 172	447	421
	Gorm's	-	116	-	-
	Sum	1 820	1 905	620	613
		2020		2019	
	Anvendt kapital pr. 31.12.	3 155		3 373	
	EBIT (adj.)	404		297	
Forhold som påvirker diskonteringsrenten	Opererer hovedsakelig i de nordiske markedene samt UK og Benelux; lav bransjerisiko; budsjetterer i lokal valuta.				
Råvareprisene er estimert ut fra markedsbildet på beregningstidspunktet	Viktige råvarer: plastemballasje, plastkomponenter, kjemikalier, papp- og papirbasert emballasje, ull og bomull, pizzabunner og pizzatopping.				
Produksjonssted	Egenproduksjon i hovedsak i Norden, UK og Kina for Orkla House Care. Pierre Robert Group kjøper sin produksjon i hovedsak fra Italia og Asia. Lilleborg kjøper handelsvarer primært fra Europa i tillegg til egenproduksjon i Norge. Kotipizza er hovedsakelig en franchisegiver av pizzakonsepter og grossist for nettverket av franchisetagere og enkelte eksterne kunder.				
Bruttofortjeneste basert på historisk utvikling, justert for forventninger fremover	Bruttofortjenesten påvirkes av innovasjoner, produktivitet, kjedeforhandlinger og råvarepriser som i sum forventes å være stabile eller svakt stigende. For restaurantvirksomheten drives bruttofortjenesten primært av salg ut fra restaurant, samt innovasjon og driftseffektivitet.				
Kundetilpasning og evne til å utvikle produkter i samarbeid med kunder	Orkla Consumer Investments følger konsumenttrender – vekst forventes innenfor eksisterende segmenter.				
Konjunkturer og markedsutsikter	Det forutsettes normale markeder og omsetning – Orkla Consumer Investments er generelt relativt lite konjunkturpåvirket.				
Terminalverdi	Vekstrate 0,5–2 %.				

¹Bokført goodwill og varemerker gjelder i hovedsak Pierre Robert Group i Finland.

NOTE 19 IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler og goodwill er ikke-fysiske eiendeler som i all hovedsak er blitt balanseført i forbindelse med kjøp av virksomhet. Immaterielle eiendeler kategorisert som «Ikke avskrivbare», gjelder i hovedsak varemerker, de har ubestemt levetid, og det er på balansedagen ikke mulig å estimere når eiendelene ikke lenger vil ha verdi. Goodwill avskrives heller ikke løpende. Immaterielle eiendeler og goodwill vil være utsatt for stor estimatusikkerhet.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Utgifter til forskning og utvikling (FoU) er utgifter konsernet pådrar seg ved å drive med forskning- og utviklingsrelaterte aktiviteter, samt kartlegging av eksisterende/nye produkter, produksjonsprosesser og lignende i den hensikt å sikre fremtidig inntjening. Forskningsrelaterte utgifter vil alltid bli kostnadsført direkte, mens utviklingsrelaterte utgifter kan bli balanseført. Det er imidlertid stor usikkerhet gjennom beslutningsprosessen, og det faktum at kun en liten andel av alle utviklingsprosjekter ender med kommersielle produkter, gjør at ingen prosjekter ender med balanseføring. Samtidig vil utgifter som er aktuelle for balanseføring, være relativt små.

Utgifter til egenutviklede eller spesialtilpassede IT-systemer balanseføres og presenteres som immaterielle eiendeler.

Utgifter knyttet til egenutvikling av varemerker og lignende (markedsføring) blir direkte kostnadsført og vil aldri bli balanseført. Dette fordi identifikasjon og sannsynliggjøring av de fremtidige økonomiske fordelene som skal tilflyte selskapet, er for usikre på lanserings-tidspunktet.

Erverv av immaterielle verdier gjennom oppkjøp balanseføres. Varemerker som har eksistert over lengre tid og har en sunn utvikling på oppkjøpstidspunktet, har ubestemt levetid og avskrives ikke. Ubestemt levetid betyr at det på balansedagen ikke er mulig å estimere den perioden varemerket vil være tilgjengelig for bruk. Andre identifiserte varemerker vil bli avskrevet over forventet utnyttbar levetid, normalt 5–10 år. Øvrige immaterielle eiendeler vil bli avskrives over utnyttbar levetid. Det er således kun varemerker som er direkte kjøpt eller indirekte kjøpt gjennom erverv av selskaper som er balanseført i konsernet, ikke egenutviklede.

Goodwill er residualverdien mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet. I goodwillbegrepet vil det ligge betaling for synergier, verdier knyttet til ansatte, andre immaterielle eiendeler som ikke kvalifiserer til egen balanseføring, fremtidig merinntjening, samt det forhold at utsatt skatt ikke kan neddiskonteres. Balanseført goodwill kommer kun fra oppkjøpt virksomhet, se note 18.

E ESTIMATUSIKKERHET

Det er betydelig estimatusikkerhet knyttet til verdien av immaterielle eiendeler. Disse har ingen direkte «kostpris», men stammer i hovedsak fra egne verdsettinger og er balanseført i forbindelse med konsernets oppkjøp av ny virksomhet. Goodwill er å anse som residual i samme oppkjøp. Summen av all merverdi inklusiv goodwill knyttet til oppkjøpene, er således i utgangspunktet å anse som markedsverdi (virkelig verdi) av de totale netto eiendelene, og fordelingen på ulike typer eiendeler (gjeld) er avledet av denne, se note 18.

B BÆREKRAFTSELEMENT

Orkla kostnadsførte 343 mill. kroner til forskning og utvikling i 2020 (300 mill. kroner i 2019). Dette omfatter interne og eksterne kostnader knyttet til produktutvikling, og inkluderer bl.a. tiltak for å redusere salt, sukker og mettet fett i matvarer, utvikle sunne produkter, utvikle nye emballaseløsninger basert på fornybare og gjenvunne materialer og ta i bruk nye råvarer som bidrar til bærekraftig forbruk.

Det gjennomføres et prosjekt som vil gå over flere år og som har til formål å etablere en felles ERP-plattform for Orkla Foods, Orkla Confectionery & Snacks og Orkla Care. Det er foretatt nedskrivning og kostnadsføring knyttet til prosjektet i 2020 på 386 mill. kroner, se omtale i note 14. Det er balanseført 712 mill. kroner knyttet til dette ERP-systemet pr. 31. desember 2020. Orkla Food Ingredients har i tillegg et prosjekt for å etablere et felles ERP-system innenfor dette forretningsområdet. Det er også blitt foretatt nedskrivning og kostnadsføring knyttet til dette systemet på 51 mill. kroner i 2020, og balanseført verdi utgjør 185 mill. kroner pr. 31. desember 2020. ERP-investeringene er i hovedsak balanseført under «Anlegg under utførelse», se note 20.

Immaterielle eiendeler

Beløp i mill. NOK	Varemerker, ikke avskrivbare	Varemerker, avskrivbare	Andre immaterielle eiendeler	IT	Goodwill	Sum
Balanseført verdi 1.1.2019	5 438	9	93	364	14 673	20 577
Investeringer	-	-	-	83	2	85
Reklassifiseringer ¹	1	-	1	77	-	79
Oppkjøp av selskaper ²	441	-	30	3	2 198	2 672
Avskrivning	-	(1)	(12)	(108)	-	(121)
Nedskrivning	(181)	-	-	(4)	(238)	(423)
Omregningsdifferanser	(46)	1	5	-	(102)	(142)
Balanseført verdi 31.12.2019	5 653	9	117	415	16 533	22 727
Investeringer	-	-	16	94	-	110
Reklassifiseringer ¹	(4)	-	6	391	-	393
Oppkjøp av selskaper ²	382	-	1	-	213	596
Solgte selskaper / ikke videreført virksomhet	-	-	-	-	(46)	(46)
Avskrivning	-	(1)	(15)	(122)	-	(138)
Nedskrivning	(26)	-	-	(310)	(155)	(491)
Omregningsdifferanser	221	-	10	7	820	1 058
Balanseført verdi 31.12.2020	6 226	8	135	475	17 365	24 209
Opprinnelig kost 1.1.2020	5 805	147	943	1 148	19 135	27 178
Akkumulerte av- og nedskrivninger	(152)	(138)	(826)	(733)	(2 602)	(4 451)
Balanseført verdi 1.1.2020	5 653	9	117	415	16 533	22 727
Opprinnelig kost 31.12.2020	6 394	147	980	1 481	20 214	28 210
Akkumulerte av- og nedskrivninger	(168)	(139)	(845)	(1 006)	(2 849)	(4 001)
Balanseført verdi 31.12.2020	6 226	8	135	475	17 365	24 209
Avskrivning	-	10–20 %	10–20 %	10–33 %	-	-

¹Netto reklassifiseringer er overføring fra note 20 og gjelder overføring av anlegg under utførelse.

²Se note 5 for immaterielle eiendeler i oppkjøpte selskaper.

NOTE 20 VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler representerer ulike typer eiendommer og driftsmidler som er nødvendige for konsernets virksomhet. Uten vesentlige endringer i rammebetingelsene vil disse driftsmidlene stort sett være gjenstand for tilsvarende reinvesteringsbehov over tid. Driftsmidlene representerer forhold som tomter, bygg, anlegg, maskiner, inventar, IT-utstyr og transportmidler som Orklakonsernet eier. Årlige ordinære avskrivninger gir et bilde på behovet for tilsvarende reinvesteringer.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Varige driftsmidler omfatter eiendom, anlegg og utstyr som er beregnet for produksjon, levering av varer eller administrative formål, og som har varig levetid. Disse balanseføres til kost fratrukket eventuelle akkumulerte av- og nedskrivninger. Utgifter til løpende vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres som driftskostnader, mens større periodiske vedlikehold og utskiftninger eller forbedringer tillegges driftsmidlenes kostpris. Driftsmidler med ubegrenset levetid avskrives ikke (tomt og lignende), mens andre driftsmidler avskrives lineært over utnyttbar levetid. Utrangeringsverdi hensyntas (gjelder spesielt for eiendommer), og avskrivningsplanen gjennomgås årlig. Dersom det finnes indikasjoner på at et driftsmiddel har falt i verdi, blir driftsmiddelet nedskrevet til gjenvinnbar verdi, dersom denne er lavere enn regnskapsført verdi.

Ved en analyse av virkelig verdi i forbindelse med oppkjøp henføres mer-/mindreverdier til aktuelle eiendeler, slik at disse blir balanseført til konsernets anskaffelseskost. Finansieringsutgifter ved tilvirkning av egne driftsmidler balanseføres, se note 15.

E ESTIMATUSIKKERHET

Verdsetting av og estimert utnyttbar levetid for varige driftsmidler bygger på fremtidsinformasjon og vil alltid være beheftet med en viss grad av usikkerhet. Spesielt i en situasjon hvor konsernet planlegger store endringer i produksjonsstruktur og antall produksjonssteder, vil vurderinger knyttet til ulike produksjonsanlegg komme i ekstra fokus. De ulike produksjonsstedene er løpende vurdert ut fra en fortsatt drift tankegang, men i en situasjon hvor endret organisering kan bety at enkelte anlegg vil bli lagt ned eller reorganisert, vil disse vurderingene løpende måtte endres og kan føre til at både mer- og mindreverdier avdekkes.

Se note 35 for informasjon om pant og pantstillelser knyttet til konsernets driftsmidler.

Orkla har et pågående investeringsprogram for pizzaproduksjonen på Stranda. Investeringsprogrammet, som går over fem år, inneholder en satsing både på nye innovasjoner og en effektivisering av produksjonen. Det er balanseført 515 mill. kroner knyttet til dette prosjektet pr. 31. desember 2020. Prosjektkostnader knyttet til de ulike trinnene, blir ført som «Andre kostnader».

Varige driftsmidler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Anlegg under utførelse	Driftsløsøre, inventar, transportmidler, IT-utstyr etc.	Sum
Beløp i mill. NOK					
Balanseført verdi 1.1.2019	5 919	4 234	2 103	504	12 760
Investeringer	293	404	1 585	160	2 442
Salg/utrangering	(19)	(16)	-	(3)	(38)
Oppkjøp av selskaper	118	55	2	15	190
Salg av selskaper	(27)	(5)	-	-	(32)
Overført anlegg under utførelse/reklassifiseringer	997	531	(1 702)	82	(92) ¹
Nedskrivninger	(1)	(24)	(34)	(1)	(60)
Avskrivninger	(269)	(703)	-	(173)	(1 145)
Omregningsdifferanser	(20)	(41)	(4)	(5)	(70)
Balanseført verdi 31.12.2019	6 991	4 435	1 950	579	13 955
Investeringer	229	397	1 736	118	2 480
Salg/utrangering	(29)	(41)	(2)	(15)	(87)
Oppkjøp av selskaper	-	6	-	4	10
Salg av selskaper	(27)	(7)	-	(34)	(68)
Overført anlegg under utførelse/reklassifiseringer	319	958	(1 800)	124	(399) ¹
Nedskrivninger	(6)	(14)	-	-	(20)
Avskrivninger	(319)	(793)	-	(205)	(1 317)
Omregningsdifferanser	144	204	59	22	429
Balanseført verdi 31.12.2020	7 302	5 145	1 943	593	14 983
Opprinnelig kost 1.1.2020	10 695	16 008	1 984	2 416	31 103
Akkumulerte av- og nedskrivninger	(3 704)	(11 573)	(34)	(1 837)	(17 148)
Balanseført verdi 1.1.2020	6 991	4 435	1 950	579	13 955
Opprinnelig kost 31.12.2020	12 761	17 304	1 943	2 638	34 646
Akkumulerte av- og nedskrivninger	(5 459)	(12 159)	-	(2 045)	(19 663)
Balanseført verdi 31.12.2020	7 302	5 145	1 943	593	14 983
Lineære avskrivninger	2–4 %	5–15 %	-	15–25 % IT-utstyr: 16–33 %	

¹6 mill. kroner (13 mill. kroner i 2019) er overført til leieavtaler i note 21 og 393 mill. kroner (79 mill. kroner i 2019) er overført til immaterielle eiendeler i note 19.

NOTE 21 LEIEAVTALER

Konsernet har avtaler knyttet til leie av eiendom og øvrige driftsmidler. Dette er fremtidige forpliktelser for konsernet. I henhold til IFRS 16 implementert 1. januar 2019, skal alle ikke uvesentlige leieforpliktelser balanseføres som rentebærende gjeld. Motsvarende vil rett-til-bruk eiendelene som leies balanseføres sammen med varige driftsmidler og avskrives. Kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi vil kostnadsføres som annen driftskostnad.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Det blir ved kontraktsinngåelse vurdert om en avtale inneholder et leieforhold hvor konsernet får en rett til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. For identifiserte leieavtaler innregnes eiendeler og tilhørende gjeld ved oppstart av leieavtalen, dvs. datoen som den underliggende eiendelen er tilgjengelig for konsernet. Kortsiktige avtaler på 12 måneder eller kortere og avtaler med lav verdi blir ikke balanseført. For disse avtalene blir leiebetalingene resultatført direkte.

Leieforpliktelsene blir ved kontraktsinngåelse målt til nåverdien av alle fremtidige leiebetalinger. Leiebetalingene inkluderer faste betalinger og eventuelle betalinger som varierer med en indeks eller en rentesats, men ikke variable leiebetalinger som avhenger av bruken av eiendelen. I tillegg inkluderer leiebetalinger restverdigarantier, kjøpsopsjoner og eventuelle termineringsutgifter. Leieforpliktelsen reduseres med løpende avdrag. Diskonteringsrenten er den implisitte renten i leieavtalen, så fremt denne er tilgjengelig. Hvis denne ikke lar seg fremskaffe, legges leietakers marginale lånerente til grunn. Leieforpliktelsene klassifiseres som annen rentebærende gjeld i balansen. Renteeffekten av neddiskonteringen presenteres som rentekostnader.

Balanseføring av rett-til-bruk eiendeler tilsvarer beregnet leieforpliktelse ved inngåelse av leiekontrakten. Rett-til-bruk eiendeler avskrives lineært over leieperioden og blir vurdert for nedskrivningsbehov dersom det er indikatorer for verdifall. Eiendelene inngår i varige driftsmidler i balansen.

Orklas leieavtaler
Selskapene i Orklakonsernet eier i stor grad produksjonsmidler og produksjonslokaler selv. Konsernets leieavtaler er i hovedsak knyttet til leie av restauranter (Kotipizza), kontor- og lagerlokaler samt kjøretøy som biler og trucker. Leieavtalene er balanseført under «Varige driftsmidler» i balansen.

I tillegg er Orklas leieavtaler med Statkraft, hvor AS Saudefaldene disponerer alle kraftstasjoner frem til 2030, vurdert innenfor virkeområdet til IFRS 16. Leieavtalene utgjør om lag 14 % av innregnede rett-til-bruk eiendeler i konsernet pr. 31. desember 2020 (14 % i 2019). Orkla har løpende rett til å si opp avtalene med Statkraft med tre til fire års oppsigelsestid og leieavtalene er årlig til vurdering i forhold til forlengelse. Det vil til enhver tid være balanseført mellom tre og fire års leie. Disse avtalene ligger presentert i tabellen under «Maskiner og anlegg».

Sentrale vurderinger
Flere av konsernets leieavtaler inkluderer opsjoner for forlengelse av leieavtalen. Dette gjelder spesielt leieavtaler knyttet til kontor- og lagerlokaler. Det er kun opsjoner hvor man er rimelig sikker på utøvelsen, som innregnes i leieforpliktelsen. Leieopsjoner ved lange kontrakter, i hovedsak over fem år, er ikke hensyntatt da det til enhver tid skjer endringer i konsernet. Det er av den grunn vanskelig å forutse sannsynligheten for fremtidige forlengelser.

Leieavtaler som faller inn under definisjonen «eiendeler av mindre verdi» balanseføres ikke. Dette vil i hovedsak gjelde leieavtaler knyttet til kontorutstyr. Leiekostnadene knyttet til kortsiktige leieavtaler hvor den ikke-kansellerbare leieperioden er under 12 måneder, resultatføres også direkte forutsatt at selskapet ikke forventer bruk av eiendelen utover denne perioden.

Orklakonsernet har valgt å anvende standardens mulighet for ikke å benytte IFRS 16 for immaterielle eiendeler. For Saudefaldene gjelder dette fallrettigheter som representerer en rettighet til å utnytte kraften av vannet i Saudavassdraget. Forpliktelsen knyttet til denne bruksretten er ikke innregnet og er således ikke balanseført.

Det har blitt foretatt en gjennomgang av ulike leieavtaler og avtalene er vurdert i forhold til avgrensningen mot tjenesteavtaler. Dette gjelder blant annet avtaler med transportører (transportavtaler). Hoveddelen av transportavtalene i konsernet er av en karakter hvor det ikke kan identifiseres noen spesifikk eiendel, eller er av kortsiktig art som faller utenfor definisjonen av en leieavtale i henhold til standarden.

Flere av konsernets leieavtaler inkluderer øvrige tjenester og komponenter, for eksempel felles-kostnader, drivstoff og avgifter. Ikke-leiekomponenter adskilles fra leieavtalen og innregnes som driftskostnad i konsernregnskapet.

Diskonteringsrenten

Når den implisitte renten i leieavtalen ikke er tilgjengelig, legges leietakers marginale lånerente til grunn. For de fleste av Orklas datterselskaper vil dette være den interne lånerenten i Orkla ASA. Orklas interne lånerente fastsettes til flytende markedsrente med risikopåslag (selskaps- og landrisiko). Dette vurderes å være et godt estimat for rente på armlengdes avstand. Den vektete diskonteringsrenten for Orklas leieforpliktelser i 2020 utgjør 2,0 % (2,3 % i 2019).

ⓔ ESTIMATUSIKKERHET

Regnskapsføring av leieavtaler bygger på en nåverdiberegning hvor forutsetninger knyttet til diskonteringsrente, leiebetalinger, leieperiode samt utnyttelse av opsjoner er vurdert og hensyntatt. Endringer i en eller flere av disse forutsetningene vil gi utslag i beregnede effekter av leieavtalene for konsernet. Vurderingen om en avtale anses å være en leie- eller tjeneste-avtale, vil også gi store utslag i regnskapsmessig behandling av avtalene.

Udiskonterte leieforpliktelser og forfall av betalinger

Beløp i mill. NOK	Kontorlokaler og restauranter	Produksjonslokaler og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Transportmidler etc.	Sum
< 1 år	178	75	101	86	440
1–2 år	136	59	91	56	342
2–3 år	110	53	89	29	281
3–4 år	79	50	87	11	227
4–5 år	45	44	2	4	95
> 5 år	67	134	1	2	204
Totale udiskonterte leieforpliktelser pr. 31.12.2020	615	415	371	188	1 589

Balanseførte rett-til-bruk eiendeler

Beløp i mill. NOK	Kontorlokaler og restauranter	Produksjonslokaler og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Transportmidler etc.	Sum
Balanseført verdi 1.1.2019	432	466	180	205	1 283
Investeringer ¹	138	43	174	95	450
Oppkjøp av selskaper	186	-	1	8	195
Salg av selskaper	-	-	-	-	-
Avskrivninger	(176)	(73)	(104)	(119)	(472)
Omregningsdifferanser	(1)	(4)	(1)	(3)	(9)
Balanseført verdi 31.12.2019	579	432	250	186	1 447
Investeringer	133	1	61	88	283
Oppkjøp av selskaper	-	-	5	-	5
Salg av selskaper	(21)	-	-	(1)	(22)
Reklassifiseringer/overført fra anlegg under utførelse ¹	-	-	-	6	6
Avskrivninger	(203)	(76)	(101)	(109)	(489)
Omregningsdifferanser	37	8	6	10	61
Balanseført verdi 31.12.2020	525	365	221	180	1 291
Opprinnelig kost 1.1.2020	1 541	760	323	601	3 225
Akkumulerte av- og nedskrivninger	(962)	(328)	(73)	(415)	(1 778)
Balanseført verdi 1.1.2020	579	432	250	186	1 447
Opprinnelig kost 31.12.2020	1 768	778	400	734	3 680
Akkumulerte av- og nedskrivninger	(1 243)	(413)	(179)	(554)	(2 389)
Balanseført verdi 31.12.2020	525	365	221	180	1 291

¹6 mill. kroner (13 mill kroner i 2019) er overført fra varige driftsmidler note 20.

Bevegelse i rentebærende gjeld leieavtaler

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Leieforpliktelse 1.1.	1 656	1 447
Nye/endrede leieforpliktelser innregnet i perioden	283	450
Leieforpliktelse oppkjøpte selskaper	5	210
Solgte selskaper	(22)	-
Leiebetalinger	(529)	(492)
Rentekostnad tilknyttet leieforpliktelser	32	35
Indeksregulering	3	8
Omregningsdifferanser	59	(2)
Totale leieforpliktelser 31.12.	1 487	1 656
Kortsiktig leieforpliktelser	335	361
Langsiktige leieforpliktelser	1 152	1 295
Netto kontantstrøm fra leieforpliktelser	464	492

Kortsiktige avtaler og avtaler med lav verdi

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Leiekostnader - kortsiktige avtaler og avtaler med lav verdi	(84)	(74)
Variable leiebetalinger	(18)	(15)
Sum kostnadsførte leiekostnader (andre driftskostnader)	(102)	(89) ¹

¹2019 tallene er justert etter korrigert rapportering.

Utleieavtaler

Konsernet er også utleier av fast eiendom med operasjonelle leieavtaler. Leieinntekter i 2020 utgjorde 111 mill. kroner. Totale fremtidige leieinntekter utgjør 204 mill. kroner og fordeler seg på 101 mill. kroner i 2021 og 103 mill. kroner fra 2022 og utover.

NOTE 22 ANDRE FINANSIELLE EIENDELER (LANGSIKTIGE)

Andre eiendeler (langsiktige) representerer finansielle poster av langsiktig karakter. Aksjene presenteres til virkelig verdi i balansen, med verdiendring ført som andre poster i totalresultatet. I tillegg inngår netto pensjonsmidler fra selskaper som har mer pensjonsmidler enn forpliktelser. Øvrige poster er derivater og fordringer med forfall utover ett år.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Andre eiendeler er klassifisert som langsiktige når de ikke er en del av normalt varekretsløp, ikke gjelder for handelsformål eller når en har en ubetinget rett til å utsette betaling i minst 12 måneder. Andre eiendeler er kortsiktige.

Aksjer og finansielle investeringer representerer investeringer av finansiell karakter og innregnes til virkelig verdi med både verdiendring og gevinst/tap ført som andre poster i totalresultatet. Mottatte utbytter resultatføres i ordinært resultat når de ikke er å anse som en form for tilbakebetaling av kapital fra selskapet. Eventuelt utbytte blir resultatført når det er vedtatt i avgivende selskap, noe som i hovedsak er sammenfallende med betalingstidspunktet. Kjøp og salg av aksjer regnskapsføres på handledato. Dette gjelder både for aksjer klassifisert som langsiktige aksjer i denne noten og for kortsiktige aksjer i note 24.

Derivater er beskrevet i note 31. Pensjonsmidler er beskrevet i note 12.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Aksjeinvesteringer	140	102
Derivater rentebærende	96	19
Fordringer rentebærende	274	244
Fordringer ikke rentebærende	18	11
Pensjonsmidler	41	32
Sum andre finansielle eiendeler (langsiktige)	569	408

Fordringer er bokført til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 3 og derivater etter verdsettelsesnivå 2. Se målehierarkiet i note 31.

NOTE 23 VARELAGER OG BEHOLDNING AV EIENDOM UNDER UTVIKLING

Varelager er konsernets beholdning av alle typer varer ment for salg. Dette gjelder både råvarer klare for produksjon, allerede ferdigproduserte varer og innkjøpte handelsvarer. Emballasje som skal benyttes til solgte varer, inngår. Eventuell fortjeneste oppstått ved salg internt, er eliminert. I utviklingsperioden for bygg ment for salg satt opp i egen regi (Orkla Eiendom), vil kostprisen av prosjektene gjenspeiles på linjen for beholdning av utviklingseiendom inntil byggene er realisert.

Varelager

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Råvarer	2 200	1 994
Varer under tilvirkning	331	334
Ferdigvarer og handelsvarer	3 999	3 540
Sum varelager	6 530	5 868

Varelageret fordeler seg som følger på merkevarevirksomheten:

Orkla Foods	2 838	2 504
Orkla Confectionery & Snacks	729	643
Orkla Care	1 183	999
Orkla Food Ingredients	1 288	1 219
Orkla Consumer Investments	492	500
Merkevarevirksomheten	6 530	5 865

REGNSKAPSPRINSIPPER

Lager av varer er verdsatt til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realiserbar verdi for Orklakonsernet samlet. Innkjøpte varer er verdsatt til kost etter tilnærmet FIFU-prinsippet, mens egentilvirkede ferdigvarer og varer under tilvirkning er vurdert til tilvirkningskost. Det er gjort fradrag for ukurans. Netto realiserbar verdi er estimert salgspris fratrukket salgsomkostninger. Beholdning av eiendom under utvikling er verdsatt til påløpte kostnader.

Det er foretatt en vurdering av netto realiserbar verdi etter fradrag for salgsomkostninger. Dette har medført en total nedskrivning av varelageret pr. 31. desember 2020 på 76 mill. kroner (102 mill. kroner i 2019). Varelager verdsatt til netto realiserbar verdi utgjør 62 mill. kroner pr. 31. desember 2020 (58 mill. kroner i 2019).

Beholdning av eiendom under utvikling

Beholdning av eiendom under utvikling utgjør 96 mill. kroner pr. 31. desember 2020 (90 mill. kroner i 2019). Beholdningen gjelder hovedsakelig boligprosjekter under utvikling/bygging og relaterer seg primært til Sandakerveien 56 i Oslo og et utviklingsprosjekt i Larvik.

ESTIMATUSIKKERHET

Varelageret består av svært mange individuelle varelinjer i form av både råvarer og ferdigvarer. Varene er talt og vurdert til konsernets anskaffelseskost, og det er tatt hensyn til ukurante varer. Konsernet har et stort antall enheter på lager til enhver tid, men det er ikke vurdert å ligge noen vesentlig form for usikkerhet, verken i antall eller kvalitet, på konsernets varelagre.

NOTE 24 FORDRINGER OG FINANSIELLE EIENDELER (KORTSIKTIG)

Kunde- og andre handelsfordringer er fordringer knyttet direkte til varekretsløpet. Andre kortsiktige fordringer representerer øvrige fordringer som både kan være rentebærende og ikke rentebærende. Finansielle eiendeler utgjør verdipapirer med kortsiktig eierhorisont.

Kunde- og andre handelsfordringer

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Kundefordringer (A - B)	6 104	5 941
Andre handelsfordringer	152	137
Sum kunde- og andre handelsfordringer	6 256	6 078

Kundefordringer har følgende forfallsfordeling:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Ikke forfalte fordringer	5 473	5 113
Forfalte fordringer 1–30 dager	466	590
Forfalte fordringer 31–60 dager	95	108
Forfalte fordringer 61–90 dager	39	48
Forfalte fordringer over 90 dager	165	197
Kundefordringer pålydende pr. 31.12. (A)	6 238	6 056

Avsetning for tap på kundefordringer har hatt følgende bevegelse:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Avsetning for tap på kundefordringer pr. 1.1.	115	103
Kostnadsført tap på kundefordringer	29	16
Avsetning i oppkjøpte selskaper	3	16
Avsetning i solgte selskaper	-	-
Endelig konstaterte tap	(22)	(19)
Valutaeffekt	9	(1)
Avsetning for tap på kundefordringer pr. 31.12. (B)	134	115

REGNSKAPSPRINSIPPER

Forventet tap på fordringer blir avsatt basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon etter en forventet tapsmodell. Avsetning vil måtte bygge på objektive kriterier. Dersom en faktura ikke er betalt, vil dette være en klar indikasjon på at fare for mislighold øker.

Kundefordringer er i utgangspunktet innregnet og presentert til opprinnelig fakturabeløp og målt til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Renteelementet er sett bort fra dersom det er uvesentlig, og dette er tilfellet for de aller fleste av konsernets kundefordringer.

Prinsipp for vurdering av finansielle investeringer er beskrevet i note 22. Derivater er beskrevet i note 31.

ESTIMATUSIKKERHET

Kredittrisikoen knyttet til kundefordringer anses som forholdsvis lav. Det er foretatt avsetninger for tap på kundefordringer, og avsetningene dekker i rimelig grad usikre fordringer. Se for øvrig også forfallsfordeling i denne noten og beskrivelse av kredittrisiko i note 30.

Fordringer og finansielle eiendeler (kortsiktige)

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Derivater ikke rentebærende	18	7
Derivater rentebærende	56	95
Rentebærende fordringer	4	8
Andre kortsiktige fordringer	293	277
Finansielle investeringer	0	1
Sum finansielle fordringer og investeringer	371	388
Forskudd leverandør / opptjente inntekter	470	513
Fordring betalbar skatt	95	67
Sum kortsiktige fordringer og finansielle eiendeler	936	968

Derivater er bokført til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 2 og finansielle eiendeler etter verdsettelsesnivå 3, se målehierarkiet i note 31.

NOTE 25 LIKVIDE MIDLER

Konsernets betalingsmidler består av nødvendig transaksjonslikviditet og noe kortsiktige plasseringer. I tillegg har Orkla ASA ubenyttede langsiktige kommitterte lånerammer som kan trekkes opp på kort varsel, se note 28. Endring i likvide midler i kontantstrømmen gir ikke nødvendigvis et korrekt bilde av konsernets finansielle situasjon, da overskuddslikviditet også løpende brukes til å nedbetale rentebærende gjeld.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Likvide midler består av kontanter, bankinnskudd og kortsiktige plasseringer med forfall på tre måneder eller kortere, og som har en uvesentlig risiko for endring i verdi. Bundne midler er midler som i begrenset grad er disponible for konsernet for øvrig.

Likvide midler holdes for å møte kortsiktige svingninger i likviditet, fremfor investeringsformål. For Orkla er konsernets nivå på netto rentebærende gjeld et viktigere styringsparameter enn nivå på likvide midler.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Kontanter, bankinnskudd ¹	2 829	1 423
Kortsiktige plasseringer	203	70
Bundne midler	181	176
Sum likvide midler	3 213	1 669

¹Av bankinnskuddene pr. 31. desember 2020 er til sammen 167 mill. kroner i selskap med minoritetsiere og i Orkla Insurance Company (321 mill. kroner i 2019). Disse midlene er i begrenset grad disponible for konsernet for øvrig.

Bundne midler utgjøres av sikkerhet for krafthandel, margininnskudd for aksjederivater, samt innskudd til dekning av lovpålagte solvenskrav i Orkla Insurance.

NOTE 26 AVSETNINGER OG ANNEN LANGSIKTIG GJELD

Avsetninger består av pensjonsforpliktelser og andre avsetninger for forpliktelser. En avsetning kan skilles fra andre forpliktelser, som for eksempel leverandørgjeld, fordi det er usikkerhet omkring oppgjørstidspunktet eller størrelsen på de fremtidige utgiftene.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Avsetninger regnskapsføres for forhold som for eksempel tvistesaker, tapsbringende kontrakter og vedtatte restruktureringer. Eventuelle fremtidige driftstap vil ikke være en del av avsetningene. For restruktureringsavsetninger må det foreligge en detaljert plan som identifiserer hvilke deler av virksomheten som skal restruktureres, og det må være skapt en berettiget forventning hos dem som berøres, om at restruktureringen skal gjennomføres. I tillegg må det kunne gis et pålitelig estimat for forpliktelsesbeløpet. Det forutsettes at restruktureringen vesentlig endrer omfanget av virksomheten eller måten den drives på. Avsetningen beregnes ut fra beste estimat på de utgiftene som forventes å påløpe. Dersom effekten er vesentlig, vil forventet fremtidig kontantstrøm bli neddiskontert med en før-skatt-rente som reflekterer risikoen i avsetningen.

Betingede forpliktelser eller eiendeler er en mulig plikt eller en mulig eiendel hvis eksistens er usikker, og vil bli bekreftet ved at det i fremtiden enten inntreffer eller ikke inntreffer en spesiell hendelse, for eksempel utfallet av en rettssak eller slutføring av et forsikringsoppgjør. Betingede forpliktelser innregnes i regnskapet, basert på estimert utfall dersom det er mer enn 50 % sannsynlighet for at forpliktelsen er oppstått. Ved lavere sannsynlighet opplyses det om forholdene i noter til regnskapet hvis vesentlig og dersom ikke sannsynligheten for utbetaling er svært liten. En eiendel vil kun balanseføres dersom det er overveiende sannsynlig (95 %) at konsernet vil motta eiendelen. Krav om noteopplysning gjelder for andre betingede eiendeler. Se note 37 for ytterligere omtale.

Derivater er beskrevet i note 31. Pensjonsforpliktelser er beskrevet i note 12.

Ⓔ ESTIMATUSIKKERHET

Det ligger i en avsetnings natur at den er beheftet med noen grad av usikkerhet. En avsetning er gjort og beregnet ut fra forutsetninger på avsetningstidspunktet og blir løpende ajourført når ny informasjon er tilgjengelig.

Avsetninger og annen langsiktig gjeld

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Pensjonsforpliktelser	2 585	2 358
Derivater ¹	175	128
Langsiktig gjeld	123	203
Avsetninger for forpliktelser og annen langsiktig gjeld	507	492
Sum avsetninger og annen langsiktig gjeld	3 390	3 181

¹Kontantstrømsikringer renter: Sikrer fremtidige rentebetalinger (som ikke er i balansen)

Avsetninger som forfaller innen 12 måneder, er presentert som «Annen gjeld» (kortsiktig).

Forpliktelser og annen langsiktig gjeld har hatt følgende utvikling i gjennom året:

Beløp i mill. NOK	Merkevare- virksomheten	Øvrig virksomhet	Sum
Avsetninger 1.1.2019	169	630	799
Nye avsetninger	121	-	121
Oppkjøp av selskaper	42	-	42
Benyttet avsetninger eller reklassifisert til kortsiktig	(57)	(209)	(266)
Omregningsdifferanser	0	(1)	(1)
Avsetninger 31.12.2019	275	420	695
Nye avsetninger	78	-	78
Oppkjøp av selskaper	(24)	-	(24)
Benyttet avsetninger eller reklassifisert til kortsiktig	(88)	(28)	(116)
Omregningsdifferanser	4	(7)	3
Avsetninger 31.12.2020	245	385	630

Avsetninger for forpliktelser og annen langsiktig gjeld i merkevarevirksomheten vedrører i hovedsak forpliktelser knyttet til ytterligere oppkjøp i selskaper, restruktureringer samt mindre personalavsetninger.

Når det gjelder øvrig virksomhet, vedrører avsetninger for forpliktelser og annen langsiktig gjeld estimert forpliktelse knyttet til Orklas avgitte garantier og skadesløsholdelseserklæringer til Norsk Hydro i forbindelse med salg av Sapa, grunneiererstatning og rivningskostnader Sauda samt avsetninger knyttet til annen ikke videreført virksomhet. Orkla har i tillegg enkelte av sine eksponeringer forsikret via et egenforsikringsselskap («captive»), Orkla Insurance Company DAC. Orkla har avsatt for disse eksponeringene. Gjenstående avsetning knyttet til skadesløsholdelseserklæringene til Norsk Hydro er 286 mill. kroner, se for øvrig beskrivelse i note 4.

NOTE 27 KORTSIKTIG GJELD

Leverandør- og annen handelsgjeld er gjeld knyttet direkte til varekretsløpet. Annen gjeld (kortsiktig) gjelder øvrig gjeld, som skyldige offentlige avgifter, skyldig lønn og feriepenger samt andre periodiseringer.

Ⓟ REGNSKAPSPRINSIPPER

Ikke rentebærende gjeld er klassifisert som kortsiktig når den er en del av normalt varekretsløp, gjelder for handelsformål og har forfall innen 12 måneder. Annen gjeld er langsiktig.

ⓔ ESTIMATUSIKKERHET

Alle former for periodiseringer/avsetninger vil være beheftet med en viss estimatusikkerhet. Estimatusikkerhet knyttet til rabatter o.l. er omtalt i note 4.

Leverandør- og annen handelsgjeld

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Leverandørgjeld	4 597	3 918
Annen handelsgjeld ¹	1 929	1 673
Sum leverandør- og annen handelsgjeld	6 526	5 591

¹Inkluderer avsatte rabatter på 1.745 mill. kroner pr. 31. desember 2020 (1.516 mill. kroner i 2019), se note 4.

Annen gjeld (kortsiktig)

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Derivater ikke rentebærende	11	8
Kortsiktig gjeld ikke rentebærende	146	180
Sum finansiell gjeld ikke rentebærende	157	188
Skyldige offentlige avgifter	995	868
Skyldig lønn og feriepenger	1 090	1 048
Andre påløpte kostnader	1 061	887
Sum annen gjeld (kortsiktig)	3 303	2 991

NOTE 28 KAPITALSTYRING OG FINANSIERING

Nivået på et selskaps kapital og hvordan den styres er viktige faktorer for å bedømme selskapets risikoprofil og dets evne til å stå imot ugunstige hendelser.

Kapitalstyring

Konsernets kapitalstyring skal sikre konsernets finansielle handlefrihet på kort og lang sikt. Det er en målsetting å ha en finansiell struktur som gjennom soliditet og kontantstrøm sikrer en god, langsiktig kredittverdighet samt konkurransedyktig avkastning til aksjonærene gjennom en kombinasjon av utbytte og verdiøkning på aksjen.

Ved allokering av kapital til oppkjøp og øvrige investeringer legges et kapitalavkastningskrav til grunn, justert for prosjektspesifikke risikofaktorer. Konsernets kapitalbruk og allokering er underlagt formaliserte fullmaktstrukturer, og beslutningsprosesser i relevante fora. Ekstern opplåning er sentralisert på morselskapsnivå, og kapitalbehov i datterselskaper dekkes normalt gjennom interne lån, samt eventuelt egenkapital. Kapitalstruktur i datterselskaper tilpasses forretningsmessige hensyn samt juridiske og skattemessige rammebetingelser. Konsernselskapenes kortsiktige likviditet styres sentralt gjennom konsernkontosystemer. Interne lån til deleide datterselskaper gis etter særskilt vurdering, eller ekstern finansiering benyttes.

Orkla har ikke offisiell kredittrating, men overvåker aktivt kvantitative og kvalitative faktorer som påvirker konsernets kredittverdighet. Det er målsatt at konsernets rentebærende gjeld over tid ikke skal overstige 2,5x EBITDA. Orkla har målsatt å redusere merkevarevirksomhetens arbeidskapital i prosent av omsetningen med 3 %-poeng over perioden 2018–2021. Gjennom 2020 ble arbeidskapitalen redusert med 2,0 %-poeng (1,3 %-poeng i 2019). Det har ikke vært endringer i Orklas målsettinger og tilnærming til kapitalstyring i 2020.

Ⓟ BÆREKRAFTSELEMENT

Bærekraft har blitt en naturlig del av Orklas forretningsmodell. Hensynet til ansvarlig forretningsdrift, og god styring av bærekraftsrelatert risiko inngår som en integrert del av konsernets investeringsvurderinger. Orklas bærekraftsmål samt kommersielt attraktive, bærekraftsrelaterte forretningsmuligheter medfører investeringer i produktutvikling og prosessforbedringer, og i enkelte tilfeller oppkjøp av ny virksomhet. Slike bærekraftsrelaterte investeringer vurderes etter de samme avkastningskriteriene som andre prosjekter.

Konsernets netto rentebærende gjeld og egenkapital består av:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Rentebærende gjeld langsiktig	(8 207)	(6 488)
Rentebærende gjeld kortsiktig	(329)	(442)
Rentebærende fordringer langsiktig	370	263
Rentebærende fordringer kortsiktig	60	103
Likvide midler	3 213	1 669
Netto rentebærende gjeld ekskl. leieforpliktelser	(4 893)	(4 895)
Gjeld leieforpliktelser	(1 487)	(1 656)
Netto rentebærende gjeld	(6 380)	(6 551)
Konsernets egenkapital ¹	37 704	34 912
Net gearing (netto rentebærende gjeld/egenkapital)	0,17	0,19

¹Konsernets egenkapital omfatter også verdien av kontantstrømsikringer ført som andre poster i totalresultatet.

Orklas netto rentebærende gjeld ble i 2020 redusert med 171 mill. kroner.

Orkla er som industrikonsern ikke underlagt noen eksternt pålagte kapitalkrav. Datterselskapet Orkla Insurance Company DAC (Irland) er underlagt solvenskrav under gjeldende regelverk i Irland. Kravene var oppfylt i 2020.

Finansiering

En overordnet målsetting i Orklas finanspolicy er å sikre at konsernet har finansiell handlefrihet på kort og lang sikt til å oppnå strategiske og operasjonelle mål.

Orklas styringsmål for finansieringsaktiviteten er å opprettholde ubenyttede langsiktige, kommiterte lånerammer, som sammen med tilgjengelige likvide plasseringer er tilstrekkelige til å dekke låneforfall og kjente kapitalbehov de nærmeste 12 måneder, i tillegg til en strategisk reserve. Dette innebærer at Orklas låneavtaler normalt blir refinansiert ett år før forfall, og at kortsiktig rentebærende gjeld til enhver tid er dekket av langsiktige, ubenyttede lånerammer. Sertifikat- og pengemarkedet benyttes som en likviditetskilde når betingelsene i disse markedene er konkurransedyktige, som et alternativ til å trekke på langsiktige, kommiterte lånerammer. Pr. 31. desember 2020 var disse lånerammene ubenyttet (også pr. 31. desember 2019).

Orklas viktigste finansieringskilder er bilaterale lån fra relasjonsbanker og lån i det norske obligasjonsmarkedet. Sentral finansavdeling vurderer til enhver tid også andre finansieringskilder.

Det er i 2020 inngått nye langsiktige låneavtaler for 2,5 mrd. kroner, og et lån i obligasjonsmarkedet ble utvidet med 430 mill. kroner. Løpetiden er forlenget med ett år for 2,4 mrd. kroner av de bilaterale langsiktige lånerammene.

Orkla har ikke låneavtaler med krav til finansielle nøkkeltall (financial covenants) for konsernet eller Orkla ASA. Låneavtalene inneholder enkelte begrensninger på salg av virksomheter samt begrensninger på sikkerhetsstillelse, opplåning på datterselskapsnivå, og kryssmisligholds-klausuler. Obligasjonslån tatt opp i det norske obligasjonsmarkedet børsnoteres.

NOTE 29 RENTEBÆRENDE GJELD

Sammensetningen av og nivået på rentebærende gjeld pluss ubenyttede kredittrammer styres gjennom selskapets finansieringsaktivitet. Endringer i netto rentebærende gjeld er en funksjon av konsernets kontantstrøm.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Lån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost. Verdiendringer som følge av renteendringer i løpet av renteperioden resultatføres dermed ikke, med unntak for lån som er sikringsobjekt i verdisikringer av renterisiko, se note 31. Obligasjoner utstedt av Orkla, i egen beholdning, regnskapsføres til amortisert kost som reduksjon av gjelden.

Rentebærende gjeld Beløp i mill. NOK	Bokført verdi		Virkelig verdi ¹		Valuta	Pålydende i valuta ²	Nom. rente ³	Løpetid
	2020	2019	2020	2019				
Langsiktig rentebærende gjeld								
Obligasjonslån								
ORK80 (10694680)	952	927	970	951	NOK	1 000	Fast 4,35 %	2013/2024
ORK82 (11731730)	724	723	727	729	NOK	1 500	Nibor +0,69 %	2015/2022
ORK83 (11774383)	675	675	682	684	NOK	1 000	Nibor +0,85 %	2016/2023
ORK84 (11774391)	1 028	547	1 038	559	NOK	1 000	Fast 2,35 %	2016/2026
Øvrige obligasjonslån	60	88	60	88				
Sum obligasjonslån	3 439	2 960	3 477	3 011				
Banklån	4 677	3 445	4 677	3 445				
Andre lån	71	68	71	68				
Gjeld leieforpliktelser	1 152	1 295	1 152	1 295				
Rentebærende derivater	20	15	20	15				
Sum langsiktig rentebærende gjeld	9 359	7 783	9 397	7 834				
Kortsiktig rentebærende gjeld								
Banklån, kassekreditter	324	436	324	436				
Andre lån	5	6	5	6				
Gjeld leieforpliktelser	335	361	335	361				
Sum kortsiktig rentebærende gjeld	664	803	664	803				
Rentebærende gjeld	10 023	8 586	10 061	8 637				

¹Virkelig verdi for børsnoterte lån er beregnet ut fra ligningskurser, og for andre lån er bokført verdi benyttet.
²Av pålydende beløp har konsernet i enkelte papirer en egenbeholdning som er fratrukket i bokført verdi.
³Den nominelle renten gir ikke uttrykk for konsernets reelle rentekostnad, da det er inngått ulike rentebytteavtaler. Note 30 viser nærmere informasjon om rentenivå, renterisiko og valutafordeling for gjeldsporteføljen.

Forfallsfordeling rentebærende gjeld og ubenyttede lånerammer

Beløp i mill. NOK	Rentebærende gjeld		Ubenyttede lånerammer	
	2020	2019	2020	2019
Forfall <1 år	745	911	1 148	-
Forfall 1–3 år	3 292	1 464	4 000	2 039
Forfall 3–5 år	3 869	4 291	2 408	3 768
Forfall 5–7 år	2 117	1 920	-	-
	10 023	8 586	7 556	5 807

Konsernets ubenyttede lånerammer er flervalutalåneavtaler med flytende rente og fleksible trekkbeløp/-perioder. Rammebeløp er denominert i NOK, EUR og SEK.

Gjennomsnittlig gjenværende løpetid for konsernets gjeld (ekskl. leasinggjeld) og ubenyttede lånerammer pr. 31. desember 2020 var 3,2 år, mot 3,7 år pr. 31. desember 2019.

I tillegg har konsernet konsernkontosystemer og kontoer med kortsiktige kredittrammer. Kredittrammene kommer i tillegg til ubenyttede kommitterte lånerammer.

NOTE 30 FINANSIELL RISIKO

I noten beskrives konsernets finansielle risikoer innenfor hvert av forretningsområdene samt styringen av disse. Videre presenteres markedsrisikoen knyttet til finansielle instrumenter (valutarisiko, renterisiko og råvarepriserisiko), likviditetsrisiko og kredittrisiko. I tillegg til lån og fordringer består de finansielle instrumentene av derivater som benyttes som sikring av markedsrisiko. I note 31 omtales derivater og sikringsforhold mer detaljert.

(I) ORGANISERING AV FINANSIELL RISIKOSTYRING

Orkla har en internasjonal virksomhet og er utsatt for valutarisiko, renterisiko, råvarepriserisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko. Konsernet benytter derivater og andre finansielle instrumenter for å redusere disse risikoene i henhold til konsernets finanspolicy. Ansvar for styring av finansiell risiko er delt mellom forretningsområdene, som styrer risikoen knyttet til forretningsprosesser, og konsernnivå, som har ansvar for sentraliserte aktiviteter som finansiering og rente- og valutastyring.

Sentralisert risikostyring

Orkla har en sentralisert finansfunksjon. Denne har som sine viktigste oppgaver å sikre konsernets finansielle handlefrihet på kort og lang sikt samt følge opp og styre finansiell risiko i samarbeid med de enkelte driftsenheter. Retningslinjene for finansfunksjonen er fastlagt i konsernets finanspolicy. Konsernledelsen overvåker den finansielle risikoen gjennom løpende rapportering og møter i Orkla Treasury Committee. Sentral finansavdeling fungerer som konsernbank og forestår som hovedregel alle eksterne låneopptak og sikringstransaksjoner i renter og valuta. Fullmakt til låneopptak og inngåelse av derivatrammeavtaler gis årlig av styret. Det ligger et sikringsorientert syn til grunn for styring av finansavdelingens posisjoner, slik at alle transaksjoner med finansielle instrumenter har motpost i underliggende forretningsmessige sikringsbehov.

Finansiell risiko i forretningsområdene

På neste side beskrives de viktigste risikofaktorene innen forretningsområdene samt styringen av disse. I denne sammenhengen er finansiell risiko omtalt som risiko knyttet til finansielle instrumenter. Disse kan enten være sikringsinstrumenter for underliggende risiko eller selv betraktes som en kilde til risiko. Markedsrisiko som ikke er sikret med finansielle instrumenter, er også kommentert.

Merkevarevirksomheten

Enhetene innenfor dette området er primært hjemmehørende i de nordiske og baltiske landene samt Sentral-/Øst-Europa. Produksjon og salg skjer hovedsakelig i de lokale markedene. En betydelig andel av innsatsfaktorene og enkelte ferdigvarer importeres.

De to viktigste kildene til finansiell risiko er prisrisiko på jordbruksvarer og ingredienser i matvareproduksjon samt valutarisiko på importerte varer. Prisrisikoen styres normalt gjennom innkjøps- og salgskontrakter. Den største valutarisikoen er knyttet til innkjøp i EUR i norske og svenske selskaper. Kontraktsfestede og inngåtte transaksjoner sikres med valutaterminkontrakter mot det enkelte selskaps funksjonelle valuta. Valutarisiko knyttet til forventede, ikke-kontraktsfestede kontantstrømmer, sikres i begrenset omfang.

Hydro Power

Hydro Power er en betydelig produsent av elektrisk kraft, se note 34. En stor del av kraftproduksjonen selges på langsiktige avtaler, mens produksjon ut over dette selges i spotmarkedet. Dersom kontraktsforpliktelser overstiger tilgjengelig kraft fra egen produksjon, dekkes dette inn gjennom kraftkjøp i markedet.

(II) KATEGORIER AV FINANSIELL RISIKO

Valutarisiko

Ettersom norske kroner er konsernets presentasjonsvaluta, er Orkla eksponert for omregningsrisiko knyttet til konsernets utenlandske nettoinvesteringer. Orkla søker så langt som mulig å ha en valutafordeling av rentebærende gjeld lik den relative fordelingen av enhetenes verdi i hver av de utenlandske enhetenes hjemmevalutaer. Dette gir en tilnærmet lik sikringsgrad i alle valutaer, der rentebærende gjeld sikrer valutarisikoen på enhetenes verdi (enterprise value). Valutafordelt gjeld vises i tabell 2b.

Regnskapsmessig reduseres omregningseksponering på utenlandske nettoinvesteringer av netto rentebærende gjeld i samme valuta. Denne er sammensatt av sikring av utlån fra Orkla ASA til datterselskaper i deres lokale valuta og sikring av nettoinvesteringer etter IFRS 9. Orkla bruker primært lån og valutaterminer for å sikre internlån og nettoinvesteringer i utenlandske datterselskaper.

På operasjonelt nivå sikres transaksjonsrisikoen mot hver enhets funksjonelle valuta som beskrevet under (I) «Organisering av finansiell risikostyring». Orkla anvender sikringsbokføring for de fleste

sikringer av fremtidige transaksjoner, primært kontantstrømsikringer. De ulike typene av sikringer er nærmere beskrevet i note 31.

Konsernets utestående sikringer av fremtidige transaksjoner pr. 31. desember 2020 vises i tabell 1.

TABELL 1
Utestående valutaforretninger¹ knyttet til sikring av fremtidige inntekter og kostnader

Sikringsbeløp i mill. valuta				
Kjøpsvaluta	Valutabeløp	Salgsvaluta	Valutabeløp	Forfall
USD	108	NOK	1 023	2021
USD	10	DKK	63	2021
INR	7 900	USD	107	2021
EUR	8	NOK	90	2021
EUR	5	SEK	54	2021
EUR	2	GBP	2	2021
SEK	24	NOK	25	2021
DKK	16	AUD	4	2021

¹Valutapar der nettosummen av sikringene er større enn 20 mill. kroner. Valutasikring for deler av kjøpesummen for Eastern Condiments i India inngår også i tabellen.

Renterisiko

Orklas renterisiko er hovedsakelig knyttet til konsernets gjeldsportefølje. Denne risikoen styres på konsernnivå. Konsernet har som målsetting at rentekostnadene i hovedsak skal følge den generelle utviklingen i pengemarkedet. Samtidig foretas det disposisjoner for å dempe effektene av kortsiktige svingninger i rentemarkedet. Vesentlige beslutninger knyttet til sikringer, tas av Orkla Treasury Committee.

Gjeldsporteføljens rentebindingsprofil dannes gjennom valg av rentebinding på konsernets lån samt bruk av valuta- og rentederivater. Pr. 31. desember 2020 har 43 % (51 % pr. 31. desember 2019) av konsernets rentebærende gjeld (ekskl. leieforpliktelser) en rentebinding på over ett år, og gjennomsnittlig rentebinding er 2,2 år (3,0 år pr. 31. desember 2019). Renteeksponeringen knyttet til rentefornyelser for konsernets rentebærende gjeld fordelt på valuta og finansielle instrumenter, er vist i tabell 2a og 2b.

TABELL 2a
Instrument- og rentebindingsfordelt rentebærende gjeld

Beløp i mill. NOK	2020							2019						
	Neste renteregulering													
	2020	0–3 md.	3–6 md.	6–12 md.	1–3 år	3–5 år	>5 år	2019	0–3 md.	3–6 md.	6–12 md.	1–3 år	3–5 år	>5 år
Obligasjonslån	3 439	1 459	-	-	-	952	1 028	2 960	1 486	-	-	-	927	547
Banklån	4 697	4 414	283	-	-	-	-	3 457	3 445	12	-	-	-	-
Kassekreditt	304	304	-	-	-	-	-	424	424	-	-	-	-	-
Andre lån	76	5	71	-	-	-	-	74	5	69	-	-	-	-
Renteswapper (verdisikring)	-	1 635	250	-	-	(885)	(1 000)	0	1 205	250	-	-	(885)	(570)
Renteswapper (kontantstrømsikring)	-	(2 342)	(697)	-	-	1 825	1 214	0	(2 424)	(425)	-	-	1 716	1 133
Rentederivater (øvrige)	20	(717)	-	100	120	517	-	15	(732)	50	-	215	482	-
Valutaderivater	-	5	(3)	(2)	-	-	-	0	7	(7)	-	-	-	-
Gjeld leieforpliktelser	1 487	330	86	-	588	296	187	1 656	372	98	-	633	328	225
Rentebærende gjeld	10 023	5 093	(10)	98	708	2 705	1 429	8 586	3 788	47	0	848	2 568	1 335

TABELL 2b
Instrument- og valutafordelt rentebærende gjeld

Beløp i mill. NOK	2020							2019						
	2020	NOK	SEK	EUR	USD	DKK	Øvrige	2019	NOK	SEK	EUR	USD	DKK	Øvrige
Obligasjonslån	3 439	3 379	-	-	-	26	34	2 960	2 873	-	-	-	26	61
Banklån	4 697	1 000	2 092	1 573	-	12	20	3 457	1 001	949	1 484	-	13	10
Kassekreditt	304	-	(8)	273	(3)	43	(1)	424	(27)	(14)	285	59	50	71
Andre lån	76	71	-	-	-	2	3	74	68	-	-	-	2	4
Valutaderivater	-	(6 509)	2 938	1 224	(50)	1 065	1 332	0	(5 002)	1 090	942	(131)	1 946	1 155
Rentederivater	20	-	-	20	-	-	-	15	-	-	15	-	-	-
Gjeld leieforpliktelser	1 487	638	168	424	-	113	144	1 656	733	187	486	-	90	160
Rentebærende gjeld	10 023	(1 421)	5 190	3 514	(53)	1 261	1 532	8 586	(354)	2 212	3 212	(72)	2 127	1 461
Rentenivå lånerente	1,4 %	1,7 %	1,6 %	1,3 %	2,3 %	0,4 %	2,5 %	1,7 %	1,8 %	3,0 %	1,4 %	3,0 %	0,1 %	2,9 %

For valutaderivater er fordrings- og gjeldsdelene vist separat pr. valuta, og inkluderer også de som er regnskapsført som eiendeler.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at Orkla ikke kan møte sine betalingsforpliktelser. Styring av likviditetsrisiko har høy prioritet som en del av målsettingen om finansiell fleksibilitet.

Orklas styringsmål for finansieringsaktiviteten, beskrevet i note 28, innebærer at kortsiktig rentebærende gjeld og kjente kapitalbehov er dekket av ledige langsiktige lånerammer minst ett år før forfall. Kontantstrømmen fra driften, som bl.a. påvirkes av endringer i arbeidskapitalen, styres operasjonelt av forretningsområdene og er i alt vesentlig stabil, med størst positiv kontantstrøm i 4. kvartal. Orkla overvåker likviditetsstrømmene på kort og lang sikt primært gjennom rapportering. Rentebærende gjeld styres sammen med rentebærende fordringer på konsernnivå.

Forannevnte tiltak medfører at konsernet har begrenset likviditetsrisiko. For ytterligere å redusere refinansieringsrisikoen søkes det å ha en jevn forfallsfordeling på lån og lånerammer.

Tabell 3 viser forfallsfordelingen av konsernets kontraktsfestede bokførte og ikke bokførte finansielle forpliktelser. Tallene er udiskonterte fremtidige betalingsstrømmer, og kan derfor avvike fra bokførte tall. Derivater er fordelt i henhold til om de har bruttooppgjør (valutaderivater) eller nettooppgjør (rentederivater). Oversikten inkluderer samtlige derivater, også de som har positiv verdi på balansedagen, ettersom derivatene kan inneholde både negative og positive kontantstrømmer, samt at verdien svinger over tid. For fremtidige rentebetalinger knyttet til instrumenter med flytende rente, er forwardrentekurver benyttet, og for valutaderivater, terminpriser.

TABELL 3
Forfallsfordeling finansielle forpliktelser

Beløp i mill. NOK	2020						2019					
	Bokført verdi	Kontraktsfestet kontantstrøm	<1 år	1–3 år	3–5 år	>5 år	Bokført verdi	Kontraktsfestet kontantstrøm	<1 år	1–3 år	3–5 år	>5 år
Rentebærende lån	8 516	8 421	329	2 676	3 557	1 859	6 915	6 811	441	807	3 913	1 650
Gjeld leieforpliktelser	1 487	1 589	440	623	322	204	1 656	1 753	476	668	353	256
Rentebetalinger	49	556	144	242	134	36	60	703	168	284	187	64
Leverandør- og annen kortsiktig finansiell gjeld	6 623	6 623	6 623	-	-	-	5 711	5 711	5 711	-	-	-
Kommittert, ikke innkalt kapital	-	21	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Derivater med nettooppgjør ¹	87	-	-	-	-	-	113	-	-	-	-	-
Innbetalinger	-	(298)	(56)	(125)	(86)	(31)	-	(337)	(56)	(112)	(108)	(61)
Utbetalinger	-	404	96	186	99	23	-	480	122	190	136	32
Derivater med bruttooppgjør ¹	(51)	-	-	-	-	-	(83)	-	-	-	-	-
Innbetalinger	-	(10 111)	(10 107)	(4)	-	-	-	(6 814)	(6 814)	-	-	-
Utbetalinger	-	10 062	10 058	4	-	-	-	6 709	6 709	-	-	-
Sum	16 711	17 267	7 548	3 602	4 026	2 091	14 372	15 016	6 757	1 837	4 481	1 941

¹Inkludert derivater regnskapsført som eiendeler (negativt tall i parentes).

De finansielle forpliktelsene betjenes av kontantstrømmer fra driften, likvide midler og rentebærende fordringer samt trekk på ubenyttede lånerammer ved behov. Ubenyttede kommitterte lånerammer, hvis forfallsfordeling vises i note 29, var pr. 31. desember 2020 7,6 mrd. kroner (5,8 mrd. kroner pr. 31. desember 2019).

Kredittrisiko

Styring av kredittrisiko knyttet til kundefordringer og andre operasjonelle fordringer, håndteres som en del av forretningsmessig risiko og følges opp kontinuerlig som en del av løpende drift. De nordiske dagligvaremarkedene preges av relativt få, store aktører, som innebærer en viss konsentrasjon av kreditteksponering mot enkeltmotparter. Fordringer på de fire største kundene utgjør hver 5–10 % av totale kundefordringer. Ved salg til kunder i geografiske områder med politisk risiko benyttes i en viss utstrekning trade finance-produkter for å redusere kredittrisikoen. Dagens kredittrisiko vurderes som akseptabel. Det er foretatt avsetninger for tap på kunde- fordringer, og balanseført beløp tilsvarer virkelig verdi på balansedagen. Avsetninger samt aldersfordeling på forfalte kundefordringer vises i note 24.

Orklas kredittrisiko på finansielle instrumenter styres av sentral finansavdeling. Risikoen oppstår ved bruk av finansielle sikringstransaksjoner, plasseringer og kontohold. Det tilstrebes primært å minimere likvide midler plassert utenfor konsernet. Der nest har kontohold og finansielle sikringstransaksjoner hovedsakelig langsiktig långivende banker som motpart. Utover dette gjelder beløpsgrenser og minstekrav til en banks kredittrating ved plassering av overskudds- likviditet. Eksponeringen overvåkes kontinuerlig av sentral finansavdeling, og vurderes som lav. Orkla ASA har International Swap Dealers Association (ISDA)-avtaler med sine motparter i rente- og valutatransaksjoner, som muliggjør reduksjon av oppgjørssisiko.

Maksimal kredittrisiko

Konsernets maksimale kredittrisiko knyttet til finansielle instrumenter, tilsvarer brutto fordringer. I en hypotetisk, usannsynlig situasjon, der ingen fordringer blir innfridd, tilsvarer dette:

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Likvide midler	3 213	1 669
Kunde- og andre handelsfordringer	6 256	6 078
Andre kortsiktige fordringer	297	285
Langsiktige fordringer	292	255
Derivater	170	121
Sum	10 228	8 408

Råvareprisrisiko

Orkla har eksponering mot prisrisiko på innkjøp av en rekke råvarer, spesielt jordbruksprodukter. Imidlertid påvirkes også produktprisen på solgte produkter av råvarepriser, og det er generelt Orklas målsetting å redusere råvareprisrisikoen gjennom innkjøps- og salgskontrakter. Råvare- prisrisiko for de enkelte forretningsområder er nærmere omtalt under (I) «Organisering av finansiell risikostyring».

Sensitivitetsanalyse

Konsernets finansielle instrumenter er utsatt for ulike typer markedsrisiko som kan påvirke resultat eller egenkapital. Det anvendes finansielle instrumenter, særlig derivater, i sikringsøyemed, for sikring av både finansiell og operasjonell eksponering.

I tabell 4 presenteres en partiell analyse av sensitiviteten på de finansielle instrumentene, der isolert virkning av hver enkelt risiko på resultat og egenkapital er estimert. Utgangspunktet er en valgt hypotetisk endring i ulike markedsparametere på konsernets balanse pr. 31. desember 2020. Analysen omfatter, i henhold til IFRS, kun finansielle instrumenter og er ikke ment å gi et helhetlig bilde av konsernets markedsrisiko, for eksempel:

- Ved valutasikring av inngåtte kontrakter påvirker endring i verdien på sikringen resultatet, mens motsvarende endring på den underliggende kontrakten ikke vises, da den ikke er et finansielt instrument.
- Ved endring i én av parameterne tar analysen ikke hensyn til korrelasjoner med andre parametere.
- Finansielle instrumenter denominert i enhetenes funksjonelle valuta, utgjør ingen valutarisiko og omfattes derfor ikke av denne analysen. Valutaeksponeringen på omregningen av slike finansielle instrumenter til konsernets presentasjonsvaluta er heller ikke inkludert.

Generelt forventes det at resultat- og egenkapitalpåvirkningen fra finansielle instrumenter i tabell 4 utligner påvirkningen fra sikringsobjekter der de finansielle instrumentene inngår i sikringsforhold.

TABELL 4
Sensitivitet finansielle instrumenter

Beløp i mill. NOK	2020: Regnskapsmessig effekt på				2019: Regnskapsmessig effekt på			
	Resultat ved:		Totalresultat ved:		Resultat ved:		Totalresultat ved:	
	Økning ¹	Reduksjon	Økning ¹	Reduksjon	Økning ¹	Reduksjon	Økning ¹	Reduksjon
Finansielle instrumenter som inngår i sikringsforhold								
Renterisiko: 100 basispunkter parallelt skift i rentekurver alle valutaer	4	(5)	154	(166)	7	(8)	168	(182)
Valutarisiko: 10 % endring i valutakurs, EUR	4	(4)	(332)	332	15	(15)	(260)	260
Valutarisiko: 10 % endring i valutakurs, SEK	(6)	6	(102)	102	(3)	3	(48)	48
Valutarisiko: 10 % endring i valutakurs, DKK	2	(2)	(55)	55	(8)	8	17	(17)
Valutarisiko: 10 % endring i valutakurs, INR	-	-	92	(92)	-	-	(14)	14
Aksjekursrisiko: 10 % endring i aksjekurser	29	(29)	7	(7)	28	(28)	6	(6)

¹Gjelder styrkelse av aktuell valuta.

Regnskapsmessig effekt fra endring i markedsrisiko er klassifisert på resultat eller totalresultat etter hvor effekten først regnskapsføres. Resultateffektene vil også påvirke egenkapitalen ut over det som presenteres i tabellen.

NOTE 31 DERIVATER OG SIKRINGSFORHOLD

Derivater anvendes i risikostyringen for å sikre eksponeringen knyttet til valuta- og renterisiko. Verdien av derivatene svinger avhengig av prisene på underliggende sikringsobjekter, og noten viser virkelig verdi av åpne derivater på balansedagen. Derivatene i tabellen er klassifisert etter type regnskapsmessig sikring, formålet med derivatene, eiendeler og gjeld slik det fremgår av balansen.

P REGNSKAPSPRINSIPPER		
Derivater verdsettes til virkelig verdi på balansedagen og regnskapsføres som fordring eller gjeld. Gevinst og tap som følge av realisasjon, eller endring i virkelig verdi, resultatføres der derivatet ikke inngår i en sikringsrelasjon som tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring. Innebygde derivater i kontrakter skilles ut og måles separat. Orkla har p.t. ingen innebygde derivater. Kjøp og salg av derivater regnskapsføres på handledato. Derivater klassifiseres i balansen som «Ikke-rentebærende» fordringer og gjeld som hovedregel. Klassifisering som «Rentebærende» benyttes der sikringsobjektet er klassifisert som rentebærende, samt for sikring av nettoinvestering. <i>Sikring.</i> Konsernets kriterier for å klassifisere et derivat eller annet finansielt instrument som et sikringsinstrument er som følger: (1) Sikringen er i tråd med konsernets strategi og formål med risikostyring, og sikringen er forventet å være svært effektiv ved at den motvirker endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer til et identifisert objekt, (2) det er en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, kilder til ineffektivitet kan fastslås, og effekten av kredittrisiko forventes ikke å dominere verdiendringer i sikringsrelasjonen, (3) det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som blant annet viser at sikringen er effektiv, (4) for kontantstrømsikring, at den forestående transaksjonen må være høyst sannsynlig, og (5) sikringen evalueres løpende og forventes fortsatt å være effektiv.		
Sikring av virkelig verdi	Kontantstrømsikringer	Sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet
Endring i virkelig verdi på derivater utpekt som sikringsinstrumenter resultatføres løpende. Endring i virkelig verdi på sikringsobjektet resultatføres tilsvarende. Sikringsbokføring opphører dersom: (a) sikringsinstrumentet er forfalt, terminert, utøvd eller solgt, (b) sikringen ikke tilfredsstiller ovennevnte krav, eller (c) konsernet av andre grunner velger å avslutte sikringsbokføring. Skulle en sikringsvurdering opphøre, vil verdiendringene som er gjort i balanseført verdi på sikringsobjektet, amortiseres over gjenværende levetid ved bruk av effektiv rentemetode, tilsvarende sikringsinstrumentet.	Den effektive delen av endringer i virkelig verdi på et sikringsinstrument regnskapsføres som andre poster i totalresultatet, og reklassifiseres til resultatet ved gjennomføring av transaksjonen som derivatet sikrer, og presenteres på samme linje som den sikrede transaksjonen. Den ineffektive delen av sikringsinstrumentet resultatføres løpende. Når et sikringsinstrument utløper eller selges, avsluttes eller utøves, eller foretaket opphever sikringsforholdet, til tross for at den sikrede transaksjonen fremdeles forventes å inntreffe, forblir akkumulerte gevinster eller tap på dette tidspunktet i sikringsreserven og resultatføres når kontantstrømmen inntreffer. Dersom den sikrede transaksjonen ikke lenger er forventet å inntreffe, resultatføres akkumulerte urealiserte gevinster eller tap på sikringsinstrumentet umiddelbart.	Valutagevinster eller tap på sikringsinstrumentet som gjelder den effektive delen av sikringen, regnskapsføres som andre poster i totalresultatet, mens valutagevinster eller -tap i den ineffektive delen resultatføres. Ved avhendelse av den sikrede virksomheten resultatføres akkumulert sikringsgevinst eller -tap.
<i>Måling av finansielle instrumenter.</i> Konsernet bruker følgende målehierarki for å måle og presentere virkelig verdi av finansielle instrumenter: Nivå 1: Observerbare, ujusterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler og gjeld Nivå 2: Andre teknikker hvor all input som har signifikant effekt på virkelig verdi, er observerbar, direkte eller indirekte Nivå 3: Andre teknikker som bruker input som har signifikant effekt på virkelig verdi, som ikke er basert på observerbare markedsdata		

Konsernet søker så langt det er mulig å anvende adgangen til sikringsbokføring etter IFRS. Nedenfor vises virkelig verdi for alle utestående derivater, gruppert etter regnskapsmessig klassifisering og sikret risiko.

Derivater i balansen og sikringsformål

Beløp i mill. NOK			2020	2019	Nominell verdi ³		Sikringens formål	Sikringsbokføring	Klassifisering
					2020	2019			
Eiendeler	Langsiktig	r.b. ¹	96	19	1 885	1 455	Renteswapper fast til flytende, motpost til verdiendring på gjelden	Verdisikring	Virkelig verdi over resultat
Eiendeler	Kortsiktig	r.b.	43	34	3 061	1 383	Valutasikringer av utenlandske datterselskaper	Sikring av nettoinvestering	Virkelig verdi over totalresultatet
Eiendeler	Kortsiktig	r.b.	13	61	5 455	4 406	Valutaterminer sikrer lån/plassering	-	Virkelig verdi over resultat
Eiendeler	Kortsiktig	i.r.b. ²	6	6	365	193	Total return swap sikrer aksjeeksponering i pensjonsforpliktelser/LTI	-	Virkelig verdi over resultat
Eiendeler	Kortsiktig	i.r.b.	12	1	339	224	Valutaterminer sikrer fremtidige transaksjoner	Kontantstrømsikring	Virkelig verdi over totalresultatet
Gjeld	Langsiktig	i.r.b.	(175)	(128)	3 286	4 790	Renteswapper flytende til fast rente, sikrer fremtidige rentebetalinger	Kontantstrømsikring	Virkelig verdi over totalresultatet
Gjeld	Langsiktig	r.b.	(20)	(15)	942	582	Renteswapper flytende til fast rente, sikrer fremtidige rentebetalinger	-	Virkelig verdi over resultat
Gjeld	Kortsiktig	i.r.b.	(2)	(3)	100	150	Renteswapper flytende til fast rente, sikrer fremtidige rentebetalinger	-	Virkelig verdi over resultat
Gjeld	Kortsiktig	i.r.b.	-	(3)	-	154	Total return swap sikrer aksjeeksponering i pensjonsforpliktelser/LTI	-	Virkelig verdi over resultat
Gjeld	Kortsiktig	i.r.b.	(9)	(2)	-	-	Valutaterminer sikrer fremtidige transaksjoner	Kontantstrømsikring	Virkelig verdi over totalresultatet
Sum derivater			(36)	(30)					

¹r.b. = Rentebærende fordring/gjeld

²i.r.b. = Ikke rentebærende fordring/gjeld

³Nominell verdi er summen av alle enkelttransaksjoners nominelle verdi beregnet som absoluttverdi.

Beregning av virkelig verdi:

- Valutaterminer og valutaswapper er målt til virkelig verdi basert på observert terminkurs på kontrakter med tilsvarende løpetid på balansedagen.
- Renteswappers virkelige verdi er nåverdien av fremtidige kontantstrømmer beregnet ut fra observerte markedsrenter og valutakurser på balansedagen, inkludert påløpte renter.
- Total return swap er målt til virkelig verdi basert på observerte kurser på underliggende aksje/aksjefond på balansedagen.

Alle derivater er ført til virkelig verdi og vurdert å ligge i nivå 2 på målehierarkiet for finansielle instrumenter.

Derivatene inngår i sikringsforhold som følger:

Kontantstrømsikringer

- Rentederivater utpekt som sikring av fremtidige rentekostnader (flytende til fastrenteavtaler) behandles som kontantstrømsikring.
- Valutaterminer er utpekt som sikringsinstrumenter for valutarisiko knyttet til høyst sannsynlige fremtidige kontantstrømmer.
- Total return swap på Orkla-aksjen er utpekt som sikringsinstrument for LTI-bonusordning med avkastning knyttet til kursutviklingen på Orkla-aksjen.

Det er i løpet av 2020 ikke resultatført sikringsineffektivitet (tilsvarende i 2019). Forventede kontantstrømmer som har vært sikret i 2020, kvalifiserer fortsatt for sikringsbokføring.

Utvikling i egenkapitalens sikringsreserve

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Inngående sikringsreserve før skatt	(131)	(206)
Oppløst mot resultat — driftsinntekter	-	(1)
Oppløst mot resultat — driftskostnader	(2)	(21)
Oppløst mot resultat — netto finansposter	70	106
Verdiendring i året	(208)	(9)
Utgående sikringsreserve før skatt	(271)	(131)
Utsatt skatt sikringsreserve	64	31
Utgående sikringsreserve etter skatt	(207)	(100)

Endring av sikringsreserve før skatt i 2020 er -140 mill. kroner (75 mill. kroner i 2019) og etter skatt, regnskapsført som andre poster i totalresultatet, -107 mill. kroner i 2020 (58 mill. kroner i 2019).

Negativ sikringsreserve innebærer en fremtidig kostnadsføring.

Akkumulerte sikringseffekter fra kontantstrømsikringer bokført i egenkapitalens sikringsreserve pr. 31. desember 2020 forventes resultatført som følger (før skatt):

2021:	-158 mill. kroner
Etter 2021:	-113 mill. kroner

Sikring av nettoinvestering i utenlandske enheter

Ved sikring av utenlandske nettoinvesteringer benyttes lån eller valutaderivater. Det er i 2020 ført -146 mill. kroner fra sikring av nettoinvesteringer etter skatt som andre poster i totalresultatet (0,3 mill. kroner i 2019).

Det er ikke resultatført effekter knyttet til sikring av nettoinvesteringer som er avhendet i 2020 (3 mill. kroner i 2019).

Verdisikringer

- Rentederivater utpekt som sikring av fastrentelån (fast til flytende renteavtaler) behandles som verdisikring. Det er gjennom året inntektsført 77 mill. kroner som verdiendring på renteswapper og kostnadsført 77 mill. kroner som verdiendring på de sikrede lånene.

Derivater som ikke inngår i sikringsrelasjoner etter IFRS

Det finnes i tillegg åpne derivater som ikke inngår i sikringsrelasjoner etter IFRS av følgende grunner:

- Derivater er ikke utpekt som sikringsinstrumenter hvis verdiendringer bokført over resultatet naturlig utlignes av resultatført verdiendring på sikringsobjektene, eksempelvis ved valutarisiko på lån og pengeposter, og Total Return Swap for sikring av pensjonsforpliktelser knyttet til kursutvikling i aksjemarkedet.
- Det er ikke alltid mulig eller hensiktsmessig å tilfredsstille de strenge kravene til sikringsbokføring etter IFRS. Enkelte valutasikringer og renteswapper der sikringsposisjonen er lukket, faller inn under denne kategorien.

NOTE 32 AKSJEKAPITAL

Et selskaps aksjekapital og fordelingen av antall utestående aksjer danner grunnlaget for hvem som styrer et selskap og for gruppering av de formelle eierforholdene. I norske konsernforhold er det aksjekapitalen i morselskapet som har betydning, og det er egenkapitalen i Orkla ASA som er beregningsgrunnlag og begrensning for utdeling av utbytte fra konsernet.

De 20 største aksjonærene pr. 31.12.2020¹

Aksjonærer			Antall aksjer	Eierandel av kapital ²
1	Canica AS		194 150 000	19,39 %
2	Folketrygdfondet		88 270 425	8,81 %
3	Twist 5 AS		50 050 000	5,00 %
4	State Street Bank and Trust Company	Nominee	44 552 152	4,45 %
5	JPMorgan Chase Bank, N.A., London	Nominee	35 250 285	3,52 %
6	State Street Bank and Trust Company	Nominee	14 311 670	1,43 %
7	JPMorgan Chase Bank, N.A., London	Nominee	13 373 602	1,34 %
8	Société Générale	Nominee	11 043 426	1,10 %
9	The Bank of New York Mellon	Nominee	9 632 411	0,96 %
10	Verdipapirfondet KLP Aksjenorge		8 504 911	0,85 %
11	State Street Bank and Trust Company	Nominee	8 102 646	0,81 %
12	The Bank of New York Mellon	Nominee	7 796 253	0,78 %
13	State Street Bank and Trust Company	Nominee	7 770 044	0,78 %
14	State Street Bank and Trust Company	Nominee	7 737 678	0,77 %
15	Clearstream Banking S.A.	Nominee	6 535 624	0,65 %
16	The Bank of New York Mellon	Nominee	6 141 549	0,61 %
17	The Northern Trust Comp, London	Nominee	6 102 856	0,61 %
18	Stein Erik Hagen AS		5 800 000	0,58 %
19	Danske Invest Norge		5 632 182	0,56 %
20	JPMorgan Chase Bank, N.A., London	Nominee	5 576 140	0,56 %
Sum aksjer			536 333 854	53,56 %

Utvikling aksjekapital

Dato/år	Antall aksjer	Pålydende (NOK)	Type endring	Beløp (mill. NOK)	Aksjekapital (mill. NOK)
31.12.2010	1 028 930 970	1,25			1 286,2
31.12.2011	1 028 930 970	1,25			1 286,2
2012	1 018 930 970	1,25	amortisering	(12,5)	1 273,7
31.12.2012	1 018 930 970	1,25			1 273,7
31.12.2013	1 018 930 970	1,25			1 273,7
31.12.2014	1 018 930 970	1,25			1 273,7
31.12.2015	1 018 930 970	1,25			1 273,7
31.12.2016	1 018 930 970	1,25			1 273,7
31.12.2017	1 018 930 970	1,25			1 273,7
31.12.2018	1 018 930 970	1,25			1 273,7
2019	1 001 430 970	1,25	amortisering	(21,9)	1 251,8
31.12.2019	1 001 430 970	1,25			1 251,8
31.12.2020	1 001 430 970	1,25			1 251,8

¹Aksjonærlisten er basert på VPS' aksjonærregister pr. årsslutt. For en oversikt over grupperte aksjonærer samt identifikasjon av aksjonærer på forvalterkonto (nominee), se aksjeinformasjon på side 257.
²Av antall utstedte aksjer.

Aksjer i eget eie pr. 31.12.2020

	Samlet pålydende (NOK)	Antall aksjer	Virkelig verdi (mill. NOK)
Aksjer eid av Orkla ASA	627 250	501 800	44

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Egne aksjer er fratrasket i egenkapitalen med konsernets kostpris. Aksjenes pålydende er trukket fra i innskutt egenkapital.

Utvikling i antall egne aksjer

	2020	2019
Beholdning 1.1.	1 125 182	19 410 259
Eksternt kjøp av egne aksjer	-	-
Amortisering av egne aksjer	-	(17 500 000)
Aksjeprogram for ansatte i Orkla	(623 382)	(785 077)
Beholdning 31.12.	501 800	1 125 182

Pr. 31. desember 2020 var det ingen utestående opsjoner, se for øvrig note 11.

Det er pr. 22. februar 2021 besluttet å iverksette et tilbakekjøpsprogram for egne aksjer på inntil fem millioner aksjer.

Se «Eierstyring og selskapsledelse» på side 41 angående de fullmakter som er gitt av general-forsamlingen vedrørende aksjekapital.

Utbytte

Styret foreslår at det utdeles et ordinært utbytte på 2,75 kroner pr. aksje, totalt 2.753 mill. kroner for regnskapsåret 2020.

I henhold til norske regler vil det være egenkapitalen i Orkla ASA som juridisk sett danner eventuell begrensning for utbytteutdelingen fra Orklakonsernet. Utbytte kan utdeles i den grad selskapet har en forsvarlig egenkapital og likviditet.

NOTE 33 MINORITETER

Minoriteter representerer eksterne eierinteresser i datter- og datterdatterselskaper. Majoriteten av konsernets virksomheter er 100 % eiet.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Minoritetenes andel av:		
Av- og nedskrivninger	45	42
Driftsresultat	66	86
Resultat før skattekostnad	59	82
Skattekostnad	(8)	(22)

Minoritetsinteressene har hatt følgende utvikling:

Minoriteter 1.1.	460	451
Implementeringseffekt IFRS 16 1.1.	-	(15)
Minoritetenes andel av resultatet	51	60
Økning minoritet som følge av oppkjøp og kapitalutvidelser i selskap med minoriteter	3	46
Økning minoritet som følge av salg til minoritet	6	-
Reduksjon grunnet ytterligere oppkjøp av minoriteter	-	(31)
Reduksjon grunnet salg av selskaper med minoritet	(1)	-
Utbytte til minoriteter	(68)	(49)
Omregningsdifferanse	11	(2)
Minoriteter 31.12.	462	460

Minoritetenes andel av resultatet fordeler seg som følger:

Orkla Food Ingredients	49	56
Hydro Power	4	4
Financial Investments	(2)	0
Sum minoritetens andel av resultatet	51	60

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Minoritetsinteressene fordeler seg som følger:		
Orkla Food Ingredients	276	279
Hydro Power	186	179
Financial Investments	0	2
Sum minoritetsinteresser	462	460

REGNSKAPSPRINSIPPER

Dersom konsernet har kontroll, men eier mindre enn 100 % av datter- og datterdatterselskaper, vil minoritetenes andel av resultat etter skattekostnad, andel av totalresultatet og andel av egenkapitalen bli presentert på egne linjer i konsernregnskapet. Alle interne transaksjoner er eliminert på samme måte som for øvrige konsernselskaper. Dersom det er minoritetsinteresser i oppkjøpte selskaper, vil minoritetene få sin andel av henførte eiendeler og gjeld, med unntak av goodwill som bare beregnes på konsernets andel. Transaksjoner med minoritet som ikke innebærer tap av kontroll, vil bli regnskapsført mot egenkapitalen.

Orkla Food Ingredients har flere selskaper med minoritetsinteresser. De vesentligste av disse knytter seg til Dragsbæk-konsernet i Danmark. Konsernet har vært familieeid, og tidligere eier har fortsatt en betydelig eierandel i morselskapet. Det er i tillegg eksterne eierinteresser i Kanakis Group (Hellas) og NIC (Nederland) innenfor Orkla Food Ingredients.

Minoritetene i Hydro Power gjelder en 15 % eierandel i AS Saudefaldene, som eies av Sunnhordaland Kraftlag.

Selskaper med minoriteter blir konsolidert 100 % i resultatregnskap, balanse og kontantstrøm. Minoritetenes andel av konsernets årsresultat og egenkapital blir derimot skilt ut på egne linjer.

NOTE 34 KRAFTPRODUKSJON OG KRAFTKONTRAKTER

Konsernet både eier og leier kraftverk, alle i Norge. Tabellen under viser kraftverk, årlig produksjon, eierforhold og nøkkelbetingelser.

Verk, type, lokalisering/kontrakt	Faktisk middelårsproduksjon/ kontraktvolum	Eierskap, status og gjenstående produksjonsperiode / kontraktens varighet	Nøkkelbetingelser
Kraftverk			
Saudefaldene²	1 910 GWh		
Storlivatn kraftstasjon		Idriftsatt 1970	AS Saudefaldene ¹ har en årlig konsesjonskraftforpliktelse på 134 GWh. I tillegg har selskapet en årlig leveranseforpliktelse til Eramet på 436 GWh, som etter Eramets oppsigelse selges til Statkraft på samme vilkår. Det er inngått avtale med Elkem AS om leveranse av 501 GWh pr. år til 31.12.2030 for å oppfylle vilkåret om bruk av kraft i Elkems industrivirksomhet. Vilåårene tilsvarer vilåårene i leieavtalen med Statkraft.
Svartkulp kraftstasjon		Idriftsatt november 2001	
Dalvatn kraftstasjon		Idriftsatt desember 2006	
Sønnå Høy kraftstasjon		Idriftsatt august 2008	
Sønnå Lav kraftstasjon		Idriftsatt oktober 2008	
Storli minikraftverk		Idriftsatt februar 2009	
Kleiva småkraftverk		Idriftsatt november 2009	
Vannkraftverk med magasin, Rogaland		I henhold til leieavtaler med Statkraft disponeres alle stasjoner av AS Saudefaldene ¹ til 2030.	Ved overlevering til Statkraft må stasjonene være i god stand. Statkraft SF skal betale AS Saudefaldene ¹ skattemessig restverdi pr. 1.1.2031 av nyutbygginger foretatt av AS Saudefaldene ¹ .
Borregaard kraftverk²	282 GWh	100 % eierandel, hjemfallsfritt.	
Elvekraft, Sarpsfossen i Glomma, Sarpsborg			
Sarp kraftverk²	242 GWh	50 % eierandel, hjemfallsfritt. Øvrig andel eies av E-CO Energi AS (45 %) og Svartisen Holding (5 %).	E-CO Energi AS har driftsansvaret.
Elvekraft, Sarpsfossen i Glomma, Sarpsborg			
Trælandsfos kraftverk²	32 GWh	100 % eierandel, hjemfallsfritt.	
Elvekraft, Kvinesdal, Agder			
Mossefossen kraftverk²	13 GWh	100 % eierandel, delvis hjemfallsfritt.	
Elvekraft, Moss, Viken			
Kraftkontrakter			
SiraKvina erstatningskraft	35 GWh	Evigvarende	Erstatning for tapt produksjon i Trælandsfos.
Agder			

¹Orkla eier 85 % av AS Saudefaldene.
²Faktisk middelårsproduksjon (2011–2020) med dagens kapasiteter.

NOTE 35 PANT OG GARANTIER

Pant og pantstillelser viser bokførte beløp for de av konsernets driftsmidler som vil være disponible for panthavere i en konkurs- eller avviklingssituasjon. Prioriterte krav ifølge loven (skatter, avgifter, lønnskrav og lignende) må også hensyntas. Som det fremgår er bokførte verdier av pantsatte eiendeler betydelig høyere enn gjenstående pantegjeld.

Garantiansvaret dekker forskjellige typer garantier, som husleiegarantier og andre betalingsgarantier, men omfatter ikke produkt- eller tjenesteansvar ved ordinært salg.

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Gjeld sikret med pant	74	101
Pantsatte eiendeler		
Maskiner, transportmidler o.l.	1	0
Bygg og anlegg	185	192
Kundefordringer	2	2
Sum bokført verdi	188	194

«Gjeld sikret med pant» og «Pantsatte eiendeler» gjelder i all hovedsak sikkerhet for lån i deleide selskaper.

Garantiansvar

Beløp i mill. NOK	2020	2019
Kommittert kapital	20	20
Annet garantiansvar	89	50
Sum garantiansvar	109	70

P REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsernets viktigste låneavtaler bygger på negativ pantsettelseserklæring, og konsernet kan derfor kun i begrenset omfang stille pant som sikkerhet for gjeld.

NOTE 36 NÆRSTÅENDE PARTER

Nærstående parter er i posisjon til å gjøre transaksjoner med selskapet som ikke ville blitt gjort mellom uavhengige parter. Et selskaps resultat og finansielle stilling kan derfor i prinsippet bli påvirket av et nærstående forhold, selv om det i realiteten ikke har vært noen transaksjoner med nærstående. Eksistensen av et nærstående forhold kan være tilstrekkelig til å påvirke oppfatningen av selskapets andre transaksjoner.

Orkla ASA er morselskap og har direkte og indirekte kontroll i ca. 230 selskaper i ulike deler av verden. Direkte eide datterselskaper er presentert i note 10 i regnskapet for Orkla ASA, mens andre viktige selskaper er presentert i virksomhetsoversikten (siste sidene i årsrapporten). Orkla ASAs interne forhold til disse selskapene er vist på egne linjer i selskapsregnskapet (se regnskapet for Orkla ASA).

Orkla har eierandeler i tilknyttede og felleskontrollerte selskaper. Disse presenteres etter egenkapitalmetoden. Orkla har ingen vesentlige mellomværender med tilknyttede eller felleskontrollerte selskaper pr. 31. desember 2020. Det har ikke vært spesielle vesentlige transaksjoner mellom tilknyttede og felleskontrollerte selskaper og konsernet i 2020.

Internhandel i konsernet er gjort i henhold til egne avtaler og på armlengdes avstand. Avregning av felleskostnader i Orkla ASA er fordelt på konsernselskapene i henhold til fordelingsnøkler, avhengig av de ulike kostnadsartene. For ytterligere opplysninger om interne transaksjoner i konsernet, se note 7.

Styreleder Stein Erik Hagen og nærstående eier 250.100.000 aksjer i Orkla (som tilsvarer 24,97 % av antall utstedte aksjer) gjennom Canica-systemet pr. 31. desember 2020. Canica AS har i februar 2021 kjøpt 286.000 aksjer i Orkla. Stein Erik Hagen med nærstående eier etter denne transaksjonen 25,003 % av aksjekapitalen. Canica AS har hatt en leieavtale med Orkla ASA om leie av kontorlokaler i Karenslyst allé 6 fra 1. oktober 2017 til 31. desember 2020. I tillegg har Orkla-konsernet salg til selskaper i Canica-systemet. Salget er avtalt på markedsmessige vilkår og beløper seg totalt til om lag 24 mill. kroner.

Utover det som er omtalt i denne noten, har det ikke forekommet vesentlige transaksjoner med nærstående. Opplysninger om godtgjørelser til ledende ansatte er presentert i note 5 i regnskapet for Orkla ASA.

P REGNSKAPSPRINSIPPER

To parter er nærstående dersom en part kan påvirke den annen parts beslutninger. Relasjoner med nærstående parter anses som normalt i forretningsvirksomhet. Transaksjonen med nærstående parter skal skje på markedsmessige betingelser.

NOTE 37 BETINGEDE FORPLIKTELSER OG ANDRE FORHOLD

I denne noten fremkommer forhold som etter regnskapsreglene ikke er hensyntatt i resultat eller balanse. Dette kan for eksempel gjelde forhold rundt inngåtte tidsbegrensede avtaler, som kan være med på å påvirke fremtidig inntjening. Det kan være uløste tvister i rettsapparatet, som kan gi betydelige utslag dersom dom faller i en annen retning enn antatt. Nedenstående opplysninger skal belyse denne type informasjon, som sammen med regnskapet og øvrige noter er ment å gi et korrekt totalbilde av konsernets samlede inntjening og finansielle stilling.

Avtale med Unilever. Eksisterende produksjons- og leveranseavtale mellom Orkla ASA (OHPC/Lilleborg AS) og Unilever, som gjelder enkelte av produktene i OHPCs produktportefølje under merkenavn som Sun, OMO og Jif, vil ikke bli fornyet. Avtalen vil opphøre med effekt fra 1. juli 2021. Orkla eier disse varemerkene i Norge og vil etablere nye produksjons- og leveransemåter for produktene som p.t er omfattet av produksjons- og leveranseavtalen med Unilever.

Distribusjonsavtale med Pepsico. Orkla har en distribusjonsavtale med Pepsico vedrørende Tropicana, Naked, Quaker, Lays & Doritos solgt gjennom Orkla Foods Sverige, Orkla Foods Norge, Orkla Foods Danmark, Orkla Soumi, Orkla Confectionery & Snacks Sverige og Orkla Confectionery & Snacks Norge. Avtalen ble opprinnelig inngått i 2015 for juicekategorien og har senere blitt utvidet til å omfatte snacks og cereals i 2016. I 2020 har det blitt forhandlet frem en forlengelse av avtalen. Den nye forlengede avtalen trer i kraft i 2021.

Sak Konkurransetilsynet. I 2019 innledet Konkurransetilsynet undersøkelser av Orkla-eide Lilleborg AS basert på mistanke om mulig overtredelse av konkurranseloven, og selskapet bistår konkurransemyndighetene med å legge til rette for en effektiv gjennomføring av undersøkelsen. Ved avleggelse av regnskapet er konsernet ikke kjent med potensielle negative utfall som følge av saken, ei heller forventet tidshorisont for avslutning av saken.

RÅK-ordningen. Norge har gjennom EØS-avtalen regulert handelen med bearbeidede jordbruksvarer (RÅK-varer). Avtalen sikrer fri bevegelse av varer, men toll og kompensasjon blir benyttet for å utjevne eventuelle råvareprisforskjeller mellom norske produsenter som benytter norske råvarer, og utenlandske produsenter som benytter råvarer fra EU. Om lag 86 % av Orklas omsetning av næringsmidler i Norge er eksponert for importkonkurranse. Det meste av dette er såkalte RÅK-varer.

Denofa do Brasil. Ett av Orklas utenlandske datterdatterselskaper, Denofa do Brasil Ltda, er involvert i flere søksmål, hvorav to av søksmålene er vesentlige. Det ene gjelder nekting av fritak for moms på eksport av soyabønner til Norge i årene frem til 2004. Avgiftsmyndighetene mener at selskapet ikke har dokumentert at samtlige shipments av soyabønner faktisk er eksportert til Norge. Det andre søksmålet gjelder krav fra boet til en lokal bank, Banco Santos, som gikk konkurs. Kravet har sin bakgrunn i Denofa do Brasils utlån av verdipapirer knyttet til krav på avlinger av soyabønner i 2004, der Denofa do Brasil ble utsatt for svindel. Begge sakene er tapt i de lavere instanser. Orklas juridiske rådgivere i Brasil mener at avgjørelsene er feil. Banco Santos-saken er anket til Høyesterett, mens momskravet er begjært annullert. Anke til Høyesterett er innvilget i Banco Santos-saken, mens saken vedrørende annullering av momskravet er under behandling i første rettsinstans. Denofa do Brasil har kun begrensede midler til å betale kravene dersom en av motpartene likevel skulle vinne frem. Orkla har foretatt avsetning i konsernregnskapet tilsvarende midlene i Brasil og er ikke innstilt på å skyte inn ny kapital i Denofa do Brasil for å dekke eventuelle krav dersom en av sakene tapes.

Kontrakter. Konsernet har til enhver tid kontrakter om kjøp av varer og tjenester samt distribusjonsavtaler. Dette kan for eksempel gjelde innkjøpsavtaler for poteter, grønnsaker og fisk. Kontraktene anses som en del av den ordinære driften og er derfor ikke spesifisert eller angitt på annen måte. Kontraktene er vurdert å være rene kjøpskontrakter uten finansiell kobling.

Offentlige tilskudd. Offentlige tilskudd regnskapsføres når det er rimelig sikkert at de vil bli mottatt. Tilskuddene presenteres enten som inntekt eller som kostnadsreduksjon og da for å sammenstilles med kostnadene de er ment å kompensere for. Offentlige tilskudd som relaterer seg til eiendeler, er ført som reduksjon av eiendelens anskaffelseskostnad. Tilskuddet reduserer eiendelens avskrivninger. Orkla har i ubetydelig grad mottatt offentlige tilskudd.

Dragsbæk. Orklas aksjonæravtale med partner i Dragsbæk gir Orkla en plikt til å kjøpe resterende aksjer når partner ber om det. Orkla kjøpte 50 % av selskapet for ca. 45 mill. kroner i 1989 og har senere kjøpt ytterligere 17 %. Eventuelt kjøp av resterende aksjer skal prisberegnes med utgangspunkt i opprinnelig pris justert for inflasjon og inntjening siste tre år. Justering for inntjening er begrenset til +/-25 %.

NOTE 38 KONTANTSTRØM ORKLA-FORMAT

Kontantstrøm i Orkla-format presenteres i teksten i kvartalsmeldingene og er benyttet som referanse i segmentinformasjonen (note 7). Den er også presentert i sammendratt form i årsberetningen fra styret. Kontantstrøm i Orkla-format gjøres på konsernnivå opp i endring netto rentebærende gjeld, et viktig nøkkeltall for konsernet, og den brukes direkte til styring av forretningsområdene.

Totaloppstillingen gir den samlede finansielle kapasiteten generert fra konsernets drift til å dekke inn konsernets finansposter, betaling av skatter samt mer selvstyrte forhold som utbytte og handel i egne aksjer. Kontantstrøm fra driften er splittet på «Kontantstrøm fra driften merkevarevirksomheten inkl. HK» og «Kontantstrøm fra driften Industrial & Financial Investments», den siste presentert samlet på én linje.

Siste delen av kontantstrømoppstillingen viser hvilke ekspansjongrep som er tatt i form av direkte ekspansjonsinvesteringer samt oppkjøp og nedsalg av selskaper. Med direkte ekspansjonsinvesteringer menes investeringer som enten er investeringer i nye geografiske markeder, nye kategorier eller som representerer betydelige kapasitetsøkninger, se alternative resultatmål (APM) på side 253. Kontantstrømmen presenteres til gjennomsnittlig månedlig valutakurs, mens endring netto rentebærende gjeld er en absolutt størrelse målt til sluttkurs. Valutaeffekt netto rentebærende gjeld forklarer overgangen.

Kontantstrøm Orkla-format

Beløp i mill. NOK

	2020	2019
Kontantstrøm fra merkevarevirksomheten inkl. HK		
EBIT (adj.)	5 440	4 786
Avskrivninger	1 783	1 581
Endring netto driftskapital	670	812
Netto fornyelsesinvesteringer	(2 251)	(1 931)
Kontantstrøm fra driften (adj.)	5 642	5 248
Kontanteffekt av «Andre inntekter» og «Andre kostnader» samt pensjoner	(291)	(450)
Kontantstrøm fra driften merkevarevirksomheten inkl. HK	5 351	4 798
Kontantstrøm fra Industrial & Financial Investments	87	135
Betalte finansposter, netto	(172)	(174)
Betalte skatter	(1 152)	(1 129)
Mottatte utbytter	234	204
Andre betalinger	29	(197)
Kontantstrøm før kapitaltransaksjoner	4 377	3 637
Betalte utbytter	(2 666)	(2 648)
Netto salg/kjøp egne aksjer	57	59
Kontantstrøm før ekspansjon	1 768	1 048
Ekspansjonsinvesteringer	(479)	(631)
Salg av selskaper (enterprise value)	200	582
Kjøp av selskaper (enterprise value)	(733)	(3 063)
Netto kontantstrøm	756	(2 064)
Valutaeffekt netto rentebærende gjeld	(585)	(3)
Endring netto rentebærende gjeld	(171)	2 067
Netto rentebærende gjeld	6 380	6 551

Avstemming av endring rentebærende poster 2020

Beløp i mill. NOK	Rente- bærende fordringer	Rente- bærende gjeld	Netto rente- bærende gjeld
Balanse 1.1.2020	2 035	(8 586)	(6 551)
Balanse 31.12.2020	3 643	(10 023)	(6 380)
Endring netto rentebærende gjeld fra kontantstrøm Orkla-format	(1 608)	1 437	(171)
Herav utgjør endring likvide midler	1 544	-	1 544
Endring netto rentebærende gjeld ekskl. likvide midler	(64)	1 437	1 373
Rentebærende poster fra kjøpte og solgte selskaper	0	(26)	(26)
Rentebærende gjeld nye leieavtaler	-	(283)	(283)
Valutaeffekt rentebærende poster	(1)	(739)	(740)
Netto kontantstrøm fra/(brukt i) finansieringsaktiviteter	(65)	389	324

Avstemming av endring rentebærende poster 2019

Beløp i mill. NOK	Rente- bærende fordringer	Rente- bærende gjeld	Netto rente- bærende gjeld
Balanse 1.1.2019	2 193	(6 677)	(4 484)
Balanse 31.12.2019	2 035	(8 586)	(6 551)
Endring netto rentebærende gjeld fra kontantstrøm Orkla-format	158	1 909	2 067
Herav utgjør endring likvide midler	(309)	-	(309)
Endring netto rentebærende gjeld ekskl. likvide midler	(151)	1 909	1 758
Rentebærende poster fra kjøpte og solgte selskaper	0	(55)	(55)
Rentebærende gjeld nye leieavtaler	-	(450)	(450)
Valutaeffekt rentebærende poster	-	(4)	(4)
Netto kontantstrøm fra/(brukt i) finansieringsaktiviteter	(151)	1 400	1 249

NOTE 39 HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Vesentlige hendelser etter balansedagen som inntreffer før styret har godkjent regnskapet, kan medføre enten at årsregnskapet må endres, eller at det må opplyses om forholdet i noter. Dersom det kommer nye opplysninger om forhold som eksisterte på balansedagen, og forholdet er vesentlig, må regnskapet endres.

Kjøp av virksomhet

Orkla har inngått en avtale om å kjøpe 67,8 % av aksjene i Eastern Condiments Private Limited («Eastern»). Oppkjøpet vil doble Orklas omsetning i India. Orkla har allerede en solid posisjon i det indiske matvaremarkedet gjennom MTR, som har femdoblet salgsinntektene siden Orklas inntreden i 2007. Eastern vil bli fusjonert inn i selskapet MTR Foods Private Limited. Orkla vil ha en eierandel på 90,01 % i det felleseide selskapet. Partene er blitt enige om en kjøpesum som verdsetter Eastern (100 %) til INR 20 mrd. (ca. 2,4 mrd. kroner) på kontant- og gjeldfri basis. Eastern har syv fabrikker i fire ulike stater i India og har ca. 3.000 ansatte. I de siste 12 måneder pr. 30. juni 2020 oppnådde selskapet en omsetning på INR 9,0 mrd. (ca. 1,1 mrd. kroner) og normalisert EBITDA på INR 1,1 mrd. (ca. 129 mill. kroner). Prosessen mot gjennomføring av transaksjonen pågår. Den påfølgende fusjonsprosessen er forventet å ta omtrent 15 måneder fra gjennomføring av aksjekjøpet. Kjøpsavtalen inneholder en klausul om at Orkla på sikt skal kunne overta fullt eierskap i den sammenslåtte enheten.

Orkla Care har i januar 2021 signert og gjennomført en avtale om kjøp av 100 % av aksjene i Proteinfabrikken AS. Orkla Care eide allerede 16,7 % av selskapet etter å ha kjøpt en minoritetspost i 2014. Under merkevaren PF selger Proteinfabrikken et bredt spekter av egenutviklede produkter innenfor sportsernæring. Proteinfabrikken har syv ansatte. I 2019 hadde Proteinfabrikken en omsetning på 82 mill. kroner. Selskapet vil bli konsolidert i Orklas regnskap fra 1. januar 2021.

Orkla Health har i februar 2021 inngått avtale om å kjøpe 100 % av aksjene i NutraQ 2 AS (NutraQ), som er en ledende leverandør av abonnementsbaserte helse- og skjønnhetsprodukter i Norden. NutraQ står bak de to kjente helse- og skjønnhetskonseptene VitaePro og Oslo Skin Lab. I tillegg eier NutraQ kosttilskuddsmerket Maxulin, hårbehandlingsproduktet Provexin, samt merkevaren Vesterålens Naturprodukter som tilbyr omega-3 og ulike vitamintilskudd. NutraQ ble etablert i Norge i 2002 og har siden den gang også etablert seg i Danmark, Finland og Sverige. Disse fire landene står for om lag 90 % av omsetningen. Selskapet har ca. 150 ansatte. Med sin

abonnementsbaserte forretningsmodell representerer NutraQ noe nytt for Orkla. Antall aktive abonnement har vokst organisk med gjennomsnittlig 13 % pr. år i perioden 2018–2020. Selskapet hadde en omsetning på 862 mill. kroner i 2020 og EBITDA på 188 mill. kroner. Partene har blitt enig om en kjøpesum som verdsetter NutraQ til 3,1 mrd. kroner på kontant- og gjeldfri basis. Avtalen er betinget av godkjenning fra relevante konkurransemyndigheter, og kjøpet forventes å bli gjennomført innen utgangen av 3. kvartal 2021.

Orkla annonserte 1. mars 2021 oppkjøpet av 80 % av aksjene i det finske selskapet Seagood Oy Fort Deli («Fort Deli»). Fort Deli har en sterk posisjon i det finske HoReCa-markedet som utgjør om lag 80 % av selskapets inntekter. Selskapet er en etablert leverandør av frossenprodukter, sauser og tilbehør i Finland. Fort Deli har 10 ansatte og hadde en omsetning på EUR 8,7 millioner (ca. 90 mill. kroner) i 2020. Selskapet konsolideres i Orklas regnskap fra 1. mars 2021.

Orkla kjøpte 2. mars 2021 virksomheten i det polske salgs- og distribusjonsselskapet Ambassador92. Ambassador92 er ledende innen salg og distribusjon av baker- og konditorvarer i nordre deler av Polen, og har en sterk posisjon i den voksende Out of Home-kanalen som består av bakerier, konditorier og iskremprodusenter. Selskapet hadde en omsetning på PLN 138 millioner (ca. 315 mill. kroner) i 2020. Virksomheten har 128 ansatte og vil inngå i forretningsområdet Orkla Food Ingredients. Transaksjonen er godkjent av polske konkurransemyndigheter. Selskapet vil bli konsolidert i Orklas regnskap fra og med 1. mars 2021.

Øvrige forhold

Det har for øvrig ikke fremkommet hendelser etter balansedagen som ville ha påvirket regnskapet eller gjennomførte vurderinger i vesentlig grad.

